

Luonnonvara- ja
biotalouden
tutkimus 54/2019

Eläinlääkäripalveluiden kustannukset nyt ja neljässä päivystyksen muutosskenaariossa

Jarkko K. Niemi, Kauko Koikkalainen, Merja Högnäsbacka ja
Timo Karhula

Eläinlääkäripalveluiden kustannukset nyt ja neljässä päivystyksen muutoskenaariossa

Jarkko K. Niemi, Kauko Koikkalainen, Merja Högnäsbacka ja Timo Karhula

Tätä selvitystä on rahoittanut maa- ja metsätalouministeriö. Tekijät kiittävät hankkeen ohjausryhmää (Kajsa Hakulin, MMM; Terhi Laaksonen, Ruokavirasto; Arttu Juuti, Kilpailu- ja kuluttajavirasto; Tarja Hartikainen, Suomen Kuntaliitto; Päivi Lahti, Suomen eläinlääkäriliitto; Iikka Niinimaa, Kuntatyönantajat) hankkeeseen saamistaan kommentteista.

Viittausohje:

Niemi, J.K., Koikkalainen, K., Högnäsbacka, M. & Karhula, T. 2019. Kuntien eläinlääkäripalveluiden kustannukset nyt ja neljässä päivystyksen muutoskenaariossa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 61 s.

Jarkko K. Niemi, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-9545-3509>

ISBN 978-952-326-804-3 (Painettu)

ISBN 978-952-326-805-0 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-805-0>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Jarkko K. Niemi, Kauko Koikkalainen, Merja Högnäsbacka ja Timo Karhula

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2019

Julkaisuvuosi: 2019

Kannen kuva: Yrjö Tuunanen

Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>

Tiivistelmä

Jarkko K. Niemi¹⁾, Kauko Koikkalainen²⁾, Merja Högnäsbacka¹⁾, Timo Karhula²⁾

¹⁾ Luonnonvarakeskus (Luke), Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki,
jarkko.niemi@luke.fi, merja.hognasbacka@luke.fi

²⁾ Luonnonvarakeskus (Luke), Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki,
kauko.koikkalainen@luke.fi; timo.karhula@luke.fi

Tässä selvityksessä tarkastellaan eläinlääkäripalveluiden kunnille aiheuttamia kustannuksia sekä kuntien ja yksityisten palveluntarjoajien toiminnan laajuutta nyt ja neljässä julkisen päivystyspalvelun tarjonnan muutosta kuvaavassa skenaariossa. Eläinlääkäripalveluiden kustannus- ja hintatasoa arvioitiin koko maan tasolla sekä kullakin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Neljän eri järjestämisvaihtoehdon osalta selvitettiin yksityisen palvelun saatavuutta sekä julkisten palvelujen poistamisen vaikutusta asiakashintoihin, kunnille aiheutuviin kustannuksiin, kuntien eläinlääkäriverkosten lukumäärään, hyötyeläinten palvelujen järjestämiseen ja yksityisen palveluntarjonnan vaatimaan tukeen. Vaihtoehdoissa keskityttiin seura- ja harraste-eläinpäivystystä koskeviin muutoksiin.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselyllä yhteistoiminta-alueille ja yksityisille palveluntuottajille. Kyselyaineistot yhdistettiin Aluehallintoviraston VYHA-raportteihin (Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä), joista saatiin mm. eläinlääkärikäyntien lukumäärät. Aineistoja yhdistämällä voitiin arvioida eläinlääkäripalveluiden järjestämisen kustannukset käyntikertaa kohti ja arvioida kustannuksia koko maan tasolla. Kyselyaineistoon sovitettiin regressiomalli, joka selitti kustannuskertymää eläinlääkärikäyntiä kohti kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla.

Eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä kunnille aiheutuviksi kokonaiskustannuksiksi arvioitiin yhteensä 42,7 miljoonaa euroa vuonna 2017. Tästä pieneläinkäyntien osuus oli arviolta 65 % ja muiden eläinkäyntien 35 %. Virka-aikana toteutuneiden käyntien osuus kokonaiskustannuksesta oli vuonna 2017 noin 84 % ja päivystyskäyntien noin 16 %. Selvityksessä käytetyn mallin perusteella eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä aiheutuva kustannus oli keskimäärin noin 8,5 € asukasta kohti. Tämä luku huomioi yhteistoiminta-alueiden väliset erot eläinlääkäripalveluiden kulutuksessa. Palveluiden hintataso vaikutti olevan Suomessa alempi kuin Ruotsissa tai Tanskassa, mutta korkeampi kuin Virossa.

Tehdyt simulaatiot kunnallisten eläinlääkäripalveluiden järjestämisvaihtoehdoista viittaavat siihen, että kuntien osalta taloudellisesti paras vaihtoehto oli skenaario, jossa kunta ei tukenut palveluiden siirtymistä yksityisille palveluntarjoajille ja taloudellisesti toiseksi paras vaihtoehto oli nykyisen mukainen päivystystoiminta. Kunnaneläinlääkäreiden osalta tulojen näkökulmasta paras vaihtoehto oli nykymallin mukainen toiminta ja taloudellisesti toiseksi paras vaihtoehto oli skenaario, jossa päivystystoiminta annettiin kokonaan yksityisten toimijoiden järjestettäväksi niillä alueilla, joilla on saatavilla yksityistä eläinlääkäripalvelua seura- ja harraste-eläimille. Eläinten omistajien näkökulmasta taloudellisesti parhaita vaihtoehtoja olivat nykyinen päivystysmalli ja skenaario, jossa päivystyspalvelutarjontaa tuettiin julkisista varoista. Yksityisten palveluntarjoajien näkökulmasta eniten liikevaihtoa tuotti skenaario, jossa yksityisten toimijoiden vastuu päivystyspalveluiden järjestämisestä oli laajin.

Kyselyn ja simulaatioiden tulokset viittaavat siihen, että mikäli eläinlääkäripalvelujen toimintamallia muutetaan tukemalla yksityisiä toimijoita, kompensaaion tulisi olla riittävän suuri, mikäli yksityistä palvelutarjontaa halutaan syntyvän laajasti.

Asiasanat: Eläinlääkäripalvelut, julkiset palvelut, kunnat, hintataso, päivystys

Abstract

Jarkko K. Niemi¹⁾, Kauko Koikkalainen²⁾, Merja Högnäsbacka¹⁾, Timo Karhula²⁾

¹⁾ Natural Resources Institute Finland (Luke), Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki, jarkko.niemi@luke.fi, merja.hognasbacka@luke.fi

²⁾ Natural Resources Institute Finland (Luke), Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki, kauko.koikkalainen@luke.fi; timo.karhula@luke.fi

This report examines the cost of veterinary services to municipalities and the extent of the activities of municipal and private veterinary service providers in scenarios representing four alternative situations which characterized specific changes in emergency animal health care. The cost and price levels of veterinary services were assessed at national level and in each environmental health care co-operation region. The availability of private services by region and the effects of reducing the volume of public service provision on customer prices, municipalities' costs, the number of municipal veterinarians and possible support needed for private service provision were studied. The scenarios focused on changes in emergency veterinary care for companion and hobby animals.

The data were collected through questionnaires distributed to environmental health care co-operation regions and private service providers. The municipal questionnaire results were combined with data from an environmental health control information management system (VYHA) which provides information such as the number of veterinary visits conducted by municipal veterinarians in the region. This combination of data allowed us to estimate the cost of organizing veterinary services per visit and to estimate the cost at the national level. A regression model was applied to the dataset to explain the costs of veterinarian visit per environmental health care co-operation region.

Municipal veterinary services were estimated to incur expenses worth €42.7 million to municipalities in 2017. Of this, small animal visits accounted for 65% and non-veterinary visits 35%. Visits made during office hours accounted for about 84% of total costs in 2017 and about 16% of on-call visits. Based on the model used in the study, the cost of arranging veterinary services was approximately €8.5 per inhabitant. This figure takes into account the regional differences in the use of veterinary services. The price level of services appeared to be lower in Finland than in Sweden or Denmark, but higher in Finland than in Estonia.

Simulation of four scenarios suggested that the best option for municipalities economically was the scenario where the municipality did not support the provision of private services and the second best option economically was the current emergency service. For municipal veterinarians, from a revenue point of view, the best option was the business as usual scenario and the second economically the best option was to allow on-call services entirely to private operators in areas where private veterinary services for companion and recreational animals are available. From the viewpoint of animal owners, the current emergency health care model and the scenario where the provision of emergency services was supported by public funds were the best options financially. From the private service providers' point of view, the best option in terms of turnover was the scenario where private operators had the broadest responsibility on the provision of emergency services.

The results of the survey and simulations suggest that if the operating model of veterinary services is modified by supporting private operators, the compensation should be high enough for it to result to substantial increase in the provision of private services across the country.

Keywords: Veterinary services, public services, municipalities, prices, emergency service

Sisällys

1. Johdanto	6
1.1. Selvityksen tausta	6
1.2. Selvityksen tavoitteet ja tarkastellut vaihtoehdot.....	7
2. Tutkimusaineisto ja menetelmät.....	9
2.1. Kysely yhteistoiminta-alueille	9
2.2. Kysely yksityisille palveluntarjoajille	9
2.3. Muut aineistolähteet	10
2.4. Laskelmat ja simulaatiot seura- ja harrastuseläinten päivystyksen järjestämisestä	11
3. Tulokset	16
3.1. Kuntien tuki eläinlääkäripalveluille	16
3.1.1. Eläinlääkäripalveluista kunnille aiheutunut kustannus.....	16
3.2. Päivystyksen kustannukset	22
3.3. Yhteistoiminta-alueiden näkemykset eläinlääkäripalveluista neljässä eri skenaariokysymyksessä..	24
3.4. Yksityinen palvelutarjonta ja sen lisäämismahdollisuudet	28
3.5. Eläinlääkäripalveluiden hintataso	35
3.5.1. Yksityisten palveluntarjoajien vastaukset kyselyyn	35
3.5.2. Palveluiden hintataso Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa	36
3.6. Päivystyspalveluiden saatavuus ja kustannukset.....	36
4. Johtopäätökset.....	45
Liite 1: Kuntien yhteistoiminta-alueille lähetetty kysely.....	49
Liite 2: Yksityisille eläinlääkäripalveluiden tarjoajille lähetetty kysely	55

1. Johdanto

1.1. Selvityksen tausta

Julkisiin palveluihin on tällä vuosituhanella kohdistunut monia muospaineita, kuten esimerkiksi kevääseen 2019 asti valmisteilla ollut maakunta- ja sosiaali- ja terveystalouden uudistus sekä aiemmin tehdyt uudistukset ovat osoittaneet. Muutosesitysten taustalla on ollut erilaisia argumentteja kuten palveluiden rakenteen uudistaminen kustannussäästöjen, palveluiden saatavuuden tai laadun vuoksi, kilpailun turvaaminen palvelutuotannossa ja muut argumentit. Myös eläinlääkäripalveluihin on kohdistunut muospaineita.

Eläinlääkäripalveluita tuottavat Suomessa sekä kunnat että yksityiset palveluntarjoajat. Kuntien ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidosta säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009), jonka tarkoituksena on varmistaa kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja laatu sekä muiden eläinlääkäripalveluiden valvonta, sekä varmistaa elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta. Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää peruseläinlääkäripalveluita ja kiireellistä eläinlääkäriapua alueellaan. Kiireellisen eläinlääkäriavun ja peruseläinlääkäripalveluiden on oltava saatavilla kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. Kuntien eläinlääkäripalveluita tuottavat käytännössä joko yksityiset palveluntarjoajat, joiden kanssa kunta on tehnyt sopimuksen sen vastuulla olevien palveluiden tuottamisesta, tai kuntien muodostamat 62 ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita, joiden palveluksessa on kunnaneläinlääkäreitä. Aluehallintovirastojen ylläpitämään rekisteriin puolestaan on rekisteröitynyt noin 1200 eläinlääkäriä tai yritystä yksityiseksi eläinlääkäripalveluiden tarjoajaksi (Aluehallintovirasto 2018). Osa näistä on kuitenkin palveluntarjoajia, joiden toiminta näyttäisi olevan erittäin pienimuotoista. Yksityinen palvelutarjonta lieneekin valtaosin keskittynyt yksityisille eläinlääkäripalveluiden tuottajille, joita on rekisteröitynyt runsaat 500 kpl.

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009) edellyttää, että kuntien on järjestettävä ympäristöterveydenhuolto sellaisessa yksikössä, jossa ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitamiseen on käytettävissä vähintään 10 henkilötyövuoden resurssit. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän (VYHA) mukaan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla oli vuonna 2017 yhteensä 239 alueiden kuntien omaa vastaanottoa ja 394 omaa eläinlääkäriä. Lisäksi osa yhteistoiminta-alueista hankki eläinlääkäripalveluita ostopalveluna ja noin puolella alueista oli avustavaa henkilökuntaa, kuten eläintenhoitajia. Eläinlääkäripalveluiden lisäksi kunnaneläinlääkärien tehtäviin voi sisältyä eläinsuojeluun, tarttuviin tauteihin ja elintarvikevalvontaan liittyviä viranomaistehtäviä.

Kunnaneläinlääkärin palvelut asiakkaalle hinnoitellaan kunnaneläinlääkäritaksan (Kuntatyönantajat, 2016) mukaan. Nämä maksut ovat yleensä pienempiä kuin yksityisen sektorin tarjoamien vastaavien palveluiden hinnat. Tähän on syynä muun muassa se, että kunnat eivät voi periä asiakkailta maksuja kunnaneläinlääkärin peruspalkasta sivukuluineen. Vuonna 2015 eläinlääkäripalveluiden järjestäminen aiheutti ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueille laskentatavasta riippuen 43-57 miljoonaa € vuotuiset kustannukset, josta tuotantoeläimille tarjottujen palveluiden osuudeksi arvioitiin noin 20 miljoonaa € (Niemi ym., 2017). Tilastokeskuksen kuntataloustilaston (SVT, 2019) mukaan vuonna 2017 eläinlääkintähuollon kulut olivat kunnissa 48,3 ja kuntayhtymissä 11,5 miljoonaa euroa. Nämä luvut sisältävät myös valvontatehtävien ja löytöeläinhoidon kustannuksia.

Eläinlääkäripalveluiden järjestämismallin muutoksista on keskusteltu. Eläinlääkintähuoltolain uudistuksen ja suunnitteilla olleen maakuntauudistuksen yhteydessä on nostettu esille eläinlääkäripalvelujen järjestämisen kustannukset ja kilpailuneutraliteetti sekä vaadittu tukien parempaa kohdentamista. Kilpailulain (984/2011) tarkoituksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen

vahingollisilta kilpailunrajoituksilta. Kilpailulakia sovellettaessa on erityisesti otettava huomioon markkinoiden toimintaedellytysten ja elinkeinon harjoittamisen vapauden suojaaminen niin, että myös asiakkaat ja kuluttajat hyötyvät kilpailusta. Tähän liittyvät muun muassa markkinoilletulon esteiden välttäminen.

Lisäksi keskustelussa on esitetty palvelujen markkinaehtoista hinnoittelua tai yhtiöittämistä silloin, kun alueella on yksityisiä palveluja, tai tukien avaamista myös yksityisille toimijoille. Tätä vaikeuttaa lainsäädäntö, jonka mukaan kunnan on järjestettävä hyötyeläimien peruspalvelut ja kiireellinen eläinlääkäriapu sekä seura- ja harrastuseläimien kiireinen eläinlääkäriapu (Eläinlääkintähuoltolaki, 765/2009). Seura- ja harrastuseläimien peruspalvelut on järjestettävä silloin, kun niitä ei ole saatavilla alueella. Pelkästään seura- ja harrastuseläinten peruspalveluiden yhtiöittäminen tai markkinaehtoinen hinnoittelu voisi kuitenkin pirstaloittaa palveluja ja lisätä hallinnollista taakkaa. Koska tulevaisuuden eläinlääkäripalveluista on erilaisia näkemyksiä, on tarpeen selvittää vaihtoehtojen vaikutukset.

Kunnaneläinlääkäriin tuotantoeläimille tarjoamiin palveluihin sisältyvä yhteiskunnan rahoitus voidaan tulkita valtiontueksi, joka on notifioidava Euroopan komissiolle valtiontukena yrityksille. Notifioinnin tueksi tarvitaan tietoa siitä, millaisia kustannuksia kuntien katettavaksi tulee ja mikä on asiakkaan tuotantoeläinten hoidosta maksettavan palvelun hinta verrattuna naapurimaihin. Eläinlääkäripalveluiden tarjonta ja kysyntä on pääsääntöisesti paikallista, koska eläimiä hoidetaan siellä, missä niitä pidetään. Valtiontuella voi kuitenkin olla vaikutuksia rajat ylittävään toimintaan tuotantoeläimille tarjottujen palveluiden osalta. EU:n valtiontukisääntöjen mukainen valtiontuen käsite perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohtaan: ”Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä tuki valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei soveltu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. (Euroopan Komissio, 2016). EU:n valtiontukisääntöjä sovelletaan siis silloin, kun kaikki valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät: julkisia varoja kanavoidaan yrityksiin eli taloudelliseen toimintaan, tämä taloudellinen etu on valikoiva, toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (TEM 2019). Kuitenkaan esimerkiksi infrastruktuurin rakentamisen rahoitukseen valtiontukisääntöjä ei pääsääntöisesti sovelleta, jos rakennettava infrastruktuuri ei kilpaile muiden vastaavien infrastruktuurihankkeiden kanssa. Hallinnollisesti kevin tapa huomioida EU:n valtiontukisäännöt on myöntää tuki vähämerkityksistä (de minimis) tukea koskevan säännön perusteella (Euroopan komission asetus 1407/2013). Enintään 200 000 € tuki, joka myönnetään yritykselle kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa, on merkitykseltään niin vähäistä, ettei siitä tarvitse tehdä ennakoilmoitusta komissiolle.

1.2. Selvityksen tavoitteet ja tarkastellut vaihtoehdot

Tämän hankkeen tavoitteena on selvittää eläinlääkäripalveluiden kunnille aiheuttamia kustannuksia sekä kuntien ja yksityisten palveluntarjoajien toiminnan laajuutta nyt ja mahdollisessa julkisen palveluntarjonnan muutostilanteessa. Hankkeen yksityiskohtaisempina tavoitteina on selvittää:

- 1) Paljonko kunnat nykyään tukevat eläinlääkäripalveluita (ottaen huomioon eläinlääkärien palkka ja palkan sivukulut, päivystyskorvaukset, matkakustannuksista eläinten omistajille maksetut korvaukset)?
- 2) Millaisia tuotantoeläinten hoidosta perittävät eläinlääkäripalkkiot ovat verrattuna naapurimaihin (Ruotsi, Viro, Tanska)?
- 3) Millaisia kustannuksia eläinlääkäripalveluiden erilaisiin järjestämismalleihin liittyy?

Vastaukset kahteen ensimmäiseen tavoitteeseen tuottavat tietoa, joka auttaa kunnaneläinlääkäriin tuotantoeläimille tarjoamiin palveluihin sisältyvän valtiontuen notifiointissa. Kolmas tavoite kytkeytyy eläinlääkäripalveluiden järjestämismalleihin maakunnissa. Eläinlääkäripalveluiden vaihtoehtoisista järjestämismalleista selvitetään neljää vaihtoehtoa (skenaariota):

S1) Luovutaan seura- ja harrastuseläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisvelvoitteesta niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityiseltä ja näillä alueilla yksityiset toimijat tuottavat palvelun markkinoilta saatavan tuoton avulla.

S2) Kuten S1, mutta lisäksi siirrytään eläinlääkärien palkkausjärjestelmään, jossa kunta vastaa palvelujen järjestämisestä kokonaan, mukaan lukien lääkevarasto, tarvikkeet, välineet, autot ja kirjanpito ja perii palkkiot eläinten omistajilta. Kunnaneläinlääkärit saavat palkan kunnalta ja noudattavat työaikalainsäädäntöä. Palkkioissa noudatetaan kunnaneläinlääkäritaksaa siten, että matkoista aiheutuvat kustannukset tasataan kaikkien eläinten omistajien välillä.

S3) Kuten S1 ja S2 palkkausjärjestelmä, mutta kuntien maksamat nykyiset matkatuet avataan myös sellaisille yksityisille toimijoille, jotka tarjoavat kunnan palveluja vastaavia peruspalveluja ja kiireellistä eläinlääkäriapua hyötyeläimille.

S4) Kuten S1 ja lisäksi siirrytään tuettuihin yksityisiin eläinlääkäripäivystyspalveluihin muualla Suomessa. Käytännössä tämä vaihtoehto tukisi palveluiden tarjontaa tilanteessa, jossa praktiikkaa tekevien kunnaneläinlääkärien tarjoamat palvelut siirtyvät muiden toimijoiden tarjoamiksi.

Hankkeen tavoitteena on arvioida koko maan tasolla sekä kullakin yhteistoiminta-alueella eläinlääkäripalveluiden kustannus- ja hintatasoa. Selvityksen laatiminen aloitettiin vuonna 2018, mutta maakuntaudistuksen valmistelu keskeytyi hankkeen aikana, joten tässä raportissa julkisten eläinlääkäripalveluiden tarjoajana on kunta. Edellä mainittujen vaihtoehtojen osalta selvitetään mm. yksityisen palvelun saatavuutta alueittain sekä julkisten palvelujen poistamisen vaikutusta asiakashintoihin, kunnille aiheutuviin kustannuksiin, kuntien eläinlääkäriavun lukumäärään, hyötyeläinten palvelujen järjestämiseen ja yksityisen palveluntarjonnan vaatimaan tukeen. Kaikissa vaihtoehdoissa keskitytään lähinnä seura- ja harraste-eläinpäivystystä koskeviin muutoksiin. Kiireetöntä peruseläinlääkäripalvelua koskevia muutoksia ei tarkastella. Muun kuin päivystysaikana tarjottavan kiireellisen eläinlääkäriavun oletetaan olevan sama kaikissa skenaarioissa ja nykytilanteessa, joten se ei vaikuta vertailun tuloksiin. Palvelukokonaisuuden laajuus voi kuitenkin vaikuttaa praktiikkatyön houkuttelevuuteen eläinlääkärien keskuudessa. Skenaariot esittävät hypoteettisia tilanteita, sillä esimerkiksi eläinlääkärien työajan osalta ei ole skenaarioita vastaavaa sopimusta tai käytäntöä, jota noudatettaisiin päivystysajan työn korvaamisessa.

2. Tutkimusaineisto ja menetelmät

2.1. Kysely yhteistoiminta-alueille

Kuntien eläinlääkäripalveluiden järjestämiseen käyttämien varojen selvittämiseksi ympäristöterveydenhuollosta vastaville yhteistoiminta-alueille tehtiin vuoden 2018 syksyllä kysely. Kyselyssä tiedusteltiin muun muassa eläinlääkäripalveluista kunnille vuonna 2017 aiheutuneita kustannuksia, päivystyksen järjestämistä ja eläinlääkäripalveluiden järjestämisen vaatimia henkilöresursseja. Vastauksia pyydettiin tilinpäätöstietojen tai muiden vastaavien tietojen perusteella tai asiantuntija-arvioon perustuen, jos tietoa ei ollut muuten saatavilla. Toteutuneiden palvelujen lisäksi vastaajilta kysyttiin heidän näkemystään neljästä eläinlääkäripalveluiden järjestämistä koskevasta skenaariosta. Skenaarioiden avulla haluttiin kartoittaa vastaajien näkemyksiä mahdollisista eläinlääkäripalvelujen järjestämisvaihtoehdoista ja niistä aiheutuvia mahdollisia muutoksia etenkin kuntien järjestämille eläinlääkintäpalveluille. Skenaarioita koskevat kysymykset oli esitetty väittäminä, joista vastaaja voi ilmaista olevansa joko samaa tai eri mieltä. Näin voitiin testata vastaajien näkemyksiä erilaisten muutosten puolesta tai niitä vastaan. Kyselylomake on liitteessä 1.

Kyselyyn saatiin vastauksia 36 yhteistoiminta-alueelta eri puolilta Suomea (vastausprosentti 58 %). Kyselyyn vastannut henkilö oli useimmiten yhteistoiminta-alueen eläinlääkäripalveluista vastaava henkilö (82 %). Joissain tapauksissa vastaaja oli kunnaneläinlääkäri (5 %) tai joku muu henkilö (13 %).

Monivalintakysymysten vastauksista laadittiin taulukot, joilla tarkasteltiin kunkin vastausluokan frekvenssejä ja jakaumia. Avoimista sanallisista vastauksista laadittiin yhteenveto nostamalla esille vastaajien useimmin mainitsevat näkökohdat. Määrätietoja sisältäneistä vastauksista laskettiin vastaus-ten keskiarvot, mediaanit ja vaihteluväli sekä tarkasteltiin vastausten hajontaa ja vaihtelua. Eläinlääkäripalveluiden kustannuksia sisältäneistä kyselyvastauksista laskettiin yhteistoiminta-alueiden kustannukset asukasta ja aluetta kohti.

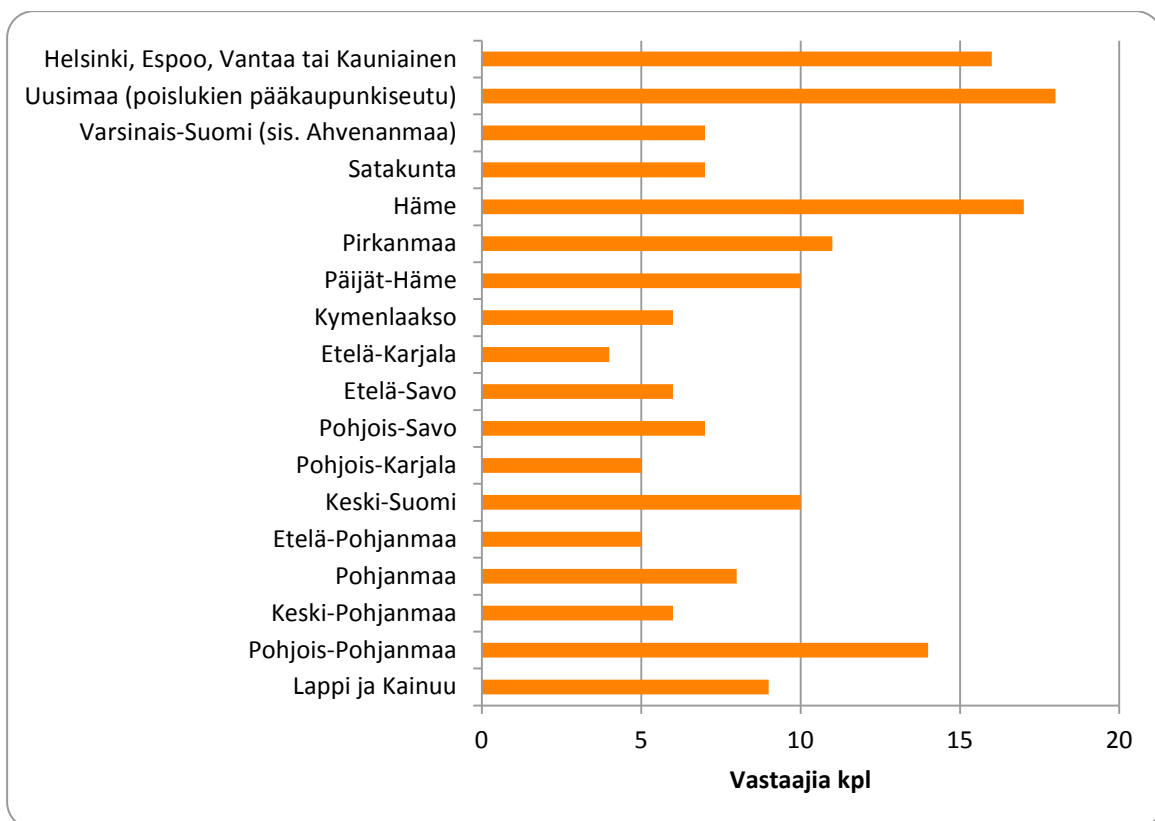
Kyselyllä kerätyt kustannustiedot yhdistettiin Aluehallintoviraston (2018) VYHA-raportteihin, joista saatiin eläinlääkärikäyntien lukumäärät. Aineistojen yhdistelmän avulla voitiin arvioida eläinlääkäripalveluiden järjestämisen kustannukset käyntikertaa kohti ja arvioida kustannuksia koko maan tasolla. Kyselyaineistoon sovitettiin ensin regressiomalli, joka selitti kustannuskertymää per eläinlääkärikäynti kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla. Estimointimenetelmänä käytettiin yleistettyä lineaarista mallia (Generalized Linear Model) lineaarisella linkkifunktiolla. Mallin selitysaste estimoitui pienimmän neliösumman menetelmällä. Estimoinnin yhteydessä jätettiin askeltaen pois ne käyntityypit ja selittävät muuttujat, jotka eivät olleet tilastollisesti merkitseviä vähintään 5 % riskitasolla. Myös muuttujien yhdysvaikutukset testattiin, mutta ne jätettiin mallista pois, koska useimmilla yhdysvaikutuksilla oli heikko tilastollinen merkitsevyys. Kaikki estimoinnit tehtiin IBM SPSS Statistics for Windows-ohjelmalla (version 25.0, IBM Corporation, Armonk, NY). Kyselyvastausaineistosta estimoitujen regressiokertoimien analyysin ja VYHAN tietojen perusteella laskettiin arvio pieneläinten ja muiden eläinten sairaskäyntien yhteistoiminta-alueille aiheuttaista kustannuksista.

2.2. Kysely yksityisille palveluntarjoajille

Yksityisille eläinlääkäripalveluiden tarjoajille lähetettiin tammikuussa 2019 kysely. Sen tarkoituksena oli selvittää, millaisia eläinlääkäripalveluita on tarjolla, millaisia palveluita vastaajat olisivat valmiita tarjoamaan tulevaisuudessa, sekä tiedustella esimerkkitapausten kustannuksia. Lisäksi kysyttiin vastaajien mielipiteitä palveluntarjoamisesta neljässä skenaariossa.

Monivalintakysymysten vastauksista laadittiin taulukot, joilla tarkasteltiin kunkin vastausluokan frekvenssejä ja jakaumia. Avoimista sanallisista vastauksista laadittiin yhteenveto nostamalla esille vastaajien useimmin tai voimakkaimmin esille nostamat nkökohdat. Määrätietoja sisältäneistä vastauksista laskettiin vastausten keskiarvot, mediaanit ja vaihteluväli sekä tarkasteltiin vastausten hajontaa ja vaihtelua. Palveluiden hintoja koskeviin kysymyksiin moni vastaaja oli antanut vaihteluväliä kuvaavan vastauksen, joten niiden osata tarkasteltiin vastausten vaihteluväliä. Vastaukset korjattiin yhdenmukaisiksi muun muassa arvonlisäveron osalta, mikäli vastauksessa oli kommentoitu arvonlisäverokysymystä.

Yksityisten eläinlääkäripalveluntarjoajien kyselyyn vastasi 91 toimijaa. Osa vastaajista ei vastannut kaikkiin kysymyksiin. Aineistossa oli kaksi eläinlääkäriketjuun kuulunutta vastaajaa. Vastaajia oli eri puolilta Suomea. Kappalemääräisesti eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta ja Hämeestä (kuva 1). Mediaanivastaaja työllisti yhden henkilön (noin 12 henkilötyökuukautta), mutta aineistossa oli myös useita vastaajia, joiden yritykset työllistivät vähintään neljä henkilöä. Vastaajien ilmoittama yrityksensä liikevaihto oli mediaanitapauksessa 230 000–240 000 €, mutta vastaukset vaihtelivat alle 20 000 eurosta reilusti yli 2 miljoonaan euroon. Muutama vastaaja oli tehnyt kunnan, kaupungin tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa sopimuksen eläinlääkäripalveluiden tarjoamisesta kuntalaisille.

Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden palveluntarjoajien sijaintimaakunta.

2.3. Muut aineistolähteet

Eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä, saatavuudesta ja volyyymista on kerätty tietoja Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikötietojen hallintajärjestelmä VYHAan. VYHAsta saatiin yhteistoiminta-aluekohtaisesti tietoja muun muassa erilaisten eläinlääkärikäyntien (päivystys, virka-aika, pieneläimet, muut eläimet, terveydenhuoltokäynnit) määrästä, henkilöresursseista, vastaanottojen ja eläinlääkärien lukumääristä alueella, vastaanottojen tarjoamista palveluista sekä ostopalveluiden käytös-

tä. VYHAN tietoja hyödynnettiin yhtäältä tilastollisissa estimoinneissa, kuten edellä on kuvattu ja toisaalta kustannusarvioiden simuloinnissa alueittain.

Selvitystä varten kerättiin tietoa eläinlääkäripalveluiden hintatasosta (asiakkailta veloitetut maksut) Suomessa, Virossa, Ruotsissa ja Tanskassa. Tietoja haettiin kohdemaissa toimivien henkilöiden avulla sekä Internetistä niiden palveluntarjoajien sivuilta, jotka olivat ilmoittaneet hintojaan julkisesti. Kerätyistä tiedoista laskettiin keskiarvot ja vaihteluväli ja maakohtaisia tietoja verrattiin toisiinsa.

2.4. Laskelmat ja simulaatiot seura- ja harrastuseläinten päivystyksen järjestämisestä

Kerättyjen tietojen perusteella laadittiin laskelmat neljän eri skenaarion kustannuksista. Tarkastelussa keskityttiin vain niin sanottuun virka-ajan ulkopuoliseen päivystykseen ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Muiden eläinlääkäripalveluiden oletettiin säilyvän nykyisellään, jolloin ne eivät vaikuta taloudellisen vertailun tuloksiin. Kussakin skenaariossa käyntimäärien oletettiin olevan samalla tasolla kuin vuodelle 2017 raportoidut käyntimäärät. Tarkastellut skenaariot olivat:

S1) Luovutaan seura- ja harrastuseläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisvelvoitteesta niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityiseltä toimijalta. Päivystävien kunnaneläinlääkäreiden määrää vähennetään seura- ja harrastuseläinten käyntimäärää vastaavalla osuudella (% kaikista yhteistoiminta-alueen päivystyskäynneistä) niillä yhteistoiminta-alueilla, joilla toimi vuonna 2017 yksityisiä eläinlääkäripalveluiden tarjoajia, ja vastaava päivystysresurssi varataan käyttöön yksityisiltä toimijoilta (olettaen, että palvelua olisi saatavilla kaikilla alueilla, joilla on yksityisiä eläinlääkäreitä). Yksityisten eläinlääkärien työ korvataan yksityisellä sektorilla toimivien eläinlääkärien keskimääräisten työvoimakustannusten mukaan. Kunnat eivät osallistu yksityisten palveluntarjoajien kustannuksiin, vaan kustannukset veloitetaan yksityisten toimijoiden asiakkailta.

S2) Kuten S1, mutta lisäksi siirrytään eläinlääkärien palkkausjärjestelmään, jossa kunta vastaa itse tuottamiensa palvelujen järjestämisestä kokonaan, mukaan lukien lääkevarasto, tarvikkeet, välineet, autot ja kirjanpito ja perii palkkiot eläinten omistajilta (sekä päivystyskäynnit että muut käynnit). Kunnaneläinlääkärit saavat palkan kunnalta ja noudattavat työaikalainsäädäntöä. Palkkioissa noudatetaan kunnaneläinlääkäritaksaa siten, että matkoista aiheutuvat kustannukset tasataan kaikkien eläinten omistajien välillä. Tässä skenaariossa oletetaan, että kunnaneläinlääkäriä olisi 38,25 tunnin viikkotyöaika, joka sisältää päivystysajan työn, ja päivystysaika korvattaisiin samalla tavoin kuin se korvataan eläinlääkäreille tällä hetkellä, ja että kunta pitää toimenpidepalkkiot ja käyntimaksut vastineena maksamastaan palkasta.

S3) Kuten S1 ja S2 palkkausjärjestelmä, mutta kuntien maksamat nykyiset matkatuet avataan myös sellaisille yksityisille toimijoille, jotka tarjoavat kunnan palveluja vastaavia peruspalveluja ja kiireellistä eläinlääkäriapua hyötyeläimille. Simulaatiossa oletetaan, että päivystys siirtyy yksityisille toimijoille niillä alueilla, joilla yksityistä palvelua on saatavissa tuotantoeläimille, eli että yksityiset ovat valmiita hoitamaan palvelun normaalilla hinnalla ja eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mahdollistamilla matkasubventioilla. Skenaariossa yksityisten toiminnan kustannukset veloitetaan asiakkailta, mutta matkakorvaukset vähentävät yksityisten maksuja. Koska tämän skenaarion tilannetta varten ei ole olemassa työehtosopimuksia, tässä skenaariossa oletetaan, että kunnaneläinlääkäriä olisi 38,25 tunnin viikkotyöaika, joka sisältää sekä päivystysajan työn että muuhun praktiikkaan käytetyn ajan, ja päivystysaika korvattaisiin samalla tavoin kuin se korvataan eläinlääkäreille tällä hetkellä, ja että kunta pitää toimenpidepalkkiot ja käyntimaksut vastineena maksamastaan päivystäjän palkasta.

S4) Kuten S1 ja lisäksi pieneläinten päivystyksessä siirrytään tuettuihin yksityisiin eläinlääkäripalveluihin koko Suomessa. Tämä vaihtoehto tukisi yksityisten toteuttamaa päivystyspalveluiden tarjontaa

tilanteessa, jossa praktiikkaa tekevien kunnaneläinlääkärien tarjoamat päivystyspalvelut siirtyvät muiden toimijoiden tarjoamiksi. Tässä skenaariossa oletetaan, että kunnat lopettavat päivystyspalveluiden tuottamisen seura- ja harraste-eläimille ja että markkinoilla olisi riittävästi yksityisiä palveluntarjoajia, jotka voisivat tuottaa päivystyspalveluita näille eläimille joko ilman yhteiskunnan tukea tai tuettuna.

Päivystykseen liittyvä työaikamuutos koskee skenaarioissa sekä seura- ja harraste- että tuotantoeläinpäivystystä. Pääosin skenaarioissa keskitytään kuitenkin seura- ja harraste-eläinpäivystystä koskeviin muutoksiin. Kiireetöntä peruseläinlääkäripalvelua koskevia muutoksia ei tarkastella. Lisäksi kuntien palveluksessa olevien eläinlääkärien lukumäärän muutoksia arvioidaan sen mukaan, kuinka monta 38,25 tunnin työviikkoa tekevää eläinlääkäriä tarvittaisiin kunkin skenaarion toteuttamiseen. Vaihtoehtoisesti tulosta voidaan tarkastella siitä näkökulmasta, mikä on kunnaneläinlääkärien tekemän päivystystyön määrä, jos päivystystunneista maksettaisiin päivystyskorvaus ja lisäksi tuntikorvaus, joka lasketaan kunnaneläinlääkärintuntipalkaksi edellä mainitulla viikkotyötuntimäärällä.

Muun kuin päivystysaikana tarjottavan kiireellisen eläinlääkäriavun oletetaan olevan sama kaikissa skenaarioissa ja nykytilanteessa, joten se ei vaikuta vertailun tuloksiin. Muissa skenaarioissa paitsi skenaariossa 3 yksityisten palveluiden käytön lisääminen koskee vain pieneläinpäivystystä. Suurellepäivystyksen oletetaan säilyvän kunnaneläinlääkärien hoidossa niillä alueilla, joilla yksityistä palvelua ei käytetä. Sen sijaan pakkausjärjestelmän muutos tai maksujen ja vastuiden siirtyminen kunnalle koskee kaikkea päivystystä. Taulukossa 1 on esitetty yhteenveto selvityksessä tarkastelluista skenaarioista. Hankkeen tavoitteena on arvioida koko maan tasolla sekä kullakin yhteistoiminta-alueella eläinlääkäripalveluiden kustannus- ja hintatasoa. Edellä mainittujen neljän skenaarion osalta selvitettiin mm. yksityisen palvelun saatavuutta alueittain sekä julkisten palvelujen poistamisen vaikutusta asiakashintoihin, kunnille aiheutuviin kustannuksiin, kuntien eläinlääkäriavun lukumäärään, hyötyeläinten palvelujen järjestämiseen ja yksityisen palveluntarjoajan vaatimaan tukeen.

Kullekin skenaariolle arvioitiin mm. yksityisen palvelun saatavuutta alueittain sekä julkisten palvelujen poistamisen vaikutusta asiakkaiden maksamiin kustannuksiin, kunnille aiheutuviin kustannuksiin, kuntien eläinlääkäriavun lukumäärään, hyötyeläinten palvelujen järjestämiseen ja yksityisen palveluntarjoajan vaatimaan tukeen. Kysynnän oletettiin olevan sama kaikissa vaihtoehdoissa. Merkittävä palveluiden hinnannousu saattaisi kuitenkin aiheuttaa muutoksia myös kiireellisen eläinlääkäriavun kysynnässä.

Yhteistoiminta-alueiden vastausten sekä kunnallisen lääkärisopimuksen perusteella päivystyksen oletettiin alkavan tyypillisesti arkisin klo 16 ja päättyvän seuraavana aamuna klo 8. Lauantaisin ja sunnuntaisin päivystystä tehtiin myös päiväaikaan. Siten yhdessä päivystysringissä on viikon aikana 128 ja vuodessa 6 656 päivystystuntia per ”päivystävä eläinlääkäri”, kun arkipyhiä ei ole vielä huomioitu. Jos päivystävä eläinlääkäri tekee 38,25 tunnin työviikkoa ja lomaa on 30 päivää vuodessa, yhtä päivystystuntia kohti päivystysrinkiin tarvitaan vähintään 3,8 eläinlääkäriä. VYHAN tietojen mukaan Suomessa on enemmän päivystyspiirejä kuin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita, sillä joillain alueilla on useampi päivystyspiiri tai päivystää enemmän kuin yksi eläinlääkäri. Kyselyn mukaan päivystyksessä oli samanaikaisesti keskimäärin 1,5 eläinlääkäriä per yhteistoiminta-alue.

VYHAN tietojen perusteella arvioitiin, että päivystäviä kunnaneläinlääkäreitä oli yhteensä 466 kpl. Kunnaneläinlääkärit tekivät VYHAN tietojen perusteella yhteensä lähes 312,6 htv praktiikkaa (poislukien päivystys). Kunnaneläinlääkärien työhön sisältyy muutakin kuin praktiikkaa, ja lisäksi joillain yhteistoiminta-alueilla päivystykseen osallistuu myös muita eläinlääkäreitä kuin kunnaneläinlääkäreitä.

Kunnallisen lääkärien virkaehtosopimuksen 2018–2019 mukaan praktikkoeläinlääkäriin, jolla on tehtävään soveltuva erikoiseläinlääkärintutkinto, peruspalkka on 2 035,5 €/kk. Ilman erikoiseläinlääkärintutkintoa peruspalkka on 1 771,26 €/kk (luvat ennen 1.4.2019 voimaan astunutta korotusta). Lääkäri-

sopimuksen mukainen päivystyskorvaus on arkipäivystyksen osalta vähintään 3,59 €/h ja pyhäpäivystyksen osalta vähintään 6,18 €/h. Korvaus maksetaan arkipäivien klo 8–16 välisen ajan ulkopuolella. Laskelmissa käytetty päivystyksen korvaus perustui yhteistoiminta-alueiden vastausten perusteella saatuihin empiirisiin jakaumiin (arkipäivystys keskimäärin 5,01 €/h (3,59–7,18 €/h) ja pyhäpäivystys keskimäärin 8,81 e/h (6,18–12,36 €/h)).

Kunnalliseläinlääkäritaksan (1.1.2017) mukaan eläinlääkärillä on oikeus periä antamastaan eläinlääkäriavusta käyntipalkkiota, johon sisältyvät tavalliset yksinkertaiset diagnoosit sekä hoitotoimenpiteet ja -ohjeet, kuten kliininen perustutkimus, rokotus ja resepti. Palkkion suuruus on 28,50 € ensimmäiseltä käynniltä, jonka potilas tekee eläinlääkärin luo, ja 11,5 € myöhemmiltä käynneiltä. Uusintakäynntejä ovat esimerkiksi rokotesarjan uusintakäynnit. Eläinlääkärin käydessä potilaan luona käyntipalkkio puolestaan on 31,91 € alle 10 km potilaskäynneillä, jonka jälkeen tehdään 2,29 € lisäkorotus jokaista alkavaa 10 km kohti aina 50 km matkaan asti. Lisäksi kunnaneläinlääkäri voi veloittaa toimenpidepalkkioita, joiden suuruus riippuu toimenpiteen luonteesta. Päivystävä kunnaneläinlääkäri, joka on määrätty eläinlääkintähuoltoon koskevaan päivystykseen ja jolle maksetaan lääkärisopimuksen mukainen päivystyksen peruskorvaus, voi korottaa palkkioita lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhinä klo 8–22 sekä arkisin ilta-ajalta (ma–pe klo 17–22) 50 prosentilla ja yöajalta (klo 22–8) sekä viikonloppuisin ja arkipyhinä 100 prosentilla.

Kyselyissä ei kerätty tietoa kunnaneläinlääkärien asiakkailta perimien käyntipalkkioiden ja toimenpidemaksujen suuruudesta, joten palkkioita tarkateltiin skenaariomuotoisesti. Simulaatioissa oletettiin, että asiakasta kohti veloitettava käyntipalkkio on virka-aikana keskimäärin 28,50 €/käynti tai 36,45 €/käynti ja päivystysaikana keskimäärin 45,60 €/käynti tai 58,32 €/käynti (korotus 60 %). Näillä oletuksilla laskien kunnaneläinlääkärien asiakkailtaan veloittamat käyntipalkkiot olisivat yhteensä 18,8 miljoonaa € vuodessa, eli noin 60 000 €/henkilötyövuosi (VYHAssa ilmoitetun mukaan). Lisäksi skenaarioissa oletettiin, että asiakkailta veloitettava *keskimääräinen* toimenpidemaksu (ilman päivystysajan korotusta) oli keskimäärin joko 40, 70 tai 100 €/käynti.

Skenaariossa S3 matkakorvauksen suuruudeksi päivystyksen sairaskäyntien määrään suhteutettuna oletettiin luvun 3.1 analyysien perusteella Etelä- ja Lounais-Suomessa 21 €, Länsi-, Sisä- ja Itä-Suomessa 38 € ja Pohjois-Suomessa ja Lapissa 165 € päivystyksen sairaskäyntiä kohti. Tämä linkitys tehtiin sen vuoksi, että matkakorvaukset olisivat ehdollisia hyötyeläinpäivystyspalvelun tarjoamiselle. Simulaatioajot tehtiin Matlab R2014b (8.4.0.150421)-ohjelmalla.

Skenaarioille S1-S4 tehtiin herkkyyshanalyysi siten, että vaikutuksia simuloitiin erilaisilla vaihtoehtoisilla oletuksilla. Kussakin herkkyyshanalyysin skenaariossa muutettiin vain yhtä mallin tunnuslukua. Herkkyyshanalyysillä tarkasteltiin seuraavia vaihtoehtoja:

- Keskimääräinen kunnaneläinlääkärin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 euroon per asiakas tai 40 eurosta 100 euroon per asiakas
- Kunnaneläinlääkärien päivystysaika korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille korvataan vastaanotolla tehtävä päivystystyö. Toisin sanoen päivystysajalta maksettaisiin 1–3-kertainen palkka.
- Pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita
- Yksityisten palveluntarjoajien työn kustannus olisi 50 % perusskenaariota alempi ja alalla on kilpailua, jonka vuoksi kustannusten muutokset siirtyvät asiakashintoihin.

Taulukko 1. Yhteenveto selvityksessä tarkastelluista skenaarioista.

	Nykytilanne	Skenaario 1	Skenaario 2	Skenaario 3	Skenaario 4
Onko kunnalla seura- ja harrastuseläinten kiireellisen eläinlääkärinavun järjestämisvelvoite	Kyllä	Ei, jos saatavilla yksityisten tuottamana			
Onko kunnalla hyötyeläinten kiireellisen eläinlääkärinavun järjestämisvelvoite	Kyllä				
Onko päivystys osa työaikaa (noudatetaan työaikalainsäädäntöä)?¹	Ei		Kyllä		Ei
Koneiden, varaston ja kaluston omistaja¹	Eläinlääkäri		Kunta		Eläinlääkäri
Kuka laskuttaa eläinlääkäritaksan mukaisen käyntipalkkion asiakkaalta?¹	Eläinlääkäri		Kunta		Eläinlääkäri
Kunneläinlääkärin peruspalkan ja työkorvaukset maksaa	Kunta + asiakas		Kunta		Kunta + asiakas
Matkakustannusten laskutus asiakkaalta	Matkan Mukaan	Kiinteä korvaus per käynti			Matkan mukaan
Voiko yksityinen palveluntarjoaja saada julkisia matkakorvauksia, jos tarjoaa kunnan palveluja vastaavia peruspalveluja ja kiireellistä eläinlääkärinapua hyötyeläimille.	Ei			Kyllä	
Julkinen tuki eläinlääkäripalvelun yksityiselle tuottajalle	Ei	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä

¹ Koskee kunnan järjestämää palvelua.

Taulukko 2. Skenaarioiden simuloinnissa käytetyt tunnusluvut.

	Tunnusluku
Kunnaneläinlääkäriin peruspalkka keskimäärin (variaatiokerroin) €/kk¹	2 736 (18,63)
Kunnaneläinlääkäriin kokonaisansio keskimäärin ilman käyntipalkkioita (variaatiokerroin) €/kk¹	3 164 (19,65)
Välitön ansio ja vapaapäivien palkat % työn kokonaiskustannuksesta¹	68,7
Arkipäivystyskorvaus €/h²	3,59-7,18
Pyhäpäivystyskorvaus €/h²	6,18 – 12,36
Keskimääräinen käyntipalkkio virka-aikana, €/sairaskäynti	36,45
Keskimääräinen käyntipalkkio päivystysaikana, €/sairaskäynti	58,32
Keskimääräinen käyntipalkkio virka-aikana, €/pieneläinvastaanottokäynti	28,50
Keskimääräinen käyntipalkkio päivystysaikana, €/pieneläinvastaanottokäynti	45,60
Keskimääräinen toimenpidepalkkio, €/käynti	40, 70 tai 100
Eläinlääkäriin tarvikeostot €/vuosi (keskiarvo (variaatiokerroin))³	22 400 (0,60)
Kaluston kustannukset eläinlääkäriä kohti (poisto ja korko) €/vuosi (keskiarvo (variaatiokerroin))³	6 800 (0,64)
Alueellinen vaihtelu kokonaiskustannuksessa, €/käynti⁴	-18 - +35 %

1 Keskimääräinen palkka ja palkan sivukulut on arvioitu Tilastokeskuksen (2019a, b) mukaan. Peruspalkkaan ei sisälly päivystyskorvauksia.

2 Päivystyskorvaus on laskettu yhteistoiminta-alueiden ilmoitusten mukaan niissä skenaarioissa, joissa päivystys ei ole työaikalain piirissä. Päivystyskorvauserroin: Skenaarioissa 2 ja 3 on oletettu hypoteettinen tilanne, jossa praktikkoeläinlääkäreillä olisi 38,25 tunnin viikkotyöaika, johon laskettaisiin mukaan päivystystunnit, ja päivystys Kunnallisen lääkärin virkaehtosopimuksen 2018–2019 mukaan (korvaustaso ennen 1.4.2019).

3 Luvut on arvioitu kymmenen eri tilinpäätöksen avulla.

4 Aluehallintovirastoittain, perustuu luvussa 3.1 esitettyyn analyysiin. Vaihtelu ei koske käyntipalkkioita.

3. Tulokset

3.1. Kuntien tuki eläinlääkäripalveluille

3.1.1. Eläinlääkäripalveluista kunnille aiheutunut kustannus

Kyselyyn vastanneilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä aiheutui keskimäärin 0,7 miljoonan euron kustannus yhteistoiminta-alueetta kohti, mikä oli 13,1 €/asukas kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla (taulukko 1). Yhteistoiminta-alueiden välillä oli kuitenkin paljon vaihtelua, sillä kustannuskertymä oli alueesta riippuen 0,7–49,9 €/asukas. Kustannus oli suurin asukasluvultaan pienillä ja harvaan asutuilla yhteistoiminta-alueilla ja pieneni keskimäärin yhteistoiminta-alueen asukasmäärän kasvaessa (kuva 1). Suurin kustannuserä oli praktiikkaa tekevien eläinlääkäreiden palkat sivukuluineen, jonka osuus kyselyyn vastanneiden yhteistoiminta-alueiden ilmoittamista kokonaiskustannuksista oli 61 %. Kyselyyn vastanneille yhteistoiminta-alueille eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä aiheutunut keskimääräinen kustannus aluetta kohti oli lähes sama kuin aiemmin tehdyssä vuonna 2015 koskeneessa kyselyssä (726 400 € vuonna 2017 ja 722 170 € vuonna 2015), mutta asukasta kohti laskettu kustannus oli vuoden 2017 kyselyssä korkeampi, mikä kertoo vastaajajoukossa olevan vuosien välisiä eroja. (taulukko 4).

Asukasmäärällä painotettu kustannus voi ali- tai yliarvioida todellista kustannusta, kun se skaalataan koko maan tasolle. Eläinlääkäripalveluiden kysyntä ja tuottamisen rakenne vaihtelee alueittain. Tämän vuoksi palveluiden käyttömäärät ja alueelliset erot on huomioitava laskelmissa. Kokonaiskustannuksia voidaan tutkia tarkemmin monimuuttujamalleja hyödyntäen. Aiemmassa tutkimuksessa hyödynsimme lineaarisia regressiomalleja, joissa kustannuskertymää selitettiin yhteistoiminta-alueen väkiluvulla, pinta-alalla ja kotieläintilojen määrällä. Näiden mallien avulla arvioituna keskimääräinen kustannus per asukas laskee edellä mainitusta ja osan kustannuksista selittää kotieläintilojen määrä. Yhtä tilaa kohti laskettuna kustannuksia aiheutui hieman yli tuhat euroa riippuen siitä, millaista mallia käytettiin.

Tässä selvityksessä vuoden 2017 aineistoon yhdistettiin VYHAN käyntitiedot. VYHAN mukaan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet hoitivat vuonna 2017 yhteensä 492 685 käyntiä, joista 15,3 % oli päivystyskäyntejä. Kaikista käynneistä 69,7 % oli pieneläinkäyntejä, joten tuotanto- ja hyöty-eläinkäyntien osuus kaikista käynneistä oli 30,1 %. Käyntien hoitamiseen kului 307 henkilötyövuotta (1 574 käyntiä/henkilötyövuosi). Kyselyyn vastanneiden yhteistoiminta-alueiden tietojen perusteella eläinlääkäripalvelun järjestämisestä kunnalle aiheutunut kustannus oli keskimäärin 86,3 € käyntikerä kohti, josta eläinlääkäriin palkkauskulun osuus oli 53,3 € per käynti, vastaanottotilojen ja laitteiden 10,5 ja ostopalveluiden 8,3 € per käynti. Kuvassa 2 on esitetty käyntikertakohtaisten kokonaiskustannusten jakauma vastaajajoukossa.

Yhteistoiminta-alueen eläinlääkärit tekivät keskimäärin 65 henkilötyökuukautta praktiikkaa; tuottivat peruseläinlääkäripalvelua tai antoivat kiireellistä eläinlääkäriapua. Henkilötyötuntia kohti tehtiin virka-aikana karkeasti laskien keskimäärin noin 0,2 sairaskäyntiä ja 0,5 pieneläinvastaanottokäyntiä. Päivystystuntia kohti tehtiin karkeasti laskien noin 0,2 käyntiä, joista 68 % oli pieneläinkäyntejä. Yhteistoiminta-alueen avustava henkilökunta teki keskimäärin hieman yli yhdeksän henkilötyökuukautta työtä, joka liittyi eläinlääkäripalveluiden tuottamiseen. Asiakasmaksuilla saatiin tuloja noin 24 500 € yhteistoiminta-alueetta kohti, jolla katettiin esim. klinikka-, laite- tai puhelinmaksuja. (taulukko 3)

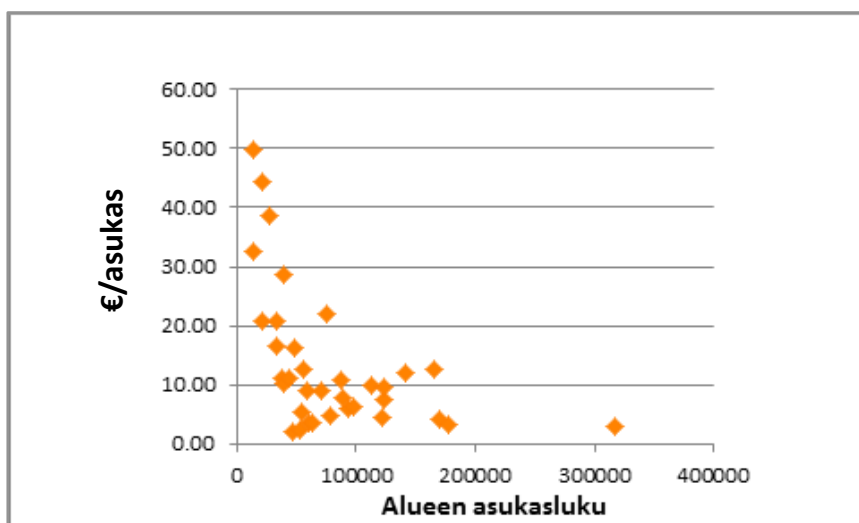
VYHAN mukaan 58 % Suomen yhteistoiminta-alueista peri klinikkamaksuja ja 61 % maksoi matkakorvauksia (matkasubventioita). Ilmoitettujen tietojen perustella Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella kuitenkin vain 28 % ja Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella vain 22 % yhteistoimin-

ta-alueista käytti matkakorvauksia vuonna 2017. Sen sijaan Lapissa 80 %, Pohjois-Suomessa 63 %, ja Itä-, Länsi- ja Sisä-Suomessa kaikki yhteistoiminta-alueet käyttivät matkakorvauksia. Matkakorvausten suuruudesta on niukasti tietoa. Korvauksen suuruuden ilmoittaneilla alueilla korvaus oli vuonna 2017 keskimäärin 85 €/käynti. Korvaus näyttää kuitenkin olevan korkein Pohjois-Suomessa ja korkeampi Itä-Suomessa kuin Länsi- ja Sisä-Suomessa. Eläinten omistajille maksettujen korvausten osuus vastaajien ilmoittamista kokonaiskustannuksista oli keskimäärin vain 1,6 %. Niillä alueilla, joilla korvauksia oli maksettu, korvausten kokonaissumma oli keskimäärin 20 150 € per yhteistoiminta-alue, mutta vaihtelu maksettujen korvausten suuruudessa oli melko suuri, sillä tunnusluvun keskihajonta oli 20 772 €. Jos maksetut korvaukset suhteutetaan kaikkien käyntien määrään, maksettiin matkakorvauksia keskimäärin 2,85 €/asiakas (keskihajonta 2,60), 9,40 €/sairaskäynti (sisältäen suurelainsairaskäynnit ja terveydenhuoltokäynnit, keskihajonta 12,79) tai 54,51 €/sairaskäynti päivystyksessä (poislukien pieneläinkäynnit vastaanotolla, keskihajonta 78,82). Käyntimääriin suhteutettuna korvaukset olivat Lapissa keskimäärin 41 €/suureläinkäynti tai 245 €/sairaskäynti päivystyksessä, ja muiden aluehallintovirastojen alueilla keskimäärin välillä 1–7 €/suureläinkäynti tai 7–36 €/sairaskäynti päivystyksessä. Pieneläinkäyntien määrään suhteutettuna kokonaiskuva on samansuuntainen, mutta ero Lapin ja muun Suomen välillä on pienempi.

Taulukko 3. Työmäärä (henkilötyökuukautta (htkk)/yhteistoiminta-alue) eläinlääkäripalveluiden tuottamisessa ja asiakkailta saadut maksut (€/yhteistoiminta -alue) keskimäärin kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla vuonna 2017 sekä vuoden 2019 kustannuksia koskeva aiempi arvio.

	Keskimäärin	Max	2015 arvio ¹
Eläinlääkäripalveluita tarjoavien eläinlääkäreiden² työpanos, htck	65,55	214	69,59
Eläinlääkäripalveluiden tarjoamista avustavan henkilökunnan työpanos, htck	9,31	73	8,37
Yhteistoiminta-alueen saamat maksut tai korvaukset asiakkailta (eläinten omistajat) eläinlääkäripalveluiden tai kiireellisen eläinlääkäriavun vuoksi³	24 545	101 781	16 590

1. Vuoden 2015 tiedot perustuvat Niemen ym. (2017) selvitykseen.
2. Praktiikka, peruseläinlääkäripalvelu ja kiireellinen eläinlääkäriapu.
3. Esimerkiksi klinikka-, laite- tai puhelinmaksut

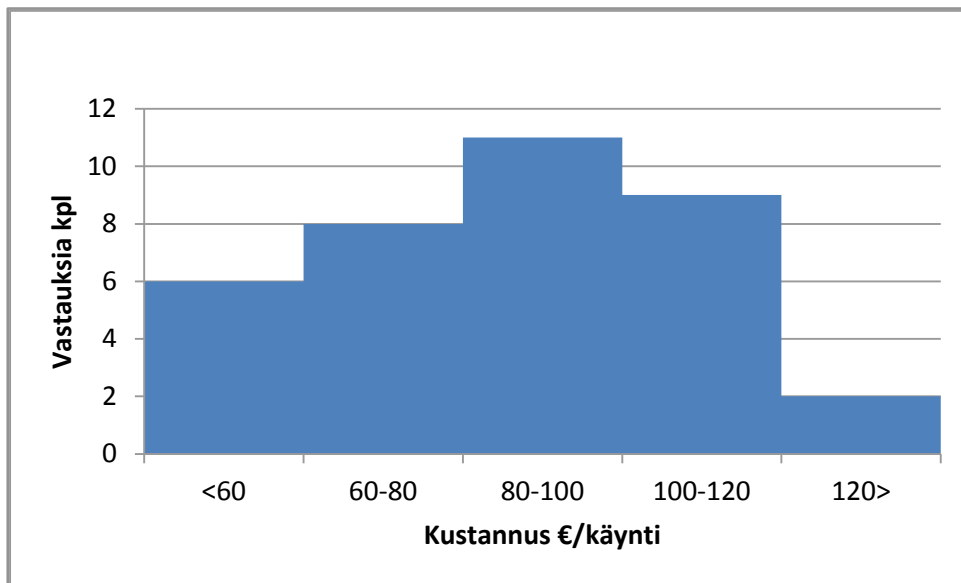

Kuva 2. Hajontakaavio eläinlääkäripalveluiden järjestämisen kustannuksista (€/asukas) 35 asukasmäärältään erilaisella kyselyyn vastanneella yhteistoiminta-alueella.

Taulukko 4. Eläinlääkäripalveluista aiheutuvat kustannukset kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla vuonna 2017 €/yhteistoiminta-alue, €/asukas ja €/käyntikerä keskimäärin, kullekin kustannukselle laskettu suurin kustannus (Max), sekä aiemmassa kyselyssä¹ vuodelle 2015 laskettu kustannus (2015 arvio €/asukas).

	€/alue	Max	€/asukas ³	Max	2015 arvio	€/käynti	Max
Praktiikkaa tekevien eläinlääkärien palkkauserot (ml. sivukulut)	456 292	1 400 000	8,7	33,8	7,2	53,3	91,7
Eläinlääkäripalveluiden tarjoamista avustavan henkilökunnan palkkamenot	26 155	156 897	0,5	5,4	5,4	3,6	25,7
Vastaanottotilojen ja laitteiston kustannukset	92 882	450 657	1,7	7,3	1,2	10,5	28,3
Ostopalvelut	63 279	1 059 441	1,0	9,4	0,6	8,3	141,1
Eläinten omistajille maksetut korvaukset	11 804	82 273	0,3	2,3	0,2	1,4	7,9
Muut menot	65 966	483 000	1,2	12,5	0,5	6,5	35,5
Kustannukset yhteensä²	726 400	2 083 348	13,1	49,9	9,9	86,3	148,6

1. Vuoden 2015 tiedot perustuvat Niemen ym. (2017) selvitykseen.
2. Vuonna 2017 pienin kustannus oli 95900 €/alue, 0,7 €/asukas ja 27 €/käynti.
3. Tämän taulukon asukaskohtainen luku esittää kyselyyn vastanneiden alueiden keskiarvoa, ei koko maan keskiarvoa.

Kuva 3. Eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä kunnille aiheutuvien kustannusten (€/asiakaskäynti) jakauma kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla (N=36).

Yleistetyn lineaarisen mallin estimointitulokset on esitetty taulukossa 3. Vakiotermin kuvaus Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella sijainneiden yhteistoiminta-alueiden kohtaamaa eläinlääkärikäynnin kustannusta (83,62 €/käyntikerta), jos alueella olisi tehty pelkästään sairaskäyntejä virka-aikaan. Päivystysaikana tehtävien sairaskäyntien lukumäärän noustessa keskimääräinen kustannus käyntiä kohti nousi ja muiden käyntien määrän kasvaessa keskimääräinen kustannus käyntiä kohti laski. Tulos viittaa siihen, että hyöty- ja tuotantoeläimiin liittyvät käynnit aiheuttivat enemmän kustannuksia kun pieneläimiin liittyvät käynnit ja että terveydenhuoltokäynnit olivat edullisempia kuin sairaskäynnit. Tulokset ovat odotetun kaltaisia, joskin pieneläinten päivystysvastaanottokäyntien vaikutus kustannuksiin on odotettua suurempi ja myös suurempi kuin pieneläinten virka-ajan käyntimäärän vaikutus. Tulos voi liittyä siihen, että osa yhteistoiminta-alueista on hankkinut pieneläinten palveluita ostopalveluna, jolloin käyntimäärän ja kustannusten rakenne on erilainen kuin alueilla, joilla palvelut tuotetaan kunnan tai yhteiskunta-alueen toimesta. Tämä rakenne-ero voi heijastua kustannusestimaatteihin, vaikka se tulee ainakin jossain määrin huomioiduksi palveluntarjoamista kuvaavan faktorin avulla. Estimointitulokset myös viittaavat siihen, että kustannus käyntikertaa kohti on suurempi Pohjois- ja Itä-Suomessa kuin Etelä- ja Lounais-Suomessa. Yhteistoiminta-alueen väkiluku, maantieteellinen koko tai väestötiheys eivät käyntimäärien ja alueellisten muuttujien huomioon ottamisen jälkeen olleet tilastollisesti merkittäviä selittäviä muuttujia.

Taulukko 5. Yleistetyt lineaarisen mallin estimointitulokset, kun selitettävänä muuttujana on kunnalle eläinlääkäripalvelun järjestämisestä eläinlääkärikäyntiä kohti aiheutu- vaksi laskettu kustannus (€/käynti) ja selittävinä muuttujina on käyntien lukumääriä ja yhteistoiminta-alueetta kuvaavia tekijöitä.

	Value			
Mallin selitysvoima				
Pearson Chi-Square	5 406.328			
Scaled Pearson Chi-Square	36.000			
Log Likelihood	-141.294			
Akaike's Information Criterion (AIC)	308.589			
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	325.134			
Bayesian Information Criterion (BIC)	329.174			
Consistent AIC (CAIC)	342.174			
R	0.884			
R²	0.782			
Tunnusluku	Tunnusluku	Keskivirhe	95% luottamusväli	Chi-Square
Vakio	83.628	5.278	73.284	251.101
Terveysthuoltokäyntien lukumäärä virka-aikana	-0.067	0.016	-0.098	18.601
Pieneläinvastaanottoikäntien lukumäärä virka-aikana	-0.002	0.001	-0.004	4.483
Sairaskäyntien lukumäärä päivyksessä	0.037	0.011	0.017	12.652
Pieneläinvastaanottoikäntien lukumäärä päivyksessä	-0.011	0.004	-0.017	8.887
Palveluntarjoamisopimus yksityisen toimijan kanssa	-17.206	7.557	-32.017	5.184
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	0.000			
Lounais-Suomen aluehallintovirasto	14.811	6.287	2.490	5.551
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	37.942	7.467	23.307	25.821
Itä-Suomen aluehallintovirasto	24.636	7.071	10.776	12.138
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	18.571	10.034	-1.096	3.425
Lapin aluehallintovirasto	38.076	9.832	18.806	14.998
Kuopio dummy-muuttuja	63.203	15.980	31.882	15.642
				p-arvo
				0.000
				0.000
				0.034
				0.000
				0.003
				0.023
				0.018
				0.000
				0.000
				0.064
				0.000

Kyselyvastausten tilastollisen analyysin ja VYHAN tietojen perusteella arvioitiin pieneläinten ja muiden eläinten sairaskäynneistä kunnille (yhteistoiminta-alueille) aiheutuneet kustannukset. Tämän analyysin perusteella eläinlääkäripalvelun järjestämisestä kunnalle aiheutuva kustannus oli keskimäärin 87 € käyntiä kohti. Sairaskäyntien määrän tulkittiin esittävän pääasiassa hyötyeläinkäyntejä. Pieneläinten vastaanottokäyntien kustannuksiksi arvioitiin noin 82 € käyntikertaa kohti. Muiden eläinten sairaskäyntien kustannukseksi arvioitiin virka-aikana 98 € ja päivystyksessä keskimäärin 125 € käyntikertaa kohti (taulukko 6).

Eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä kunnille aiheutuviksi kokonaiskustannuksiksi arvioitiin yhteensä 42,7 miljoonaa € vuonna 2017. Tästä pieneläinkäyntien osuus oli arviolta 65 % (27,6 miljoonaa €) ja muiden eläinkäyntien 35 % (15,7 miljoonaa €). Virka-aikana toteutuneiden käyntien osuus kokonaiskustannuksesta oli vuonna 2017 noin 84 % (35,9 miljoonaa €) ja päivystyskäyntien noin 16 % (6,8 miljoonaa €). Kokonaiskustannus on samaa suuruusluokkaa, kuin aiempi arviomme vuodesta 2015, joskin se on aiemmin esitetyn arvion vaihteluvälin alapäässä. Tuotantoeläimille järjestettyjen palveluiden kustannusosuus on tässä tarkennetussa vuoden 2017 arviossamme hieman pienempi kuin aiempi arviomme. Aiemman arviomme (Niemi ym. 2017) mukaan koko Suomen kunnille eläinlääkäripalveluiden järjestäminen aiheutti laskentatavasta riippuen 43–57 miljoonan € vuotuiset kustannukset, josta tuotantoeläimille tarjottujen palveluiden osuus oli 20 miljoonan € suuruusluokkaa (mallista ja laskentatavasta riippuen 14–23 miljoonaa €). Tässä selvityksessä esitettyä laskentatapaa voidaan kuitenkin pitää tarkempana, koska summat on laskettu toteutuneiden käyntimäärien mukaan. Yleistetyn lineaarisen mallin perusteella eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä aiheutuva kustannus on vain noin 8,5 € asukasta kohti. Tämä luku huomioi yhteistoiminta-alueiden väliset todelliset erot mm. eläinlääkäripalveluiden kulutuksessa.

Taulukko 6. Eläinlääkäripalveluista kunnille aiheutuneet kustannukset yhteensä, käyntien määrä sekä kustannus käyntikertaa kohti käyntityypeittäin koko maassa keskimäärin, sekä kaikki käynnit yhteensä keskimäärin sen mukaan, minkä aluehallintoviraston alueella yhteistoiminta-alue sijaitsee.

	Käyntejä, kpl	Kustannukset, milj. € ¹	Kustannukset, €/käynti ¹
Eläinlääkäripalvelu virka-aikana, josta...	417 146	35,9	86
Sairaskäynnit	115 545	11,3	98
Terveystarkastuskäynnit	9 239	0,7	75
Pieneläinvastaanottokäynnit	292 362	23,9	82
Kiireellinen eläinlääkäriapu (päivystys), josta...	75 539	6,8	90
Sairaskäynnit	24 555	3,1	125
Pieneläinvastaanottokäynnit	50 984	3,7	73
Kaikki käynnit yhteensä alueittain (yhteistoiminta-alueella tehdyt käynnit)			
Etelä-Suomi	126 854	8,3	71
Itä-Suomi	89 375	8,1	99
Lappi	32 168	3,3	112
Lounais-Suomi	56 783	4,4	84
Länsi- ja Sisä-Suomi	116 762	12,5	117
Pohjois-Suomi	70 743	6,0	92
Koko Suomi yhteensä	492 685	42,7	87

¹ Kokonaissumma on laskettu yleistetyn lineaarisen mallin kertoimia apuna käyttäen. Yksittäisten käyntityyppien kustannuksia on skaalattu kertoimella 0,918.

3.2. Päivystyksen kustannukset

Kuntien eläinlääkäripäivystystä tehdään noin 74 päivystyspiirissä yhteensä yli 400 eläinlääkäriin voimin. Yhteen päivystyspiiriin kuuluu tyypillisesti 4–5 eläinlääkäriä. Lisäksi päivystystä on järjestetty yksityisiltä palveluntarjoajilta hankittuna ostopalveluna. Kiireellisestä eläinlääkäriavusta, eli päivystyksestä, kunnille aiheutuvaksi kustannukseksi arvioitiin 6,8 miljoonaa euroa, josta pieneläinkäyntien osuudeksi arvioitiin noin 3,7 miljoonaa euroa ja muiden eläinten osuudeksi noin 3,1 miljoonaa euroa. Tulokset viittaavat siihen, että päivystyksen järjestäminen olisi maan keski- ja pohjoisosissa käyntiä kohti laskien kalliimpaa kuin maan eteläosissa. Normaalien palkkaus-, toimitila- ja muiden kulujen ohella päivystyksestä aiheutuu kustannuksia päivystyskorvauksen muodossa. Kunnaneläinlääkäreillä ei varsinaisesti ole työaika, joten päivystyksestä kunnaneläinlääkärille maksettava korvaus tehtyä työtuntia kohti on alempi kuin jos kunnaneläinlääkäri olisi tuntipalkkaisessa työssä koko päivystysajan.

Päivystyskorvausten määrä oli noin 5,2 miljoonaa euroa vuonna 2017, eli noin 11 000 € per päivystykseen osallistunut eläinlääkäri. Nykyjärjestelmällä päivystyskorvausten suuruus per päivystyskäynti oli siis noin 69 €. Käyntiä kohti lakettuna korvausta nostaa se, että osa päivystysajasta, voi olla yöaika, on asiakasmäärältään vähäistä.

Kunnallisen lääkärisopimuksen 2018–2019 mukaan eläinlääkintähuoltoa koskevaan päivystykseen määrätulle (kunnan)eläinlääkärille maksetaan päivystyksen peruskorvauksena jokaiselta päivystystunnilta 31 % korottamattomasta tuntipalkasta perjantaista klo 16.00 alkaen maanantaihin klo 8.00 saakka sekä arkipyhää tai joulu- ja juhannusaattoja edeltävästä arkipäivästä klo 16.00 alkaen ensiksi seuraavaan arkipäivään klo 8.00 saakka (ns. pyhäpäivystys) ja 18 % korottamattomasta tuntipalkasta muuna aikana (ns. arkipäivystys). Korottamaton tuntipalkka lasketaan praktikkoeläinlääkärinä toimivan laillistetun eläinlääkäriin peruspalkasta (1 771,26 €/kk (1.4.2019 alkaen 1 788,97 €/kk) jaettuna luvulla 160) kerrottuna 1,8:lla. Siten laskien päivystyskorvaus on arkipäivystyksen osalta vähintään 3,59 €/h ja pyhäpäivystyksen osalta vähintään 6,18 €/h.

Kyselyyn vastanneilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla arkipäivystyksen korvaus oli keskimäärin 5,01 €/h ja korvauksen vaihteluväli vuonna 2017 oli 3,54–7,18 €/h. Pyhäpäivystyksestä maksettava korvaus oli keskimäärin 8,81 €/h ja sen vaihteluväli oli 6,10–12,36 €/h (taulukko 7). Yhtä päivystäjää ja viikkoa kohti viikonloppuna kertyy 64 ja arkena 64 päivystystuntia, eli yhteensä 128 h. Näiden lisäksi kiireellistä eläinlääkäriapua tarjotaan myös muina aikoina (ns. virka-aikana), mutta muun virka-aikana tehtävät päivystyksen kustannuksia ei ole huomioitu erikseen tässä selvityksessä. Kyselyn mukaan päivystyksessä oli samanaikaisesti keskimäärin 1,5 eläinlääkäriä. Laskennallisesti edellä mainituilla luvuilla päivystyksestä kertyy keskimäärin 192 h/viikko/yhteistoiminta-alue. Kuntatyöntekijöiden selvityksen mukaan jopa 15 % päivystävän kunnaneläinlääkäriin päivystysajasta kuluu matkoihin.

Vuoden 2017 päivystyskorvaukset olivat keskimäärin 6–8 % korkeampia kuin Niemen ym. (2017) selvityksessä. Ero voi ainakin osittain selittyä muutoksilla siinä, mitkä yhteistoiminta-alueet ovat vastanneet kyselyyn. Niemi ym. (2017) arvioivat arkipäivystyksen kustannukseksi vuonna 2015 keskimäärin 24 633 € per yhteistoiminta-alue (vaihteluväli 11 597–79 523 €), eli keskimäärin 0,3 €/asukas (0,1–1,5 €/asukas). Viikonloppupäivystyksen kustannukseksi vuonna 2015 puolestaan arvioitiin keskimäärin 41 919 €/yhteistoiminta-alue/vuosi (19 505–130 990 €), eli 0,6 €/asukas (0,1–2,8 €/asukas). Vastausten perusteella laskettu yhteistoiminta-alueen omien eläinlääkärien päivystyskorvausten kustannus kohti oli keskimäärin 62 711 €/yhteistoiminta-alue. Alueiden keskiarvo päivystyskorvausten suuruudelle oli 233 €/päivystyskäynti, kun se laskettiin alueiden keskiarvona, mutta vain 141 €/käyntikerta, kun kustannuksia painotettiin aluekohtaisilla käyntikertojen lukumäärillä.

Taulukko 7. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden vastaukset päivystystä koskeviin kysymyksiin.

	Keskimäärin	Min	Max
Arkitunnin päivystyskorvaus eläinlääkärille (€/tunti)	5,01	3,54	7,18
Pyhäajan päivystyksen korvaus eläinlääkärille (€/tunti)	8,81	6,10	12,36
Alueella samanaikaisesti päivystävien eläinlääkärien määrä	1,54	1	4
Viikonloppupäivystys alkaa (perjantai), kellonaika	16:00	14:00	16:00
Viikonloppupäivystys loppuu (maanantai), kellonaika	8:00	7:00	8:00
Arkipäivystys alkaa, kellonaika	16:00	14:00	16:00
Arkipäivystys loppuu, kellonaika	8:00	8:00	8:00
Kuinka monta tuntia päivystyksen varallaoloa viikossa eläinlääkärit tekevät yhteistoiminta-alueella	129,03	0	512

Osa yhteistoiminta-alueista on hankkinut eläinlääkäripalveluita joko kokonaan tai osittain ostopalveluna. VYHAN mukaan 42 % ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista käytti vuonna 2017 ostopalveluita. Useimmiten kyseessä oli pieneläinten päivystyspalvelu (sis. takapäivystys). Muita yhteistoiminta-alueille hankittuja ostopalveluita olivat mm. suurelainten päivystys, löytöeläinten hoito ja koko eläinlääkäripalvelu. Kolmasosalla kyselyyn vastanneista yhteistoiminta-alueista tai niiden edustamista kunnista oli sopimuksia yksityisten palveluntarjoajien kanssa eläinlääkäripalveluiden tarjoamisesta kuntalaisille. Kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla ostopalveluiden osuus eläinlääkäripalveluiden järjestämisen aiheuttamista kokonaiskustannuksista oli alle 15 %. Vastanneista yhteistoiminta-alueista 12 oli sopimus yksityisten palveluntarjoajien kanssa kiireellisestä eläinlääkäriavusta seura- ja harraste-eläimille ja kolmella oli sopimus yksityisten palveluntarjoajien kanssa peruseläinlääkäripalveluista seura- ja harraste-eläimille, peruseläinlääkäripalveluista tuotantoeläimille ja kiireellisestä eläinlääkäriavusta tuotantoeläimille (taulukko 8).

Lähes kaikilla kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla toimi yksityisiä eläinlääkäripalveluiden tarjoajia (taulukko 9), joten yksityistä eläinlääkäripalvelua voisi olla saatavilla suurimmassa osassa maata ainakin pieneläimille. Sekä VYHA-tietojen että kyselyn perusteella yksityistä eläinlääkäripalvelua on runsaasti saatavilla maan eteläosissa ja lisäksi suurimmissa kaupungeissa ympäri maan, mutta valtaosa yksityisistä palveluntarjoajista on keskittynyt pieneläimiin. Kyselyvastausten perusteella yksityistä eläinlääkäripalvelua tarjotaan eniten seura- ja harraste-eläimille. Tuotantoeläimille yksityistä eläinlääkäripalvelua oli tarjolla noin 60 % vastanneista yhteistoiminta-alueista ja kiireellistä eläinlääkäriapua virka-ajan ulkopuolella tarjottiin yksityisten toimesta noin neljäsosalla kyselyyn vastanneista yhteistoiminta-alueista. Osalla alueista on saatavilla myös ympärivuorokautista pieneläinten päivystyspalvelua yksityisten palveluntarjoajien tuottamana. Sen sijaan Lapissa ja maan keski- ja pohjoisosien maaseutualueilla yksityistä eläinlääkäripalvelua on paikoin saatavilla niukasti tai ei lainkaan.

Taulukko 8. Osuus (%) ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista, joilla on sopimus eläinlääkäripalveluista yksityisten palveluntarjoajan kanssa.

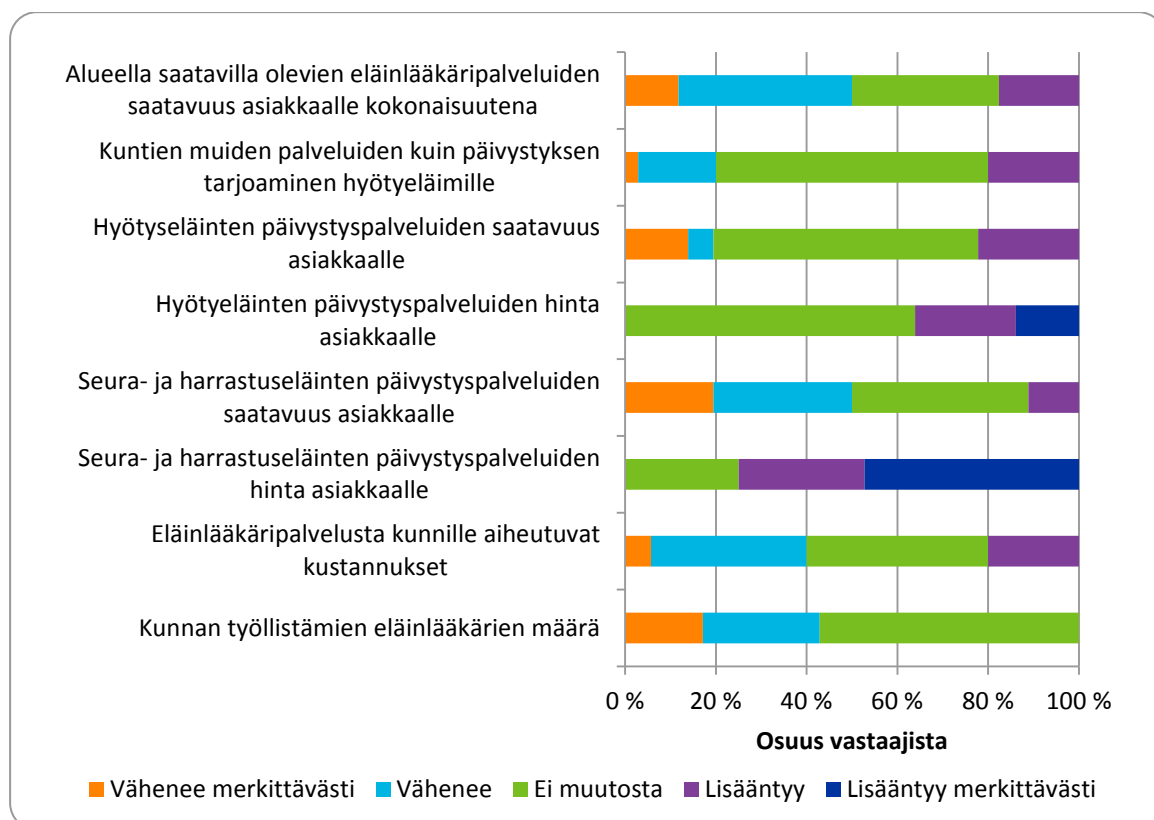
Yhteistoiminta-alueella oleva sopimus	Prosentti
Ei ole sopimuksia	67 %
Peruseläinlääkäripalveluista seura- ja harraste-eläimille	8 %
Peruseläinlääkäripalveluista tuotantoeläimille	8 %
Kiireellisestä eläinlääkäriavusta seura- ja harraste-eläimille	11 %
Kiireellisestä eläinlääkäriavusta tuotantoeläimille	8 %
Kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella seura- ja harraste-eläimille	33 %
Kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella tuotantoeläimille	8 %

Taulukko 9. Yksityisten eläinlääkäripalveluiden tarjonta kyselyyn vastanneilla yhteistoiminta-alueilla.

Selite	Prosentti
Ei yksityisiä eläinlääkäripalveluiden tarjoajia	11 %
Seura- ja harraste-eläimille eläinlääkäripalveluita tarjoavia toimijoita	86 %
Tuotantoeläimille eläinlääkäripalveluita tarjoavia toimijoita	61 %
Kiireellistä eläinlääkäriapua virka-ajan ulkopuolella tarjoavia toimijoita	28 %

3.3. Yhteistoiminta-alueiden näkemykset eläinlääkäripalveluista neljässä eri skenaariokysymyksessä

Yhteistoiminta-alueiden vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten neljä eri skenaariota heidän näkemyksensä mukaan vaikuttaisivat palvelujen saatavuuteen ja kustannuksiin sekä vaadittaviin resursseihin. **Ensimmäisessä skenaariossa (S1)** kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovuttaisiin niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta. Tässä skenaariossa lähes 80 % vastaajista arvioi seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden hinnan asiakkaille nousevan. Noin 40 % arvioi eläinlääkäripalveluista kunnille aiheutuvien kustannusten, kunnan työllistämien eläinlääkärien määrän sekä eläinlääkäripalveluiden saatavuuden alueella vähenevän (kuva 4).

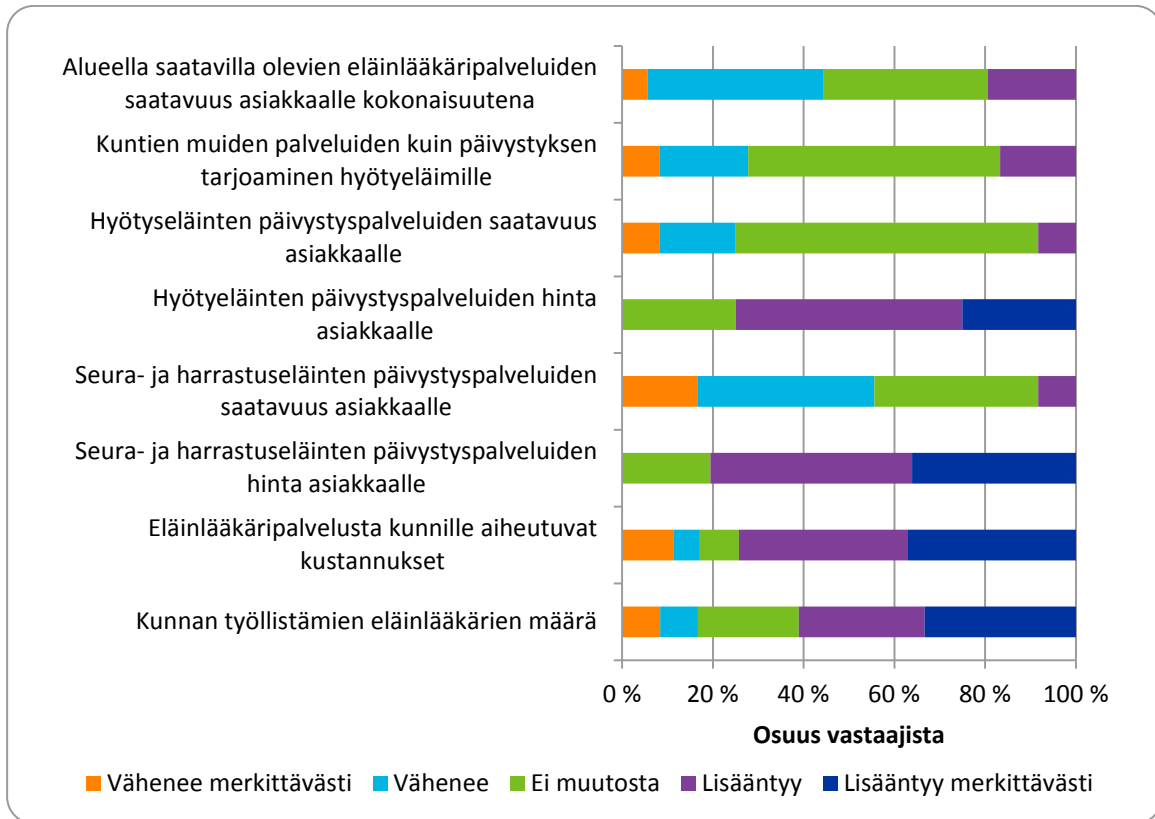

Kuva 4. Vastaajien näkemyksiä siitä, miten kunnallisesta seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luopuminen niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta, vaikuttaisi eri tekijöihin vastaajan yhteistoiminta-alueella kyselyn skenaariossa 1.

Avoimissa vastauksissa otettiin kantaa sen puolesta, että nykyinen järjestelmä on realistinen ja kustannustehokas tapa järjestää seura- ja harrastuseläinten kiireellinen eläinlääkäriapu etenkin harvemmin asutuilla alueilla. Yksityisten järjestämänä palvelun arveltiin olevan niin kallista, että eläinten omistajilla ei ole siihen varaa, mikä johtaisi eläinten hyvinvointi- ja eläinsuojeluongelmiin. Osa vastaajista arvioi, että pieneläinpäivystyksestä luopuminen ei vähentäisi alueen kunnaneläinlääkäreiden määrää, koska kunnaneläinlääkäreitä tarvittaisiin suurelänpäivystykseen. Vastaajat kommentoivat myös sitä, että päivystysijaisten saaminen alueelle, jolla suurelänpäivystyskäyntejä on vähän, on haasteellista, mikäli päivystäjällä ei ole hoidettavanaan myös pieneläimiä. Vastaajia askarrutti myös praktikkoeläinlääkärien saatavuus skenaariossa esitetyn muutoksen myötä.

Uusien palveluntarjoajien tuloa alueelle pidettiin useimmissa vastauksissa melko tai erittäin epätodennäköisenä seuraavan viiden vuoden aikana. Vain alle kolmasosa piti uusien palveluntarjoajien tuloa todennäköisenä. Asiaan kantaa ottamattomia oli noin viidesosa vastaajista.

Skenaariossa 2 kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovutettiin niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta, ja tämän lisäksi eläinlääkäripalveluiden järjestäminen annettaisiin kokonaan (sisältäen seura- ja harraste-eläimet ja hyötyeläimet) tulevien kuntien järjestettäväksi siten, että kunnaneläinlääkärit saisivat palkan kunnalta ja noudattaisivat työaikalainsäädäntöä ja matkoista aiheutuvat kustannukset tasattaisiin kaikkien eläintenomistajien välillä. Tässä skenaariossa vastaajat katsoivat suurimmaksi vaikutukseksi hintojen nousun sekä seura- ja harrastuseläinten että hyötyeläinten päivystyspalveluiden asialkashinnoissa. Päivystyspalveluiden saatavuuden arvioitiin heikentyvän (kuva 5). Eläinlääkärien määrän ja kunnille tulevien kustannusten epäiltiin nousevan nykyisestä, jos päivystyksessä ryhdytään noudattamaan työaikalainsäädäntöä. Kaksi vastaajaa toi esille, että eläinlääkärien työsidonaisuus on päivystys huomioiden huomattavasti suurempi kuin 40 tuntia viikossa, ollen jopa 3 100–3 500 tuntia vuodessa. Useampi vastaaja totesi, että tuotantoeläin- ja seura- ja harraste-eläinpäivystys täydentävät toisiaan ja jompikumpi yksinään olisi riittämätön kohtuulliseen tulonmuodostukseen päivystystunneille nykyisellä päivystyskorvausmenettelyllä.

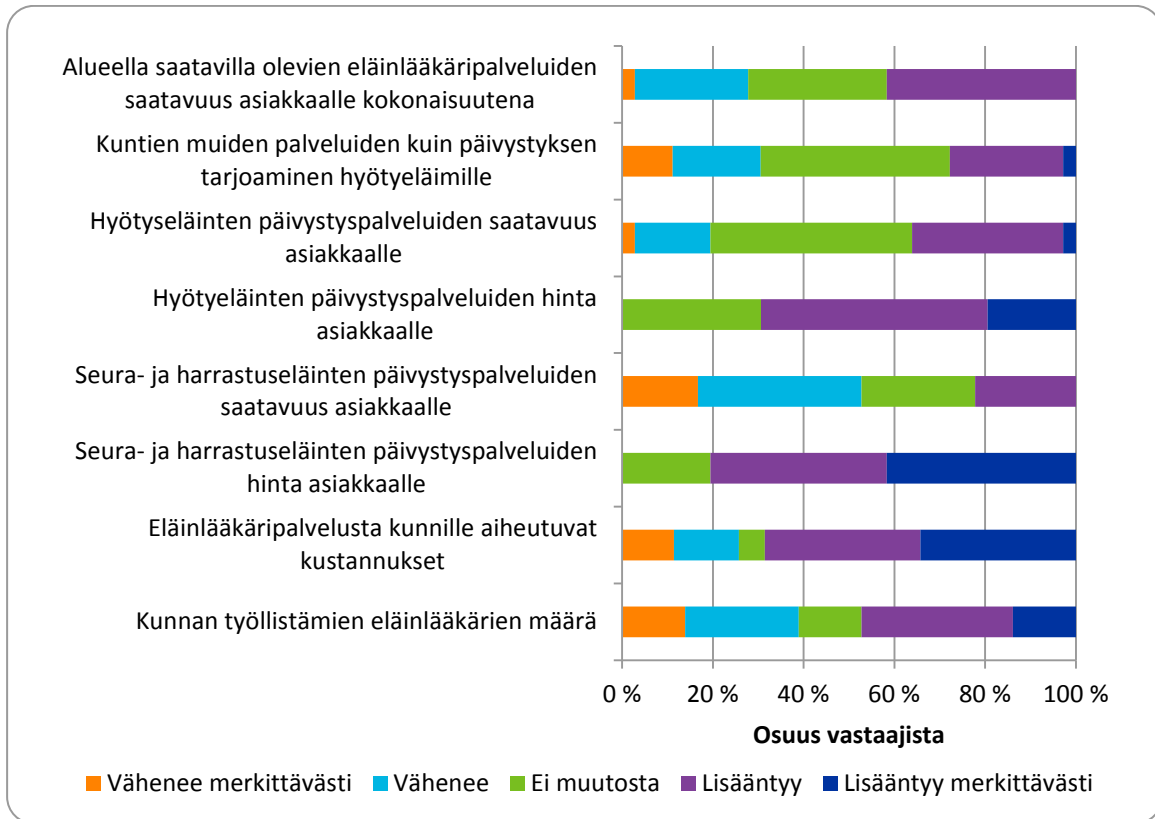

Kuva 5. Vastaajien näkemykset kyselyn skenaario 2:n vaikutuksista eri tekijöihin yhteistoiminta-alueen näkökulmasta katsottuna.

Skenaariossa 3 kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovutettiin niillä alueilla, joilla palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta, ja yksityistä palveluntarjontaa tuettaisiin ennalta määrättyllä summalla, mutta tuen edellytyksenä olisi kiireellisen eläinlääkäriavun sekä kunnan peruspalveluja vastaavien palvelujen tuottaminen myös hyötyeläimille. Muilta osin lisäksi eläinlääkäripalveluiden järjestäminen annettaisiin kokonaan (sisältäen seura- ja harraste-eläimet ja hyötyeläimet) kuntien järjestettäväksi siten, kunnaneläinlääkärit saisivat palkan kunnalta ja noudattaisivat työaikalainsäädäntöä ja matkoista aiheutuvat kustannukset tasattaisiin.

Tässä skenaariossa yhteistoiminta-alueiden vastaajat katsoivat myös suurimmaksi vaikutukseksi hintojen nousun sekä seura- ja harrastuseläinten että hyötyeläinten päivystyspalveluiden asiakashinnoissa. Päivystyspalveluiden saatavuuden arvioitiin huonontuvan myös. Eläinlääkärien määrän ja kunnille tulevien kustannusten arvioitiin myös nousevan kuten edellisessäkin skenaariossa (kuva 6).

Avoimissa vastauksissa vastaajat toivat esille muun muassa, että ilman pieneläinpäivystystä päivystysalueet voisivat olla paljon laajempia. Eräs vastaaja ehdotti, että päivystysajasta vain aktiivitunnit laskettaisiin työaikaan ja loppuosa olisi ”varallaoloa”. Jotkut vastaajat puolestaan kannattivat kunnan eläinlääkäreiden siirtymistä työajan piiriin työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden vuoksi (mahdollisena toteutuskesimerkkinä 2- tai 3-vuorotyö). Myös työaikajärjestelmän mukaan päivystettäessä saatavien lisien merkitys tulostulostuksessa tuotiin esille.

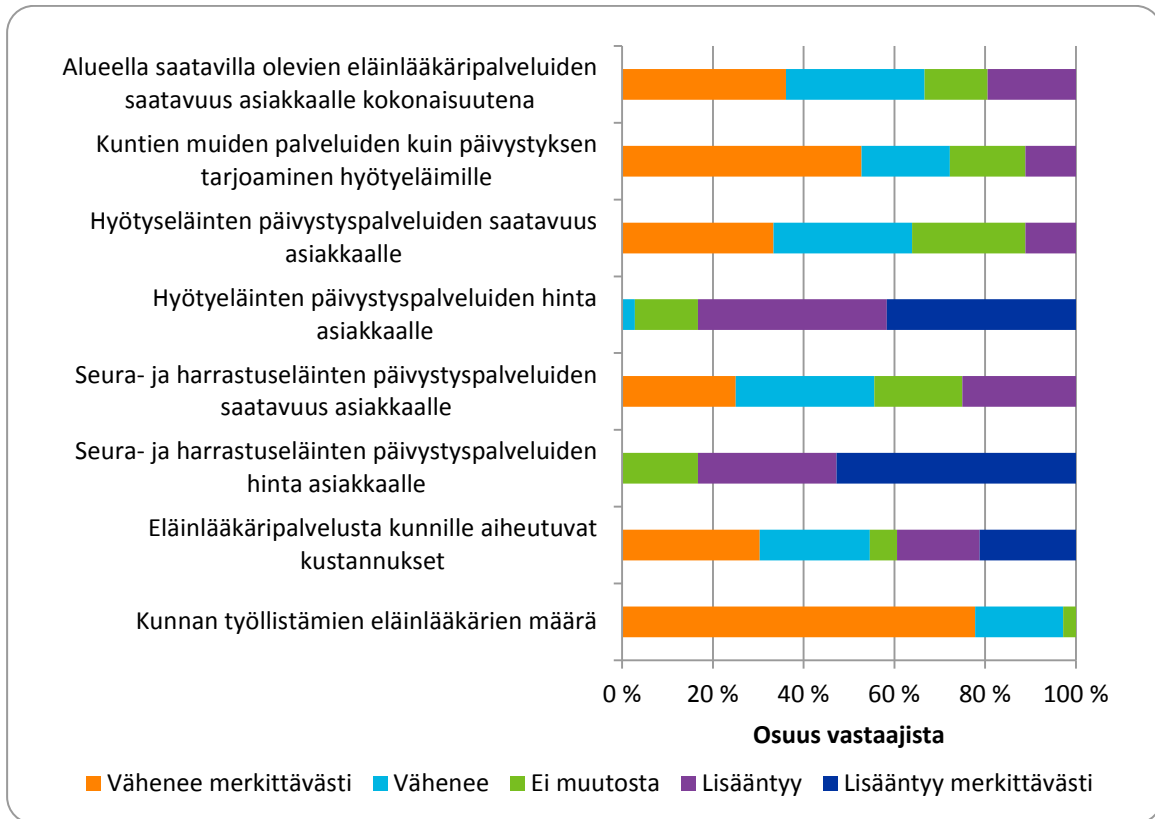

Kuva 6. Vastaajien näkemykset kyselyn skenaario 3:n vaikutuksista eri tekijöihin yhteistoiminta-alueen näkökulmasta katsottuna.

Skenaariossa 4 tiedusteltiin mielipidettä vaihtoehtoon, jossa koko Suomessa siirryttäisiin osin alueittain tuettuun eläinlääkärijärjestelmään, jossa praktiikkaa tekevien kunnaneläinlääkärien tarjoamat palvelu siirtyisivät kokonaan muille toimijoille. Tässä skenaariossa lähes kaikki vastaajat arvioivat kunnan työllistämien eläinlääkärien määrän vähenevän, ja valtaosa vähenevän merkittävästi. Yli 80 % vastaajista arvioi sekä seura- ja harrastuseläinten että hyötyeläinten päivystyspalveluiden asiakashintojen nousevan. Neljästä esitetystä skenaariosta sekä hintojen nousu että kunnan työllistämien eläinlääkärien määrän väheneminen keräsivät eniten mainintoja juuri tässä skenaariossa. Myös päivystyspalveluiden saatavuuden arvioitiin heikentyvän. Kolme neljäsosaa vastaajista arvioi kunnille aiheutuvien kustannusten vähenevän tässä skenaariossa (kuva 7).

Avoimissa vastauksissa tuotiin esille ajatuksia sekä siitä, että yksityisen toiminnan tukeminen voi olla myönteinen asia, mutta voi myös luoda lisää byrokratiaa. Osa vastaajista koki pieneläinpäivystyksen siirtämisen yksityisille hyvänä ja kuntien resursseja vähentävänä. Myös muiden resurssien (toimitilat, ajanvaraus, huolto yms.) tarve tuotiin esille molemmista näkökulmista. Päivystysalueiden laajentamiseen suhtauduttiin joissain kommentteissa kriittisesti, koska nykyiset päivystysalueet koettiin jo kooltaan suurehkoiksi. Osa vastaajista epäili ajomatkojen pitenemisen lisäävän eläinsuojeluongelmia sekä seura- että hyötyeläimillä.

Yksityisten palveluiden kasvuun ei uskottu kaikissa osissa maata. Alueelliset erot palvelutarjonnassa olivat huolenaiheita sekä kunnaneläinlääkärien työn vetovoimaisuus joillain vastaajilla, jos työ keskittyy päivystykseen. Juuri alueellinen kattavuus näyttää olevan vastausten perusteella nykyisen päivystyksen vahvuus.

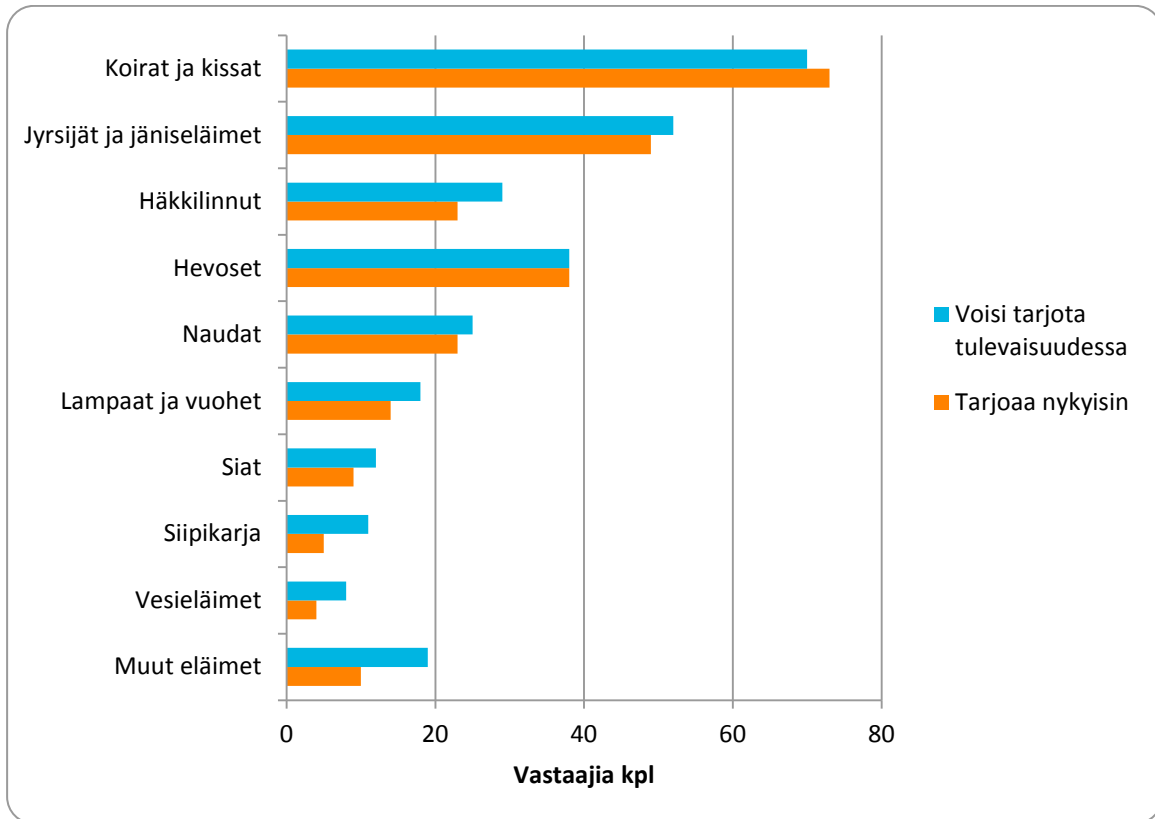
Kuva 7. Vastaajien näkemykset kyselyn skenaario 4:n vaikutuksista eri tekijöihin yhteistoiminta-alueen näkökulmasta katsottuna.

Vastaajat arvioivat yhteistoiminta-alueella saatavilla olevien eläinlääkäripalveluiden vähenevän eniten skenaariossa 4. Skenaariossa 1 yli puolet vastaajista arvioi, että hyötyeläinten päivystyspalvelun hinnat asiakkaalle eivät muuttuisi, ja muissa skenaarioissa yli puolet arvioi hintojen nousevan. Skenaariossa 2 puolestaan yli puolet vastaajista arvioi kunnille aiheutuvien kustannusten nousevan ja skenaarioissa 1 ja 4 noin puolet vastaajista arvioi kunnille aiheutuvien kustannusten laskevan. Skenaariossa 4 lähes kaikki vastaajat arvioivat kunnan työllistämien eläinlääkärien määrän vähenevän, mutta skenaariossa 2 tähän uskoi noin 20 % ja muissa skenaarioissa noin 40 % vastaajista. Vastaajat arvioivat kaikkien skenaarioiden heikentävän eläintautien ja eläinten valvontatehtävien hoitoa. Yleisimmin eläintautien ja eläinten valvontatehtävien hoidon arvioitiin vaikeutuvan skenaariossa 4 (77 % vastaajista arvioi vaikeutuvan) ja harvimminkin skenaariossa 2 (31 %). Skenaariossa 1 ja 3 vastaavat luvut olivat 53 % ja 44 %.

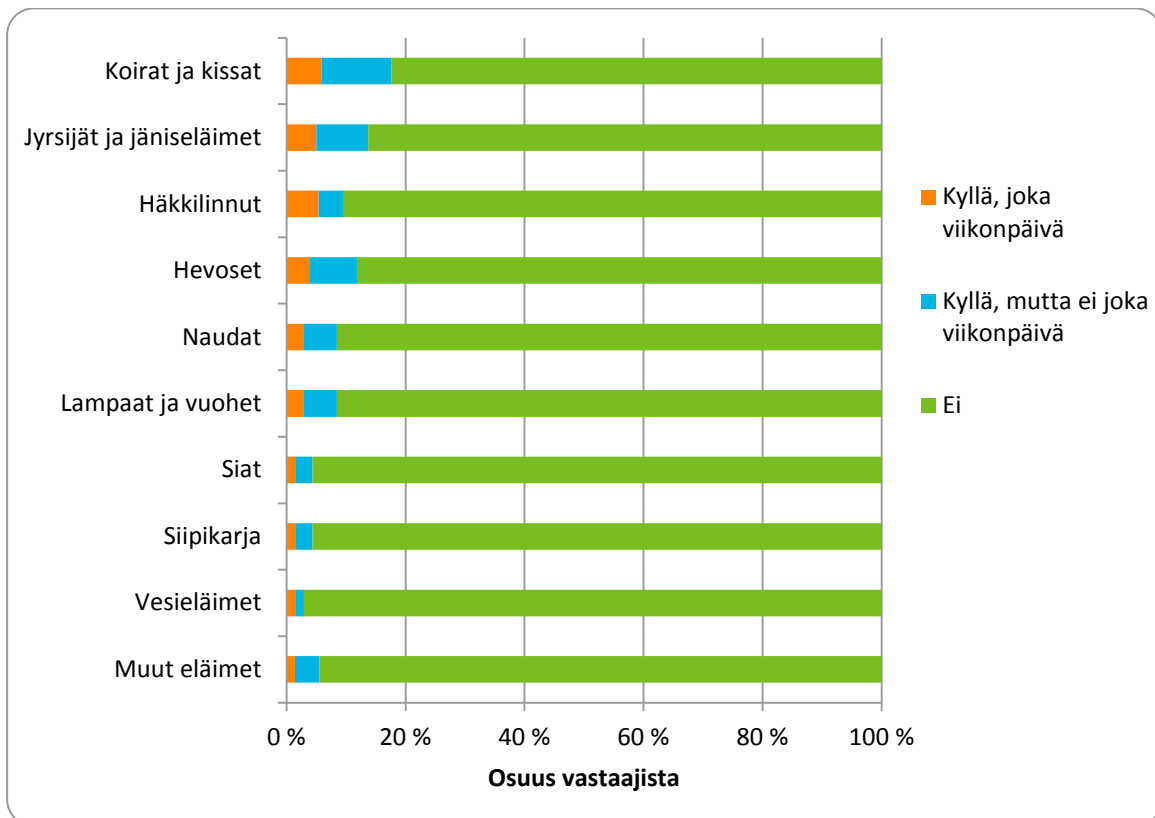
3.4. Yksityinen palvelutarjonta ja sen lisäämismahdollisuudet

Kyselyyn vastanneista yksityisistä palveluntarjoajista 80 % tarjosi eläinlääkäripalveluita koirille ja kissoille, 54 % jyrsoille ja jäniseläimille ja runsaat 40 % hevosille. Muille yksittäisille eläinlajeille eläinlääkäripalveluita tarjosi enintään neljännes vastaajista. Osa vastaajista oli valmis tarjoamaan eläinlääkäripalveluita sellaisille eläimille, joille he eivät vielä tarjonneet (kuva 8).

Alle viidennes kyselyyn vastanneista yksityisistä eläinlääkäripalveluiden tarjoajista ilmoitti tarjoavansa päivystyspalveluita. Yleisimmin päivystystä tarjottiin koirille ja kissoille. Tuotantoeläimille päivystyspalveluita ilmoitti tarjoavan alle 10 % vastaajista. Alle puolet päivystyspalvelun tarjoajista tarjosi sitä joka viikonpäivä (kuva 10). Yhteensä 15 prosenttia vastaajista tarjosi kiireellistä eläinlääkäripalvelua. Kuitenkin vain osa tarjosi palvelua. Hyötyeläimille palveluita ilmoitti tarjoavansa vain muutama vastaaja (kuva 9).

Kuva 8. Eläinlajit, joille yksityisten palveluntarjoajien kyselyyn vastaajat ilmoittivat tarjoavansa nykyisin eläinlääkäripalveluita, tai voivansa tarjota tulevaisuudessa.

Kuva 9. Päivystyspalveluiden tarjoaminen yksityisten palveluntarjoajien kyselyyn vastanneiden joukossa.

Valtaosa kyselyyn vastanneista yksityisistä toimijoista tarjosi peruseläinlääkäripalveluita eläinlääkäriin vastaanotolla. Yleisimmin tarjottiin perustutkimuksia tai vaativampia tutkimuksia, peruskirurgiaa vastaanotolla, sekä rutiininomaisia toimenpiteitä, kuten madotusta tai rokotuksia. Magneettikuvauksen kaltaisia, arvokkaampia laitteita vaativia toimenpiteitä tarjosi vain pieni osa vastaajista. Palveluiden tarjoaminen eläimen pitopaikassa oli harvinaisempaa kuin vastaanotolla. Esimerkiksi perustutkimuksia eläimen pitopaikassa tarjosi vain 61 % vastaajista. Alle puolet vastaajista tarjosi tai voisi tarjota tulevaisuudessa eläimen pitopaikassa tehtäviä perusteellisia tutkimuksia tai hoitotoimenpiteitä sekä suunnitelmallista eläinterveydenhuoltoa tuotantoeläimille (taulukko 10).

Päivystyspalvelua tarjosi 24 % ja takapäivystyspalvelua 13 % vastaajista. Tämän lisäksi 24 % vastaajista voisi tarjota tulevaisuudessa päivystyspalvelua ja 13 % takapäivystyspalvelua. Noin 60 % vastaajista ilmaisi, ettei tarjota näitä palveluita. Siten alle puolet vastaajista oli valmis tarjoamaan päivystyspalveluita. Osa vastaajista oli kiinnostunut laajentamaan toimintaansa markkinaehtoisesti päivystyspalveluihin, jos kunnalta loppuu kokonaan velvollisuus tarjota pienlänpalveluita. Lisäksi osa vastaajista oli valmis tarjoamaan päivystyspalvelua vakioasiakkaille tai ennalta sovituisissa tilanteissa tai etäpalveluita, kuten videoyhteydellä tapahtuvaa ensivastaanottoa.

Taulukko 10. Palvelut, joita kyselyn vastanneet yksityiset palveluntarjoajat ilmoittivat tarjoavansa nykyisin tai voivansa tarjota tulevaisuudessa.

	Tarjoaa nyt	Voisi tarjota	Ei tarjoa
Puhelinpalvelu	87 %	2 %	11 %
Kliininen perustutkimus eläinlääkäriin vastaanotolla	83 %	6 %	11 %
Kliininen perustutkimus eläimen pitopaikassa	61 %	7 %	33 %
Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus ja/tai hoitotoimenpide eläimen pitopaikassa	42 %	7 %	51 %
Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus ja/tai hoitotoimenpide vastaanotolla	80 %	6 %	14 %
Peruskirurgia vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille¹	77 %	6 %	17 %
Peruskirurgia hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla²	34 %	7 %	59 %
Vaativa kirurginen toimenpide vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille³	71 %	4 %	26 %
Vaativa kirurginen toimenpide hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla⁴	33 %	5 %	62 %
Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille⁵	55 %	7 %	38 %
Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla⁶	21 %	6 %	74 %
Erikoiseläinlääkäriin suorittama tutkimus ja hoito	33 %	23 %	44 %
Suunnitelmallinen eläinterveydenhuolto⁷	21 %	13 %	67 %
Terveystarkastus ja todistus	97 %	0 %	3 %

Näytteen otto (perusnäyte)	94 %	1 %	4 %
Näytteen otto (vaativa näyte)⁸	71 %	13 %	16 %
Peruslaboratoriotutkimus	81 %	6 %	14 %
Vaativa laboratoriotutkimus⁹	69 %	8 %	23 %
Röntgentutkimus	59 %	11 %	30 %
Magneettikuvaus	7 %	9 %	84 %
Ultraäänitutkimus	87 %	4 %	9 %
Tähystystutkimus	41 %	15 %	44 %
Verensiirto	38 %	19 %	44 %
Rokotus	97 %	1 %	2 %
Madotus	93 %	1 %	6 %
Synnytyksen avustaminen	90 %	2 %	8 %
Eläimen lopetus	94 %	2 %	3 %
Sorkkahoito tai kengitys	14 %	8 %	78 %
Ruokintaneuvonta	83 %	8 %	9 %
Eläimen tunnistusmerkintä	88 %	3 %	9 %
Päivystyspalvelu	24 %	17 %	58 %
Takapäivystyspalvelu	13 %	24 %	64 %
Lääkityksen tai reseptin kirjoitus	97 %	1 %	2 %
Hoitajan vastaanotto	51 %	10 %	39 %
Muu palvelu	52 %	20 %	28 %

1 Esim. pienen haavan ompelu, katetrointi tai kissan kastraatio, hammaskiven tai maitohampaan poisto, yksittäisen ihokasvaimen poisto.

2 Esim. lisävetimen poisto, sarven amputaatio, pienen haavan ompelu, yksittäisen ihokasvaimen poisto.

3 Esim. hampaan poisto, ison haavan ompelu, kasvaimen poisto, silmän paikalleen laittaminen, vatsaonteloon ulottuva kirurgia.

4 Esim. hampaan poisto, vierasesineleikkaus, dislokaatioleikkaus, ison haavan ompelu, kasvaimen poisto, kastraatio.

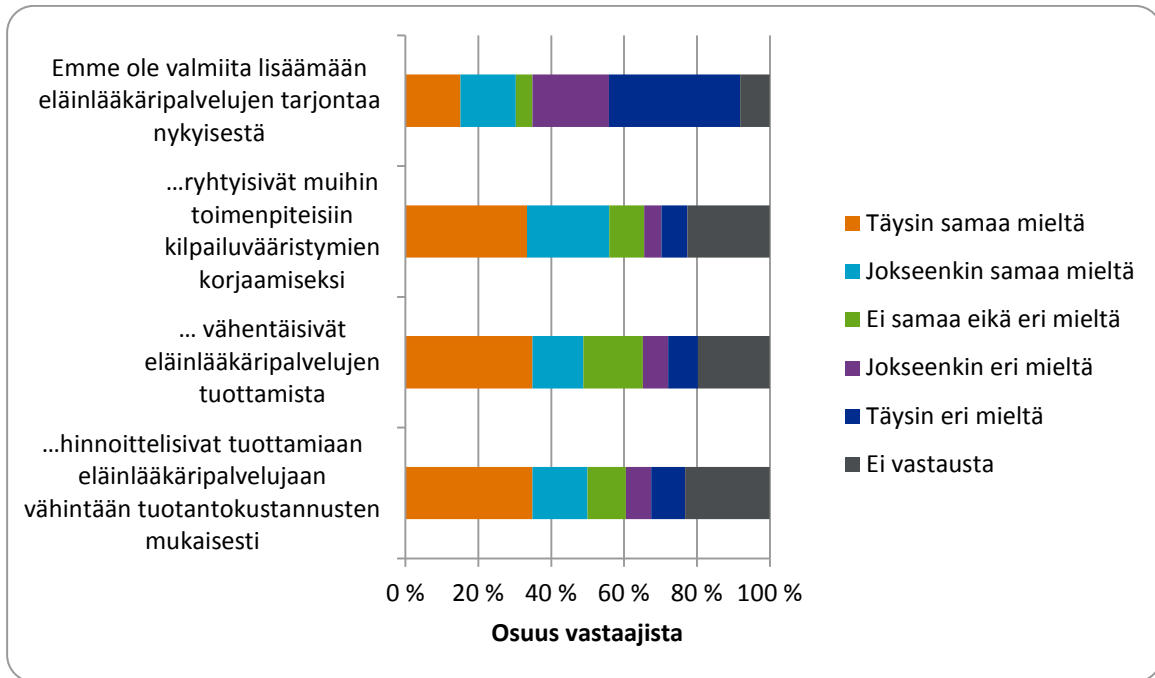
5 Esim. nivustyrä, koiran laaja utarekasvaimen poisto, vatsalaukun kiertymän leikkaus, luukirurgia, vierasesineleikkaus, sektio, silmän poisto.

6 Esim. nivustyrä, sektio, luukirurgia, silmän poisto.

7 Esim. terveydenhoitosuunnitelman laatiminen, Sikavan ja Nasevan käynnit.

8 Esim. sperman otto, katetrointi, kohtunäyte, kohtubiopsia.

9 Esim. valkosolut verestä, valkosolujen erittelylaskenta, herkkyysmäärittäminen, näytteen viljely, sperman tutkiminen.

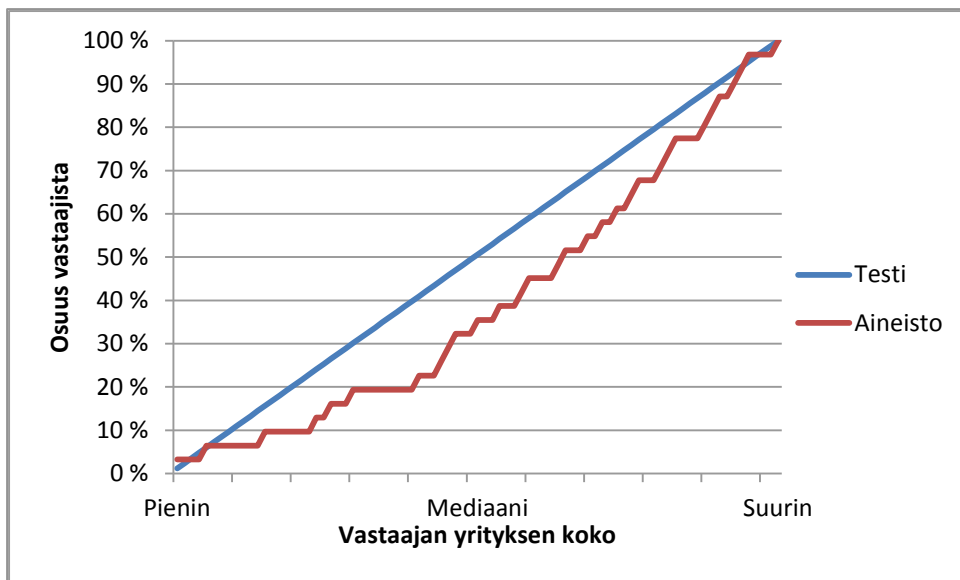
Kuva 10. Vastaajien näkemys väittämään ” Olisimme valmiita lisäämään eläinlääkäripalvelujen tarjontaa, jos kunnat...”.

Alle puolet vastaajista oli valmiita lisäämään yksityistä palveluntarjontaa. Alle 30 vastaajaa oli valmis tuottamaan päivystyspalveluita seura- ja harrastuseläimille nykyistä enemmän arkisin virka-aikaan tai viikonloppuisin ja pyhinä, jos kunnat eivät joko tuottaisi seura- ja harrastuseläimille lainkaan eläinlääkäripalveluita tai eivät tarjoaisi vastaajan alueella päivystystä. Arkisin ilta- ja yöaikaan nykyistä enemmän päivystyspalveluita seura- ja harrastuseläimille oli valmis tuottamaan enintään 21 vastaajaa. Jos kunnat eivät tuottaisi seura- ja harrastuseläimille lainkaan eläinlääkäripalveluita, 16 vastaajaa oli valmis lisäämään päivystyspalvelun tarjontaa vain, jos yksityistä palveluntarjontaa tuettaisiin julkisista varoista. Kuntien palveluntarjonnan lopettaminen kokonaan olikin vaihtoehto, joka vaikutti lisäävän eniten kiinnostusta yksityisten palveluiden tarjontaan. Sen sijaan vain alle 20 vastaajaa, eli noin viidesosa vastaajista, oli valmis lisäämään päivystyspalvelun tarjontaa seura- ja harrastuseläimille, jos tuen edellytyksenä olisi kiireellisen eläinlääkäriavun sekä kunnan peruspalveluja vastaavien palvelujen tuottaminen myös hyötyeläimille (taulukko 11). Tuen suuruudella ei näyttänyt olevan vaikutusta päivystyspalveluiden tarjoamisen lisäämiseen, kun vastaajalle esitetty tuki oli enintään 50 € asiakasta kohti. Korkeampi tuki saattaisi kuitenkin lisätä kiinnostusta palvelutarjonnan lisäämiseen.

Seitsemän vastaajaa oli valmis lisäämään yksityisen päivystyspalvelun tarjontaa hyötyeläimille. Lisäksi 11 vastaajaa oli valmis lisäämään tarjontaa, jos palvelulle olisi enemmän kysyntää ja 19 lisäämään tarjontaa, jos yksityistä palvelun tuottamista tuettaisiin julkisista varoista. Sen sijaan 57 vastaajaa ei ollut valmis lisäämään päivystyspalvelun tarjontaa hyötyeläimille. Jos yksityistä palveluntarjontaa tuettaisiin korvaamalla matkakulut 15 km matkan ylittävältä osalta, 14 vastaajaa oli valmis lisäämään yksityisen päivystyspalvelun tarjontaa hyötyeläimille. Tulokset viittaavatkin siihen, että yksityisten palveluntarjoajien kiinnostus tuettua päivystyspalvelua kohtaan on rajallista, jos sen edellytyksenä on palveluiden tarjoaminen hyötyeläimille. Kiinnostusta päivystyspalveluiden tarjonnan laajentamiseen iltaisin ja viikonloppuisin näyttää kuitenkin olevan osalla toimijoista. Kiinnostusta palveluiden laajentamiseen oli eri puolilta maata olevien vastaajien joukossa. Laajennushalukkaiden toimijoiden lukumäärän ohella keskeinen kysymys on, miten paljon toimijat olisivat valmiita laajentamaan päivystyspalvelua.

Tuen täytyisi olla riittävän suuri, jotta päivityksestä ja etenkin hyötyeläinpäivityksestä saataisiin riittävän kannattavaa suhteessa klinikalla tapahtuvaan pieneläinpäivitykseen. Tämän näkökohdan nosti esille tavalla tai toisella moni vastaaja. Kyselyn avointen vastausten perusteella matkasubventiot tai huomattavakaan korotus kunnalliseen elinlääkärityksensä ei riittäisi nostamaan hyötyeläinpäivityksen kannattavuutta samalle tasolle kuin pieneläinvastaanottoa. Vastaajien mukaan eräs haasteellinen tekijä hyötyeläinpäivityksessä on se, että päivässä voidaan vastaanottaa vähemmän asiakkaita kuin pieneläinvastaanotolla, jolloin toiminnan kannattavuus voi edellyttää korkeampia hintoja kuin pieneläinvastaanoton asiakkailta perittävät hinnat.

Vastaajien kiinnostus päivityspalveluiden tarjonnan lisäämiseen oli suurempaa niiden vastaajien joukossa, jotka edustivat keskimääräistä suurempia yrityksiä. Kuvan 11 Lorenz-käyrä havainnollistaa tämän. Mediaanivastaajaa suurempien vastaajayritysten joukossa kiinnostus palveluiden tarjonnan lisäämiseen oli noin kaksinkertainen verrattuna mediaania pienempiä yrityksiä edustaviin vastaajiin. Siten yksityisen päivityspalvelun määrä voisi kasvaa enemmän kuin mitä edellä mainittu toiminnan volyymin painottamattomat vastaajamäärät ilmaisevat.

Kuva 11. Lorenz-käyrä, joka kuvaa vastaajan yrityksen ja sitä pienempien vastaajayritysten kiinnostusta seura- ja harrastuseläinten päivityspalveluiden tarjonnan lisäämiseen.

Taulukko 11. Vastaaajien (kp) kiinnostus päiväystyöpalvelun tarjoamisen lisäämiseen eri vaihtoehtoisissa ("Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päiväystyöpalvelua (24/7), jos...").

Päiväystyöpalvelu seura- ja harrastuseläimille	Ei	Arkisin virka-aikaan	Arkisin ilta- ja yöaikaan	Viikon-loppuisin ja pyhinä	Vain, jos yksityistä palveluntuotantoa tuettaisiin
...kunnat eivät tarjoaisi päiväystyöstä alueellanne?	53	28	21	24	-
...kuntien alueellanne järjestämä päiväystyöpalvelu veloitettaisiin asiakkailta palvelun tuottamisesta aiheutuvan kustannuksen mukaan?	58	21	17	19	-
...kunnat eivät tuottaisi niille lainkaan eläinlääkäripalveluita?	43	27	18	26	16
...yksityistä palveluntarjoajaa tuettaisiin ja tuen edellytyksenä olisi kiireellisen eläinlääkäriavun sekä kunnan peruspalveluja vastaavien palvelujen tuottaminen myös hyötyeläimille? ¹	67	12	14	17	-
Päiväystyöpalvelu hyötyeläimille					
...yksityistä palveluntarjoajaa tuettaisiin korvaamalla matkakulut 15 km matkan ylittävältä osalta	69	9	12	14	

¹ Kysymyksestä oli eri versioita, joissa kysymyksessä ehdotetun tuen suuruus vaihteli vastaajakohtaisesti satunnaisesti 20 ja 50 € välillä per asiakas. Taulukon luvut sisältävät kaikki esitetyt tuki-
tasot ja niihin saadut vastaukset, sillä eri tukitasojen vastausten välillä ei havaittu merkittäviä eroja.

3.5. Eläinlääkäripalveluiden hintataso

3.5.1. Yksityisten palveluntarjoajien vastaukset kyselyyn

Yksityisten palveluiden hintatason kartoittamiseksi vastaajilta tiedusteltiin eräiden esimerkinomaisen tapausten tai toimenpiteiden hoitamisen hinta-arvioita. Vastauksissa oli odotetusti melko suuri hajonta. Hinta-arvioiden pääasiallinen vaihteluväli on esitetty taulukossa 12. Yleisesti ottaen yksityisten vastaajien esittämä hinta-arvio oli samaa suuruusluokkaa tai hieman korkeampi kuin kunnallisen eläinlääkäritaksan toimenpidemaksu plus käyntimaksu. Yksityisten vastauksia kuitenkin nostavat mm. tarvikkeista aiheutuvat kulut.

Huonokuntoisen koiran (paino noin 25 kg) lopetuksen työkustannukseksi arvioitiin vastaajasta riippuen 25–200 € ja oksentelevan ja ripuloivan koiran (hoitona on nesteytys, pahoinvointilääke ja mahdollinen muu tukihoito) työn veloituksiksi arvioitiin vastaajasta riippuen 25–350 €. Kissan (noin 5 kg) virtsaumpi (hoitona tavanomainen katetrointi nukutuksessa) työveloitukseksi arvioitiin 20–500 € ja koiran (paino noin 25 kg) haavan ompelun 20–300 €. Edellä mainituista luvuista on poistettu äärihavainnot. Vertailun vuoksi taulukossa 12 on esitetty sekä yksityisten toimijoiden ilmoittamat maksut että kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaiset maksut käyntimaksu mukaan lukien. Vastaajien hintoihin sisältyvä palvelutaso voi vaihdella huomattavastikin, mikä osaltaan aiheuttaa vaihtelua hinta-arvioissa ja heikentää tietojen vertailtavuutta.

Taulukko 12. Yhteenveto vastaajien esittämistä toimenpiteiden hinta-arvioista sekä kunnallisen eläinlääkäritaksan 2017 mukainen toimenpidemaksu vastaavasta toimenpiteestä.

	Yleisimmät vastaukset ¹	Kunnallisen taksan toimenpidemaksu sisältäen käyntimaksun ²
Palvelu seura- ja harraste-eläimille		
Kliininen perustutkimus	32-100	28,50
Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus	50-600	96,89
Peruskirurgia	64-450	66,71
Vaativa kirurginen toimenpide	160-1500	104,92
Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide	240-3000	181,34
Palvelu hyötyeläimille		
Kliininen perustutkimus	32-200	>31,91
Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus	40-250	>100,29
Peruskirurgia	65-600	>59,75
Vaativa kirurginen toimenpide	120-1000	>184,75
Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide	160-3000	>243,81

1 Yksittäisiä vastaajia ilmoitti veloittavansa kyseisestä palvelusta joko enemmän tai vähemmän kuin vaihteluvälin summa. Yksityisten palveluntarjoajien ilmoittamiin alimpiin hintoihin on oletettu sisältyvän arvonlisävero, mikäli vastaaja ei ollut ilmoittanut vastauksen olevan ilman arvonlisäveroa. Näistä alimmista hinnoista on siten vähennetty arvonlisäveron osuus 24 %.

2 Käyntimaksun suuruus on seura- ja harraste-eläimillä 28,50 €/käynti. ja hyötyeläimillä 31,91 €/käynti, jos menomatkan pituus asiakkaan luo on enintään 10 km. Menomatkan pituus vaikuttaa hyötyeläinten käyntipalkkioon. Lähde: Kunnallinen eläinlääkäritaksa 2017.

3.5.2. Palveluiden hintataso Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa

Tietoja eläinlääkäripalveluiden hinnoista Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa oli niukasti saatavilla etenkin hyötyeläimille. Kilpailulainsäädännön vuoksi alan kattojärjestöillä ei välttämättä ole mahdollisuutta tietää tai selvittää palveluiden hintatasoa, mikä aiheuttaa epävarmuutta hintavertailuun. Hyötyeläinten palveluiden hinnat perustuvat 5–10 lähteeseen per maa. Sen sijaan seura- ja harraste-eläinten palveluista on saatavilla enemmän tietoa ja jopa internetissä.

Tulokset viittaavat siihen, että Virossa palveluiden hintataso on Suomen kunnalliseläinlääkäritaksaa edullisempi. Tanskassa hintataso näyttäisi olevan Suomea korkeampi, mutta osaan Tanskan hinnoista sisältyy mm. lääkkeitä. Ruotsin hintataso näytti olevan Suomen ja Tanskan välissä. Luotettavimmat vertailutiedot saatiin käyntimaksusta. Ruotsissa käyntimaksu, joka sisältää klinisen perustutkimuksen oli useimmilla tarkastelluilla palveluntarjoajilla noin 60 € suuruusluokkaa, mutta osalla palveluntarjoajista se oli huomattavasti suurempi. Tanskassa käyntimaksu vaihteli tyypillisesti noin 70 € ja 130 € välillä ja Virossa 15 € ja 30 € välillä. Seura- ja harrastuseläinten osalta esimerkiksi alle 20 kg koiran kastraation hinta oli Ruotsissa tyypillisesti 270–380 €, Tanskassa 280–350 € ja Virossa 130–140 € suuruusluokkaa, ja kissan kastraation hinta puolestaan oli Ruotsissa tyypillisesti 65–95 €, Tanskassa 95–150 € ja Virossa 30–45 € suuruusluokkaa. Ruotsin ja Tanskan hinnat olivat hieman Suomea korkeampia myös, kun niitä verrattiin yksityisten palveluntarjoajien hintoihin Suomessa. Siten eri maiden väliset erot hinnoissa heijastelevat maiden välisiä yleisen kustannus- ja palkkatason eroja.

3.6. Päivystyspalveluiden saatavuus ja kustannukset

Edellä todettiin, että vuonna 2017 eläinlääkäripalveluiden tuottaminen aiheutti kunnille noin 42,7 miljoonan euron kustannukset, josta päivystyksen osuudeksi arvioitiin lähes seitsemän miljoonaa euroa. Eläinlääkärien palkka- ja työkulujen osuudeksi tästä arvioitiin noin 26 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 eläinlääkärit tekivät 74 700 päivystyskäyntiä, joista 24 118 oli sairaskäyntejä eläimen pitopaikassa ja 50 582 oli pieneläinkäyntejä vastaanotolla. Peruspalkan ja päivystyskorvausten lisäksi arvioitiin, että kunnaneläinlääkäreille maksettiin erilaisia palkkioita ja korvauksia lähes 20 miljoonaa euroa.

Kyselyvastausten ja VYHAN perusteella yksityistä palveluntarjontaa näyttäisi olevan saatavilla tuotantoeläimille noin 50–60 % Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen ja Itä-Suomen aluehallintoviraston alueilla sijaitsevista yhteistoiminta-alueista. Etelämpänä ja pohjoisempana luku on vain 40 % luokkaa. Seura- ja harraste-eläimille yksityistä palveluntarjontaa näyttäisi olevan saatavilla jokseenkin kaikkialla Etelä- ja Länsi-Suomessa, mutta Itä- ja Pohjois-Suomessa vain 60–90 % alueista. Kyselyn perusteella noin kolmannes yksityisistä eläinlääkäripalveluiden tarjoajista olisi kiinnostunut päivystyspalvelun tarjonnan lisäämisestä. Selvimmin he olisivat valmiita lisäämään tarjontaa, jos kunnat lopettaisivat eläinlääkäripalveluiden tuottamisen seura- ja harraste-eläimille. Myös tuella voidaan kannustaa tarjonnan lisäämiseen, mutta subvention tulisi olla riittävän korkea ollakseen houkutteleva yksityissektorin palveluntarjoajille.

Taulukossa 13 esitettyssä simulaatiossa kaikkien skenaarioiden arvioitiin sekä laskevan kunnissa eläinlääkäripalveluita tarjoavien eläinlääkärien ansiotuloja että nostavan asiakkaiden maksamia kustannuksia. Skenaariossa 1 nettovaikutus kunnaneläinlääkäreille oli keskimäärin -2,4 miljoonaa euroa, joka koostui palkkatulojen, palvelutoiminnan kulujen sekä käynti- ja vastaanottomaksujen (taulukossa 13 ”korvaukset”) vähenemisestä. Skenaarioissa 2 ja 3 kunnaneläinlääkärien tulot tulivat palkkatuottoina ja käyntimaksut menivät kunnille. Skenaariossa S2 kunnaneläinlääkäreille simuloitu nettovaikutus oli noin -6,1 miljoonaa euroa, skenaariossa S3 noin -9,0 miljoonaa euroa ja skenaariossa S4 noin -4,2 miljoonaa euroa, kun kunnaneläinlääkärien keskimäärin veloittamaksi toimenpidepalkkioksi oletettiin 40 €/asiakas (taulukko 13). Päivystyksen muuttuminen työaikalainsäädännön mukaiseksi

siten, että päivystysaika lasketaan työaikaan ja viikossa tehtävien työtyntien määrä henkilöä kohti on skenaariossa rajoitettu 38,25 tuntiin, ja sen johdosta saatavien korvausten kasvu ei riittänyt kompensoimaan eläinlääkäritoiminnan palkkioiden (sekä päivystysajan että virka-ajan käyntimaksut ja toimenpidepalkkiot) siirtymistä kunnaneläinlääkäreiltä kunnille. Perussimulaatiossa skenariot S2 ja S3 nostivat kuntien nettomenoja (menot miinus kuntien saamat maksut) yhteensä noin 7,2 ja 4,0 miljoonalla eurolla. Skenaarioissa oletettiin, että yksityisen toiminnan kulut peritään asiakkailta, mutta skenaariossa S3 kunnat maksoivat matkatukia yksityisille toimijoille. Siten myös asiakkaiden maksuma summa nousi skenaarioiden S1 ja S4 simulaatiossa noin 5,6 ja 6,3 miljoonalla eurolla. Skenaariossa S2 summaa jakamaan palkattiin peräti 224 uutta kunnaneläinlääkärinä (aiemmin mainitun viikko-työajan perusteella mitattuna), mikä lisäsi tulovaikutusta jo tehtävässään toimivaa kunnaneläinlääkärinä kohti. Toisin sanoen, kunnaneläinlääkärien kokonaislukumäärä kasvoi, työsidonaisuus kunnaneläinlääkärinä kohti väheni ja heidän ansionsa ryhmänä laski (taulukko 13).

Mikäli 90 % yhteistoiminta-alueista siirtyisi yksityisen palveluntarjoajan piiriin seura- ja harraste-eläinten päivystyksessä, kuntien tarve palkata lisää eläinlääkäreitä olisi pienempi, herkkyysohjauksen simulaation perusteella vain 114 henkilötyövuotta, ja kunnille simuloituista muutoksista aiheutuva kustannusten muutos olisi pienempi kuin taulukon 13 perussimulaatiossa.

Yksityisten palveluntarjoajien käytön lisääminen nosti yksityisten toimijoiden liikevaihtoa. Eniten liikevaihto kasvoi skenaariossa S4, jossa myös yksityisten palveluiden käyttö lisääntyi eniten. Skenaariossa 4 kuntien maksamaa tukea oletettiin maksettavan vain niillä alueilla, joilla ei tällä hetkellä käytetä yksityistä palveluntarjoajaa. Skenaariossa S2 asiakkaiden maksujen simuloitiin laskevan 4,6 ja skenaariossa S3 niiden simuloitiin laskevan 1,1 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämä johtui siitä, että kustannukset siirtyivät välillisesti ja osittain kuntien vastuulle, jolloin eläinlääkäripalveluiden käyttäjät hyötyivät muutoksesta.

Oletus toimenpidemaksujen korkeammasta keskimääräisestä tasosta (taulukko 14 verrattuna taulukon 13) lisäsi kunnaneläinlääkärien kärsimiä tulonmenetyksiä skenaariosta riippuen 0,6–1,1 miljoonalla eurolla. Sen sijaan kuntien tilanteeseen toimenpidemaksujen tasolla näytti olevan melko pieni vaikutus. Toimenpidepalkkioiden oletettu keskimääräinen suuruus vaikutti myös asiakkaiden maksuihin. Tulokset viittaavat siihen, että mitä korkeampia maksuja kunnaneläinlääkärit perivät asiakkailtaan verrattuna yksityisen toimijan perimiin maksuihin, sitä pienempi vaikutus palveluntarjoajan muutoksella on kunnille ja asiakkaille skenaarioissa 2–4. Tämä johtui siitä, että yksityisten toimijoiden kustannustason ja kunnaneläinlääkärien toimenpidepalkkioiden välillä ei ollut skenaarioissa yhteyttä.

Merkittävin kustannuksia nostava tekijä kaikissa skenaarioissa oli se, jos päivystykset siirtyvät työaikalainsäädännön alaiseksi siten, että päivystys laskettiin kunnaneläinlääkäriin työaikaan ja myös päivystystunneilta maksettiin päivystyskorvauksen lisäksi säännöllisen työajan mukaista tuntipalkkaa vastaava korvaus, sillä muut päivystyksestä aiheutuvat kulut kuin palkkauskulut muodostavat simulaatioissa melko pienen osuuden kokonaiskustannusten noususta.

Kuvissa 12–15 on esitetty simuloitujen skenaarioiden vaikutukset kunnaneläinlääkärien kokonaistuloihin, kuntien nettomenoihin, yksityisten toimijoiden liikevaihtoon sekä asiakkailta perittäviin kustannuksiin taulukon 13 perussimulaatiossa ja herkkyysohjauksen simulaatioissa, joissa perussimulaatiota muuttamalla on tarkasteltu vaihtoehtoja: 1) keskimääräinen kunnaneläinlääkäriin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 euroon per asiakas; 2) keskimääräinen kunnaneläinlääkäriin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 100 euroon per asiakas; 3) kunnaneläinlääkärien päivystys korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille (1–3-kertainen palkka päivystysajalta, kun työ tehdään vasaanotolla); 4) pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita; ja 5) yksityisten palveluntarjoajien työn kustannus on 50 % perusskenaariota alempi ja kustannushyöty siirretään hintoihin. Kuvat 12–15 ilmaisevat, että kunnaneläinlääkärit kärsi-

vät tulonmenetyksiä kaikissa tarkastelluissa vaihtoehdoissa ja etenkin skenaariossa S3 ja tilanteissa, joissa päivystystä siirtyy yksityisille toimijoille. Myös korkea keskimääräinen toimenpidepalkkio lisää kunnaneläinlääkärien tulonmenetyksiä. Kunnaneläinlääkärien tulonmenetyksiä vähentää se, jos päivystyskorvaus nousee. Myös palveluntarjontaan osallistuvat kunnat kärsivät useimmissa tapauksissa kustannusten noususta. Vain skenaario S1 on kunnille taloudellisesti edullinen nykytilanteeseen verrattuna. Korkeampi päivystysten korvaus nosti yhteistoiminta-alueiden kustannustaakkaa.

Yksityiset toimijat hyötyvät kaikissa skenaarioissa, sillä heidän liiketoimintansa volyymi kasvoi. Eläinten omistajat kärsivät kustannusten noususta skenaarioissa S1 ja D4. Sen sijaan kahdessa muussa skenaariossa kunnat osallistuvat eläinlääkäripalvelun kustannuksiin ja siten asiakkaiden kustannukset voivat laskea.

Mikäli päivystystoiminnan käyntimaksut asiakkaille pidettäisiin kaikissa skenaarioissa nykyisellä kunnallisen eläinlääkäritaksan tasolla, vaadittaisiin kokonaisuudessaan eniten julkista tukea Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella ja vähiten Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella. Mahdollisen tuen määrään vaikuttaa päivystyskäyntien lukumäärä, hyötyeläinten osalta asiakkaan ja vastaanoton välimatka, päivystävän eläinlääkärin peruspalkka, joka on yksityisessä toiminnassa tilastojen mukaan noin 50 % korkeampi kuin kunnan toiminnassa, päivystysmalli ja se, miten suuri osuus alueen päivystyksestä on jo yksityisten toimijoiden hallinnassa.

Taulukko 13. Tulokset neljälle skenaariolle siitä, miten kunnaneläinlääkäreiden tulojen, kuntien kulujen, yksityisten toimijoiden kulujen tai tulojen muutos, asiakkaiden maksamien kustannusten (milj. € keskimäärin (ka) sekä keskihajonta (std)) ja päivystystyön määrän (henkilötuntia keskimäärin, ja keskihajonta) simuloitiin muuttuvan kussakin skenaariossa, kun sitä verrataan nykytilanteeseen, sekä julkisen tuen tarve alueittain neljässä skenaariossa (miljoonaa euroa, keskihajonta (std)), mikäli asiakkaiden maksut säilyttäisiin kunnallisen eläinlääkäritaksan tasolla. Tässä simulatiotason toimenpidepalkkion tasoksi on oletettu keskimäärin 40 €/asiakas ja eläinlääkäreiden palkkaus määräytyy nykyisen Kunnallisen lääkärisopimuksen mukaan kuitenkin siten, että kukin kunnaneläinlääkäri tekee viikossa vain 38,25 työtuntia, mihin sisältyy päivystystuntit.

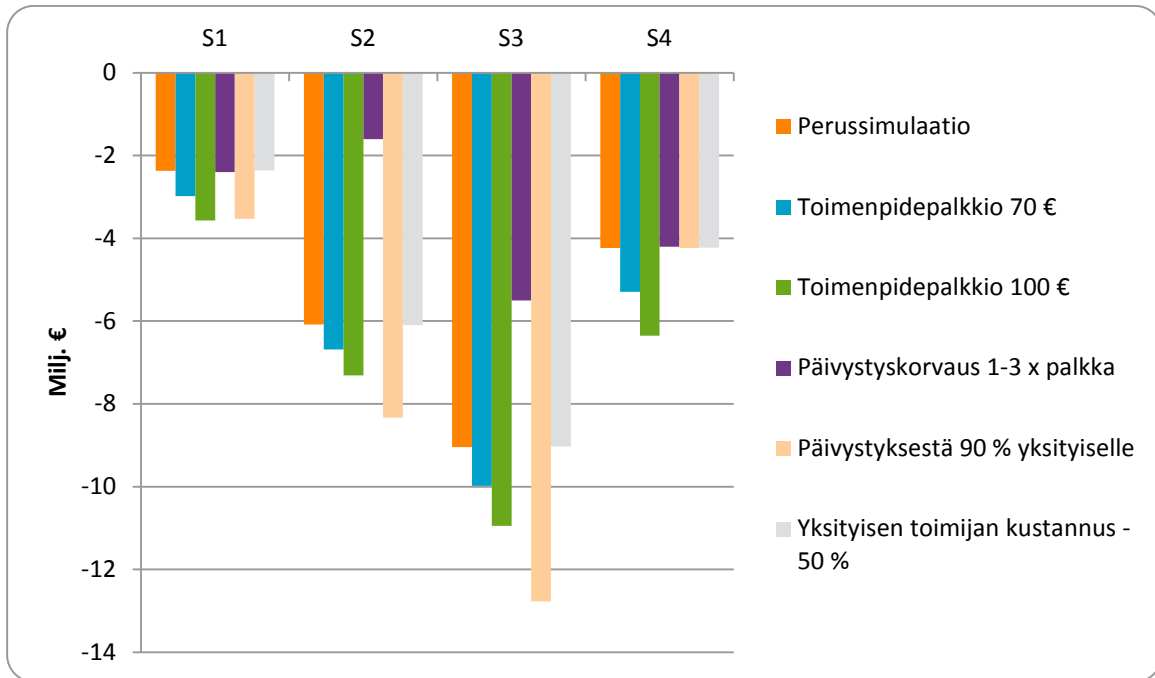
	S1		S2		S3		S4	
	€	std	€	std	€	std	€	std
Kunnaneläinlääkäreiden palkkatulot, milj. €	-1.0	0.8	5.6	1.4	3.5	1.5	-1.8	0.8
Kunnaneläinlääkäreiden kulut, milj. €	-0.2	1.1	-1.1	1.1	-1.1	1.1	-0.5	1.1
Kunnaneläinlääkäreiden saamat korvaukset, milj. €	-1.6	1.2	-12.8	0.8	-13.6	0.9	-2.9	1.1
Nettovaikutus kunnaneläinlääkäreille, milj. €	-2.4	0.9	-6.1	1.7	-9.0	1.9	-4.2	0.8
Kuntien palkkakulujen muutos, milj. €	-1.4	1.2	8.1	2.1	5.1	2.2	-2.6	1.1
Kuntien muiden kulujen muutos, milj. €	0.0	2.4	0.9	2.4	0.6	2.4	4.1	2.8
Kuntien tulojen muutos, milj. €	0.0	0.0	1.8	0.2	1.8	0.2	0.0	0.0
Nettovaikutus kunnille, menot milj. €	-1.4	2.6	7.2	3.2	4.0	3.3	1.5	3.1
Yksityisten toimijoiden liikevaihdon muutos, milj. €	7.2	2.7	7.2	2.7	12.0	3.4	13.4	2.6
Asiakkaiden maksujen muutos, milj. €	5.6	2.8	-4.6	2.7	-1.1	3.3	6.3	2.8
Työaikaa noudattavan päivystyshenkilökunnan määrä kunnissa, htv	0	0	224	26	176	29	0	0
Vaikutus asiakkaille, €/päivystyskäynti (kaikki käynnit)¹	76	38	-62	36	-15	44	85	38
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	1.3	1.5	-0.7	1.5	-0.1	1.5	1.1	1.5
Lounais-Suomen aluehallintovirasto	0.3	0.9	-0.9	0.8	-0.7	0.9	0.2	0.9
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	1.2	1.2	-1.5	1.1	-0.2	1.7	1.5	1.2
Itä-Suomen aluehallintovirasto	1.1	1.4	-1.0	1.4	-0.2	1.8	1.3	1.5
Lapin aluehallintovirasto	0.9	0.7	0.1	0.7	0.2	0.8	0.9	0.7
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	0.9	0.9	-0.7	0.9	-0.2	1.1	1.3	0.9
Yhteensä	224	26	224	26	176	29	162	16

¹ Asiakasmaksujen muutos jaettuna kaikkien päivystyskäyntien lukumäärällä (74 700 käyntiä vuonna 2017).

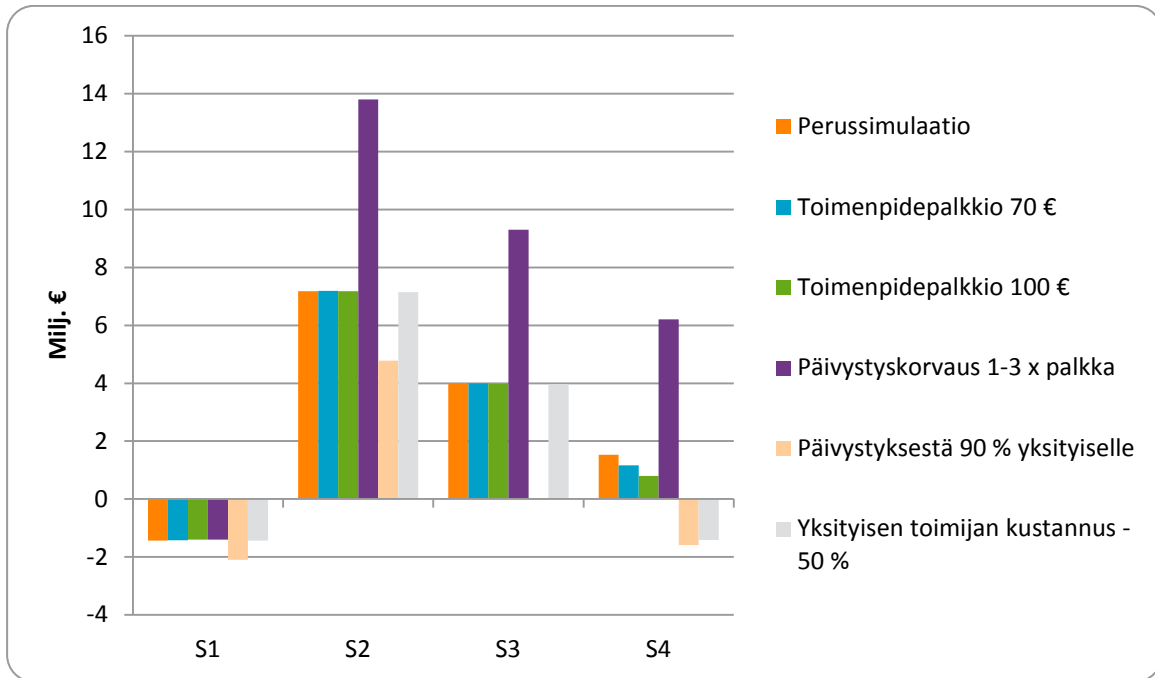
Taulukko 14. Tulokset neljälle skenaariolle siitä, miten kunnaneläinlääkärien tulojen, kuntien kulujen, yksityisten toimijoiden kulujen tai tulojen muutos, asiakkaiden maksamien kustannusten (milj. € keskimäärin (ka) sekä keskihajonta (std)) ja päivystystyön määrän (henkilöttyövuotta keskimäärin, ja keskihajonta) simuloitiin muuttuvan kussakin skenaariossa, kun sitä verrataan nykytilanteeseen, sekä julkisen tuen tarve alueittain neljässä skenaariossa (miljoonaa euroa, keskihajonta (std)), mikäli asiakkaiden maksut säilyttäisiin kunnallisen eläinlääkäritaksan tasolla. Tässä simulaatiossa toimenpidepalkkion tasoksi on oletettu keskimäärin 70 €/asiakas ja eläinlääkärien palkkaus määräytyy nykyisen Kunnallisen lääkärisopimuksen mukaan kuitenkin siten, että kukin kunnaneläinlääkäri tekee viikossa vain 38,25 työtuntia, mihin sisältyy päivystystunnit.

	S1		S2		S3		S4	
	€	std	€	std	€	std	€	std
Kunnaneläinlääkärien palkkatulot, milj. €	-1.0	0.8	5.6	1.5	3.5	1.5	-1.8	0.8
Kunnaneläinlääkärien kulut, milj. €	-0.2	1.1	-1.1	1.1	-1.1	1.1	-0.5	1.1
Kunnaneläinlääkärien saamat korvaukset, milj. €	-2.2	1.2	-13.4	0.9	-14.6	1.0	-3.9	1.1
Nettovaikutus kunnaneläinlääkäreille, milj. €	-3.0	1.0	-6.7	1.8	-10.0	2.0	-5.3	0.8
Kuntien palkkakulujen muutos, milj. €	-1.4	1.2	8.1	2.1	5.1	2.2	-2.6	1.1
Kuntien muiden kulujen muutos, milj. €	0.0	2.4	0.9	2.4	0.6	2.4	3.8	2.8
Kuntien tulojen muutos, milj. €	0.0	0.0	1.8	0.2	1.8	0.2	0.0	0.0
Nettovaikutus kunnille, menot milj. €	-1.4	2.6	7.2	3.2	4.0	3.3	1.2	3.1
Yksityisten toimijoiden liikevaihdon muutos, milj. €	7.2	2.7	7.2	2.7	12.0	3.4	13.4	2.6
Asiakkaiden maksujen muutos, milj. €	5.0	2.8	-5.3	2.6	-2.1	3.3	5.6	2.8
Työaikaa noudattavan päivystyshenkilökunnan määrä kunnissa, htv	0	0	224	27	176	29	0	0
Vaikutus asiakkaalle, €/päivystyskäynti (kaikki käynnit)¹	67	37	-70	35	-28	44	75	38
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	1.1	1.5	-0.9	1.4	-0.3	1.5	0.9	1.5
Lounais-Suomen aluehallintovirasto	0.2	0.9	-1.0	0.8	-0.8	0.9	0.1	0.9
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	1.1	1.2	-1.6	1.1	-0.4	1.6	1.4	1.2
Itä-Suomen aluehallintovirasto	1.0	1.4	-1.2	1.3	-0.4	1.8	1.1	1.5
Lapin aluehallintovirasto	0.8	0.7	0.0	0.6	0.2	0.8	0.8	0.7
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	0.8	0.9	-0.7	0.9	-0.3	1.0	1.3	0.9
Yhteensä	224	26	224	27	176	29	162	16

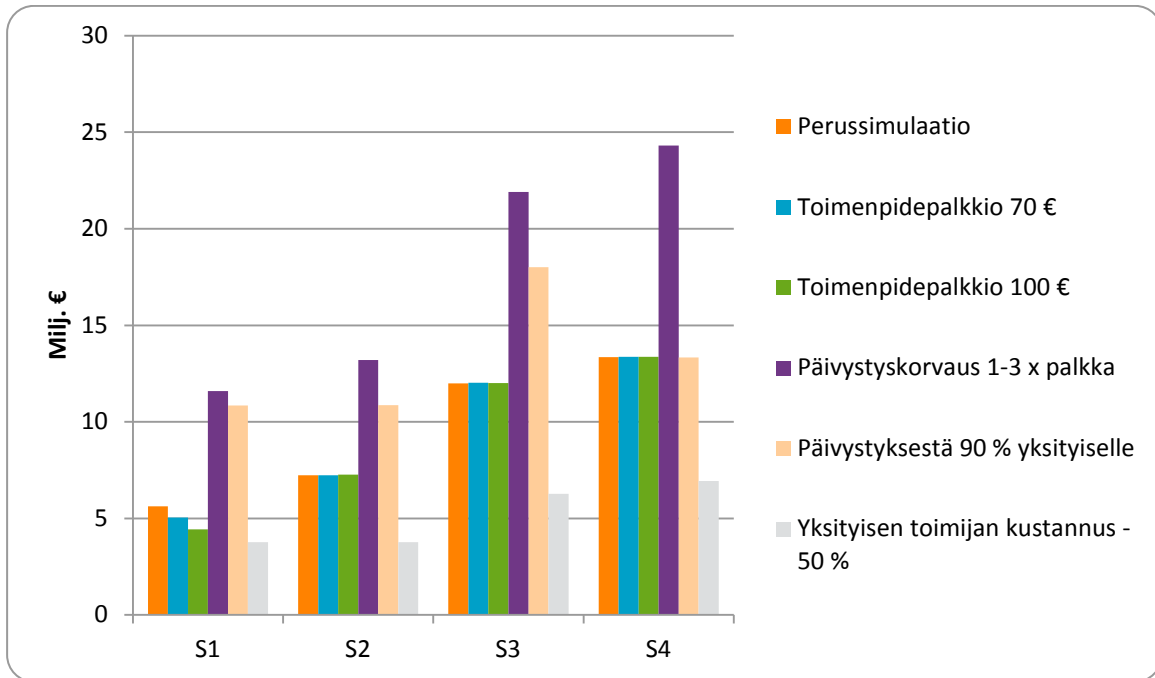
¹ Asiakasmaksujen muutos jaettuna kaikkien päivystyskäyntien lukumäärällä (74 700 käyntiä vuonna 2017).

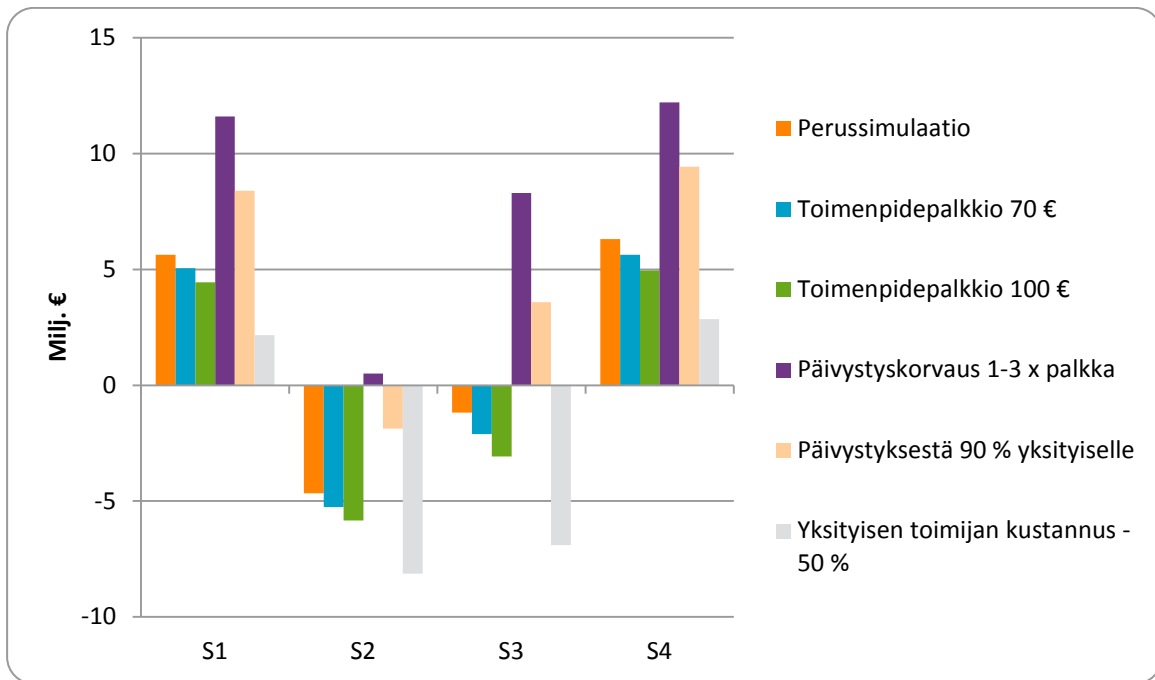
Kuva 12. Herkkyyksianalyysin tulokset neljälle skenaariolle siitä, miten *kunnaneläinlääkärien* nettotulot muuttuvat simuloituissa vaihtoehdoissa nykytilanteeseen verrattuna (taulukon 13 perussimulaatio ja siitä muuttamalla saadut herkkyyksianalyysivaihtoehdot: keskimääräinen kunnaneläinlääkäriin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 tai 100 euroon per asiakas; kunnaneläinlääkärien päivystys korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille (1–3-kertainen palkka päivystysajalta); pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita; yksityisten palveluntarjoajien työveloitus on 50 % perusskenaariota alempi).

Kuva 13. Herkkyysanalyysin tulokset siitä, mikä on neljän eri skenaarion taloudellinen vaikutus *kuntien ja yhteistoiminta-alueiden nettomenoihin* (taulukon 13 perussimulaatio ja siitä muuttamalla saadut herkkyysanalyysivaihtoehdot: keskimääräinen kunnaneläinlääkärin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 tai 100 euroon per asiakas; kunnaneläinlääkärien päivystys korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille (1–3-kertainen palkka päivystysajalta); pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita; yksityisten palveluntarjoajien työveloitus on 50 % perusskenaariota alempi).

Kuva 14. Herkkyyksianalyysin tulokset siitä, miten yksityisten toimijoiden liikevaihto muuttuu neljässä eri skenaariossa nykytilanteeseen verrattuna (taulukon 13 perussimulaatio ja siitä muuttamalla saadut herkkyyksianalyysivaihtoehdot: keskimääräinen kunnaneläinlääkäriin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 tai 100 euroon per asiakas; kunnaneläinlääkärien päivystys korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille (1–3-kertainen palkka päivystysajalta); pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita; yksityisten palveluntarjoajien työveloitus on 50 % perusskenaariota alempi).

Kuva 15. Herkkyysanalyysin tulokset siitä, miten *kustannukset asiakkaille* muuttuvat neljässä eri skenaariossa nykytilanteeseen verrattuna (taulukon 13 perussimulaatio ja siitä muuttamalla saadut herkkyysanalyysivaihtoehdot: keskimääräinen kunnaneläinlääkärin toimenpidepalkkio nousee 40 eurosta 70 tai 100 euroon per asiakas; kunnaneläinlääkärien päivystys korvataan samaan tapaan, kuin terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille (1–3-kertainen palkka päivystysajalta); pieneläinpäivystys siirtyy yksityisille toimijoille 90 prosentissa yhteistoiminta-alueita; yksityisten palveluntarjoajien työveloitus on 50 % perusskenaariota alempi)

4. Johtopäätökset

Eläinlääkäripalvelut ovat osa kuntien palvelukokonaisuutta. Tilastokeskuksen kuntataloustilaston (SVT, 2019) mukaan vuonna 2017 eläinlääkintähuollon kulut olivat kunnissa 48,3 ja kuntayhtymissä 11,5 miljoonaa euroa. Nämä luvut sisältävät myös valvontatehtävien ja löytöeläinhoidon kustannuksia. Selvityksemme perusteella eläinlääkäripalveluiden tarjoamiseen kohdistuva kustannus oli noin 8,5 € asukasta kohti tai noin 87 € yhtä eläinlääkärikäyntiä kohti vuonna 2017. Sairaskäyntien määrän tulkittiin esittävän hyötyeläinkäyntejä. Tällöin hyötyeläinkäyntien kustannukseksi arvioitiin virka-aikana 98 € ja päivystyksessä keskimäärin 125 € käyntikertaa kohti, ja kokonaissummaksi noin 15,7 miljoonaa euroa vuodessa. Kotiläintilojen lukumäärällä jaettuna tämä oli keskimäärin 1 100–1 200 € tilaa kohti.

Kunnaneläinlääkärien tällä hetkellä saaman praktiikkatulon suuruus on keskeinen tekijä, kun tarkastellaan päivystystoiminnan muutosten vaikutuksia kunnaneläinlääkäreille ja eläinlääkäripalveluiden omistajille. Päivystyspalvelujen siirtyminen osittain yksityisten toimijoiden vastuulle voi vähentää kunnaneläinlääkärien tuloja ja työsidonaisuutta.

Päivystys tuotantoeläimille voitaisiin järjestää myös varallaolona siten, että aktiivinen työaika korvattaisiin normaali tuntipalkan tapaan ja varallaoloaika, jolloin työskentelyaika ei ole aktiivista, korvattaisiin alemmalla hinnalla. Tämä vähentäisi kunnaneläinlääkärien tarvetta, mikäli heidän työsidonaisuutensa olisi rajattu tiettyyn enimmäistuntimäärään viikossa. Varallaolosta maksettava korvaus on yleensä pienempi kuin aktiivisuudesta maksettava korvaus ja se sopisi parhaiten tilanteisiin, joissa työtehtäviä on harvakseltaan, kuten esimerkiksi suurel päivystys joissain tapauksissa.

Simulaatiot viittaavat siihen, että kuntien osalta taloudellisesti paras vaihtoehto olisi skenaario 1, jossa kunta ei tukenut palveluiden siirtymistä yksityisille palveluntarjoajille ja taloudellisesti toiseksi paras vaihtoehto olisi nykyisen mukainen päivystystoiminta. Kunnaneläinlääkärien tulojen näkökulmasta paras vaihtoehto näytti olevan nykymallin mukainen toiminta ja taloudellisesti toiseksi paras vaihtoehto oli skenaario S2, jossa päivystystoiminta annettiin kokonaan yksityisten toimijoiden järjestettäväksi niillä alueilla, joilla on saatavilla yksityistä eläinlääkäripalvelua seura- ja harraste-eläimille. Tässä skenaariossa kuntiin palkataan kuitenkin lisää eläinlääkäreitä, joten yksittäisen eläinlääkäriin näkökulmasta skenaario S1 on tulojen näkökulmasta toiseksi paras vaihtoehto. Eläinten omistajien näkökulmasta taloudellisesti paras vaihtoehto näyttäisi olevan joko nykyinen päivystysmalli tai skenaario S2, jossa palvelutarjontaa tuettiin julkisista varoista. Tällöin eläinten omistajat maksavat palvelun kunnille aiheuttamista kustannuksista verojen muodossa, mutta myös myös muut kuin eläinten omistajat osallistuvat kustannuksiin. Yksityisten palveluntarjoajien näkökulmasta taloudellisesti paras vaihtoehto oli skenaario S4 ja toiseksi paras oli skenaario S3. Analyysien lopputulos on kuitenkin ehdollinen skenaarioissa tehdyille oletuksille siitä, kuka kantaa kustannusvastuun ja miten toimintamalli muuttuu verrattuna nykytilanteeseen. Skenaariossa S4 siirryttäisiin yksityisten palveluntarjoajien tuottamiin mutta julkisin varoin tuettuihin päivystyspalveluihin alueilla, joilla yksityistä palvelua ei ole saatavilla, minkä vuoksi tässä skenaariossa kuntien kustannukset voivat nousta. Skenaariossa S4 kustannusvaikutus kuntatasolla riippuu siitä, miten paljon yksityistä palveluntarjontaa alueella on saatavilla.

Skenaarioita tulkittaessa on huomioitava, että nykyinen kunnallinen lääkärisopimus ei anna suoraa vastausta siihen, miten kunnaneläinlääkärien työaika skenaarioissa S2 ja S3 korvattaisiin, sillä kuntien palveluksessa olevilla praktikoeläinlääkäreillä ei ole säännöllistä työaika. Sen sijaan kunnaneläinlääkäreillä on virantoimitusvelvollisuus, jonka puitteissa työskentely ja päivystys järjestetään.

Jos pelkästään seura- ja harraste-eläinten päivystyspalvelut siirtyvät yksityisten tehtäväksi ja kuntien päivystystoimintaa vähennetään laajentamalla päivystysalueita, kulkemiseen liittyvät kustannukset

nousevat hyötyeläinten osalta. Samoin palvelun saavutettavuus heikkenee ja syrjäseuduilla palvelu ei välttämättä ole enää saavutettavissa kohtuujassa tai kohtuuetäisyydellä, ellei toimintamallia uudisteta myös muilta osin. ”Kotuullisuuden” määritelmä vaikuttaa myös osaltaan siihen, miten palveluita voidaan uudistaa. Laskennallisesti matka asiakkaan ja eläinlääkärin välillä kasvaa keskimäärin 41 %, kun päivystysalueen koko kaksikertaistuu. Alueen koko, asiakkaiden keskittyminen alueellisesti ja maantieteelliset tekijät kuitenkin vaikuttavat palveluiden saavutettavuuteen.

Tarkastellut skenaariot, joissa kiireellinen eläinlääkärinapu siirrettäisiin yksityisille, näyttäisivät useimmissa tapauksissa vaativan nykyistä enemmän taloudellisia resursseja. Perussimulaatiossa vaikutus kunnille oli henkilöstökulujen kasvun vuoksi suurin skenaariossa S2, jossa se oli 7,2 miljoonaa euroa. Lisäksi päivystyksen muuttuminen työaikalainsäädännön mukaan toteutettavaksi voisi lisätä eläinlääkäreiden tarvetta jopa 175–224 henkilöllä, mikä yksittäisen eläinlääkärin työsidonnaisuus rajattaisiin noin 38,25 tuntiin viikossa. Ylityö- ja päivystystuntien määrää koskevilla järjestelyillä lisäeläinlääkäritarpeen määrää olisi kuitenkin mahdollista pienentää. Skenaarioissa, joissa seura- ja harraste-eläinpäivystys siirtyy yksityisten toimijoiden hoidettavaksi, tämä resurssi kohdistuisi enemmän hyötyeläinten kuin seura- ja harraste-eläinten omistajille, koska hyötyeläinpäivystykseen tarvittaisiin useimmilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla eläinlääkäri, vaikka seura- ja harraste-eläinpäivystyksestä vastaisikin yksityinen toimija. Merkittävä ongelma eläinlääkäreiden määrän lisäämisessä olisi kuitenkin se, ettei Suomessa ole eläinlääkärireserviä, josta uusia henkilöitä voitaisiin suuressa määrin palkata. Lisäksi palkkauksen ja työehtojen tulisi olla kilpailukykyinen yksityisen sektorin sekä valtion ja kuntien muiden eläinlääkäritehtävien kanssa.

Alle puolet yksityisten palveluntarjoajien kyselyn vastaajista oli valmis tarjoamaan päivystyspalveluita. Harvemmin asutuilla alueilla tämä voi olla este yksityisen palveluntarjonnan lisäämisessä, sillä päivystyksen järjestäminen vaatii myös yksityisellä sektorilla riittävän suuren päivystysryhmin. Mikäli alueella toimii vähän yksityisiä palveluntarjoajia ja heistä vain osa on valmis tuottamaan päivystyspalveluita, ei välttämättä ole riittävää määrää yksityisiä eläinlääkäreitä, jotka hoitaisivat päivystyksen ilman, että alueelle tulee uusia toimijoita.

Päivystyksen osalta kustannushaasteena on asiakaskäyntien vähäinen määrä työtuntia kohti. Nykyisillä päivystyksen käyntimäärillä kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaiset käyntimaksut voisivat todennäköisesti kattaa vain osan päivystyksen työvoimakustannuksesta. Haasteena on etenkin päivystys yöaikaan. Päivystyksessäkin käynnit näyttäisivät keskittyvät ilta-aikaan ja viikonloppuina ja pyhinä päivä- ja ilta-aikaan. Sen sijaan yöaikaan päivystyskäyntejä näyttää olevan harvakseltaan, joten yöajan päivystys on liiketaloudellisesti haastavinta järjestää. Pienen päivystysasiakkaiden lukumäärän (asiakasta per päivystystunti) vuoksi kokonaiskuvassa on olennaista huomioida myös muutosten vaikutus hyötyeläinpäivystykseen. Hyötyeläinpäivystyksen kustannus asiakasta kohti todennäköisesti nousisi merkittävästi osalla yhteistoiminta-alueista, mikäli pieneläinpäivystys siirrettäisiin kokonaan yksityisten toimijoiden hoidettavaksi. Siksi muutoksia tulisi tarkastella kokonaisuutena niin, että kaikille eläimille on saatavilla kiireellistä eläinlääkäriapua kohtuullisella etäisyydellä. Yksi vaihtoehto kunnille olisi laajentaa päivystyspiirejä nykyistä laajemmille alueille siellä missä se on mahdollista.

Päivystyksen muuttaminen työaikalainsäädännön mukaiseksi nostaisi kuntien kustannuksia, mutta vähentäisi kunnaneläinlääkärikohtaista työ määrää ja kunnaneläinlääkäreiden työsidonnaisuutta. Yksittäistä eläinlääkärinä kohti tulot voisivat laskea, koska päivystysajan palkkatulo jakautuisi suuremmalle henkilömäärälle. Tulokset viittaavat siihen, että asiakasmaksut nousisivat merkittävästi, mikäli kustannukset siirrettäisiin asiakashintoihin. Kaikkia kustannuksia ei kuitenkaan voida siirtää asiakashintoihin kunnaneläinlääkärin tuottaessa palvelun.

Lainsäädännön (Eläinlääkintähuoltolaki 765/2009) mukaan kuntien tulee järjestää seura- ja harrastuseläimien peruseläinlääkäripalvelut vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-

alueella. Mikäli yksityistä palveluntarjontaa on yhteistoiminta-alueella riittävästi, kunnat toimivat markkinoilla kilpailutilanteessa yksityisten palveluntarjoajien kanssa näiden palvelujen osalta. Kilpailulain (948/2011) tarkoituksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen vahingollisilta kilpailunrajoituksilta. Kilpailulakia sovellettaessa on erityisesti otettava huomioon markkinoiden toimintaedellytysten ja elinkeinon harjoittamisen vapauden suojaaminen niin, että myös asiakkaat ja kuluttajat hyötyvät kilpailusta. Kilpailunäkökulmasta kuntien tulisikin varmistua toimintansa kilpailuneutraaliudesta niissä tilanteissa, joissa kunnilla ei lainsäädännön mukaan ole velvollisuutta tarjota palvelua ja joissa kunnat toimivat siten kilpailutilanteessa yksityisten palveluntarjoajien kanssa. Tältä osin on perusteltua ottaa huomioon, esimerkiksi se, että kunta perii järjestämistään palveluista asiakkailta ne kustannuksia vastaavat maksut, jotka sillä on lainsäädännön puitteissa mahdollista periä, jolloin palveluiden tuottaminen ei rajoita yksityisten palveluiden tuloa markkinoille siinä tapauksessa, että ne pystyvät toimimaan kunnallista palvelua tehokkaammin.

Kysynnän oletettiin olevan sama kaikissa tarkastelluissa skenaarioissa. Merkittävä palveluiden hinnannousu voi vähentää kiireellisen eläinlääkäriavun menekkiä. Kunnat tai kunnaneläinlääkärit eivät kuitenkaan voi siirtää työkustannusten nousua asiakashintoihin silloin kun ne tarjoavat palveluita, sillä kunnaneläinlääkäriin asiakasmaksut on määritelty kunnalliseläinlääkäritaksassa. Yksityisten palveluntarjoajien käyttöön siirtyminen puolestaan voi vaikuttaa hintoihin monella eri tavalla. Hinnat voivat nousta paitsi koko tuotantokustannuksen veloittamisen vuoksi, myös siinä tapauksessa, mikäli alueella ei ole riittävästi kilpailua.

Tulokset viittaavatkin siihen, että yksityisten palveluntarjoajien kiinnostus tuettua päivystyspalvelua kohtaan on rajallista, jos sen edellytyksenä on palveluiden tarjoaminen hyötyeläimille. Tämä johtuu osittain siitä, että valtaosa vastaajista oli erikoistunut seura- ja harrastuseläimiin, eivätkä olleet aikeissa laajentaa toimintaansa hyötyeläimiin. Sekä kyselyn että simulaatioiden tulokset viittaavat siihen, että mikäli toimintamallia muutetaan tukemalla yksityisiä toimijoita, kompensaation tulisi olla riittävän suuri, jotta yksityistä palveluntarjontaa syntyisi laajasti. Kyselyssä esitettyjä matkakorvaustasoja moni vastaaja piti liian pieninä. On kuitenkin mahdollista, että toimintamallin muuttuessa kehitetään uusia ja nykyistä tehokkaampia toimintatapoja, jolloin henkilöresurssia tarvitaan nykyistä vähemmän ja työkustannukset laskevat. Ne voivat hyödyttää asiakkaita, mikäli kilpailu on riittävästi hyötyjen siirtämiseksi asiakkaiden maksamiin hintoihin.

Yksityisen palveluntarjoajan toiminnan tehostamisen vaikutuksia on tarkasteltu yhdessä herkkyysoanalyysin skenaariorissa. Tämän skenaarion hyötyjen siirtyminen asiakkaille kuitenkin edellyttää, että eläinlääkäripalveluiden markkinoilla on riittävästi kilpailua, joka aiheuttaa paineita laskea hintoja. Toiminnan tehostaminen yksityisten palveluntarjoajien osalta vaikutti etenkin skenaarioiden S2 ja S3 edullisuuteen.

Koska päivystystoiminnan on oltava ympärivuorokautista, tämä tarkoittaisi sitä, että yhden päivystävän eläinlääkäriin alaisuuteen saadaan nykyistä laajempi asiakaskunta siten, että eläinlääkäriapua on saatavilla kohtuullisessa ajassa. Yksityisen sektorin toimiessa päivystyspalveluntarjoajana kyseeseen voisi tulla myös jonkinlainen sopimusmalli, jossa yrittäjäläinlääkäreille tarjotaan sopimusta eräänlaisena varallaolopalveluna ainakin osaksi aikaa vuorokaudesta tai päivystys siirrettäisiin vain osittain yksityisille toimijoille. Tämä voisi kuitenkin vaikuttaa myös kunnaneläinlääkäriin työnkuvaan ja työn houkuttelevuuteen.

Viitteet

- [Aineisto] Aluehallintovirasto 2018. Yksityiset eläinlääkäripalveluiden harjoittajat. Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009). <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090765>
- Euroopan komissio, 2016. Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta valtiontuen käsitteestä. (2016/C 262/01). Euroopan unionin virallinen lehti C 262/1. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)
- Kilpailulaki (12.8.2011/948). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110948>
- Kuntatyöntajat 2016. Kunnallinen eläinlääkäritaksa 1.1.2017. Yleiskirjeen 5/2016 liite 4. <https://www.kt.fi/sites/default/files/media/document/d-yleiskirje1605hnk-LS-liite4.pdf>
- Kuntaliitto 2018. Kuntien palvelutuotannon nettokustannuksia vuonna 2017 (pl. Ahvenanmaa, sisältää liikelaitokset). Lähde: Tilastokeskus 21.9.2018. <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/kuntatalouden-tilastot/kuntien-palvelutuotannon-kustannuksia-vuosina>
- Kunnallinen lääkärin virkaehtosopimus 2018–2019. <https://www.kt.fi/sopimukset/laakarit/2018/liite-5-kunnalliset-elainlaakarit/1-palkkaus>
- Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)
- Niemi, J.K., Koikkalainen, K., Karhula, T. 2017. Eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 13/2017: 69 p.
- TEM 2019. Valtiontuen käsite. <https://tem.fi/valtioneuvoston-selvitys-ja-tutkimustoiminnan-julkaisusarja-13-2017-69-p>
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuntatalous [verkkajulkaisu]. ISSN=2343-4147. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 24.4.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/kta/meta.html>
- Tilastokeskus 2019a. Kuntasektorin kuukausipalkat ammattilaisina vuonna 2017 muuttujina Ammattinimike. Sukupuoli ja Tiedot.
- Tilastokeskus 2019a. Kuntasektorin kuukausipalkat ammattilaisina vuonna 2017 muuttujina Ammattinimike. Sukupuoli ja Tiedot.
- Tilastokeskus 2019b. Työvoimakustannusten rakenne työntekijäsektoreittain vuonna 2016. https://www.stat.fi/til/tvtutk/2016/tvtutk_2016_2018-11-16_tau_002_fi.html
- [Aineisto] Aluehallintovirasto 2018. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä (VYHA), eläinlääkäripalveluiden käytön tilastointi.

Liite 1: Kuntien yhteistoiminta-alueille lähetetty kysely

Kysely kuntien tarjoamista eläinlääkäripalveluista

Kiitos vastauksestanne!

1. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen nimi? * _____

2. Vastaajan asema organisaatiossa?

- Yhteistoiminta-alueen eläinlääkäripalveluista vastaava henkilö
- Kunnaneläinlääkäri
- Muu henkilö, mikä? _____

3. Onko yhteistoiminta-alueella tai sen kunnilla sopimus yksityisen palveluntarjoajan kanssa eläinlääkäripalveluiden tarjoamisesta kuntalaisille?

- Ei ole
- Kyllä, peruseläinlääkäripalveluista seura- ja harraste-eläimille
- Kyllä, peruseläinlääkäripalveluista tuotantoeläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta seura- ja harraste-eläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta tuotantoeläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella seura- ja harraste-eläimille (virka-ajan ulkopuolinen päivystys)
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella tuotantoeläimille (virka-ajan ulkopuolinen päivystys)

Pyydämme tietoja siitä, miten paljon henkilöresursseja eläinlääkäripalveluiden tuottaminen vaatii ja miten paljon kustannuksia se aiheuttaa. Pyydämme vastaamaan kysymyksiin käyttäen apuna viime vuoden tilinpäätöstä tai muuta tietoa. Vastauksenne voi perustua myös asiantuntija-arvioon, jos tietoa ei ole muuten saatavilla. Vastatkaa kysymyksiin kalenterivuoden 2017 tilanteen mukaan.

4. Kuinka paljon kustannuksia (menot yhteistoiminta-alueellanne yhteensä euroa per vuosi) kunnallisten eläinlääkäripalveluiden tarjoaminen aiheutti yhteistoiminta-alueellenne vuonna 2017? *

Huom! sisältäen peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun kustannukset, poislukien erilaisten viranomais- ja valvontatehtävien kustannukset.

- Praktiikkaa tekevien eläinlääkärien palkkamenot yhteensä sisältäen kaikki palkan sivukulut ja päivystyskorvaukset
- Eläinlääkäripalveluiden tarjoamista avustavan henkilökunnan palkkamenot (sivukuluineen, mm. sihteerit ja vastaanottoapulaiset siltä osin kuin ne liittyvät eläinlääkäripalveluihin) mukaanlukien mahdollinen päivystysajan korvaus
- Eläinlääkäripalveluiden tarjoamista avustavan henkilökunnan päivystysaikainen palkkakulu (sivukuluineen, arvio)
- Työtilameno (vastaanottotilojen ja laitteiston kustannukset)
- Ostopalvelut
- Mahdolliset eläinten omistajille maksetut korvaukset
- Muut menot
- Kustannukset yhteensä

5. Päivystysajan tiedot

- Mikä on arkitunnin päivystyskorvaus eläinlääkärille (euroa/tunti) _____
- Mikä on pyhäajan päivystyksen korvaus eläinlääkärille (euroa/tunti) _____

- Kuinka monta eläinlääkäriä alueellanne päivystää samanaikaisesti?
- Koska viikonloppupäivystys alkaa (kellonaika)?
- Koska viikonloppupäivystys loppuu (kellonaika)?
- Koska arkipäivystys alkaa (kellonaika)?
- Koska arkipäivystys loppuu (kellonaika)?

6. Kuinka monta henkilötyökuukautta (htkk) eläinlääkäripalveluita (praktiikkaa, peruseläinlääkäripalvelu ja kiireellinen eläinlääkäriapu) tarjoavat eläinlääkärit tekivät viime vuonna tarjotessaan eläinlääkäripalveluita seura- ja harraste-eläimille?

Huom! Laskekaa mukaan vain peruseläinlääkäripalveluihin ja kiireelliseen eläinlääkäriapuun käytetty työmäärä. Jos esimerkiksi henkilö käyttää puolet työajastaan eläinlääkäripalveluihin, puolet muuhun toimintaan ja on yhden kuukauden vuodessa lomalla, kohdistetaan eläinlääkäripalveluihin 5,5 htkk. _____

7. Kuinka monta henkilötyökuukautta (htkk) eläinlääkäripalveluita (praktiikkaa, peruseläinlääkäripalvelu ja kiireellinen eläinlääkäriapu) tarjoavat eläinlääkärit tekivät viime vuonna tarjotessaan eläinlääkäripalveluita hyötyeläimille?

Huom! Laskekaa mukaan vain peruseläinlääkäripalveluihin ja kiireelliseen eläinlääkäriapuun käytetty työmäärä. Jos esimerkiksi henkilö käyttää puolet työajastaan eläinlääkäripalveluihin, puolet muuhun toimintaan ja on yhden kuukauden vuodessa lomalla, kohdistetaan eläinlääkäripalveluihin 5,5 htkk. _____

8. Kuinka monta henkilötyökuukautta eläinlääkäripalveluiden tuottamista avustava henkilökunta (mm. toimistosihteerit, eläinten hoitajat ja vastaanottoapulaiset) tekivät viime vuonna tarjotessaan kuntalaisille eläinlääkäripalveluita?

Huom! Laskekaa mukaan vain peruseläinlääkäripalveluihin ja kiireelliseen eläinlääkäriapuun käytetty työmäärä, ei esimerkiksi eläinsuojeluvalvontaan liittyvää työtä. _____

9. Kuinka monta tuntia viikossa yhteistoimintatalueen eläinlääkärit tekevät yhteensä viikossa päivystystoimintaa, joka ei ole varsinaista työaikaa, vaan on ns. varallaoloa? _____

10. Jos yhteistoiminta-alue sai asiakkailta (eläinten omistajilta) maksuja tai korvauksia (esimerkiksi klinikka-, laite- tai puhelinmaksuja) eläinlääkäripalveluiden tai kiireellisen eläinlääkäriavun vuoksi, kuinka paljon maksuja ja korvauksia saitte yhteensä vuonna 2017?

- Maksut ja korvaukset yhteensä (euroa)? _____
- Yksityiset eläinlääkäripalvelut _____

11. Toimiiko yhteistoiminta-alueella yksityisiä eläinlääkäripalveluiden tarjoajia? Voitte valita useamman vastausvaihtoehdon

- Ei
- Kyllä, seura- ja harraste-eläimille eläinlääkäripalveluita tarjoavia toimijoita. Kuinka monta eläinlääkäriä?
- Kyllä, tuotantoeläimille eläinlääkäripalveluita tarjoavia toimijoita. Kuinka monta eläinlääkäriä?
- Kyllä, kiireellistä eläinlääkäriapua virka-ajan ulkopuolella tarjoavia toimijoita. Kuinka monta eläinlääkäriä?
- Kunta tai yhteistoiminta-alue on tehnyt eläinlääkäripalveluista palveluntarjoamissopimuksen yksityisen toimijan kanssa

12. Jos alueellanne ei toimi tällä hetkellä yksityisiä eläinlääkäripalveluiden tarjoajia, miten todennäköiseksi arvioisitte uusien palveluntarjoajien tulon alueelle seuraavien viiden vuoden aikana?

- Erittäin todennäköistä
- Melko todennäköistä
- Ei todennäköistä eikä epätodennäköistä
- Melko epätodennäköistä
- Erittäin epätodennäköistä
- En osaa sanoa

Alla on esitetty neljä skenaariota eläinlääkäripalveluiden järjestämistavoista. Arvioikaa skenaarioita alla olevien kysymysten näkökulmasta.

13. Skenaario 1: Kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovuttaisiin niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta. Miten tämä skenaario mielestänne vaikuttaisi seuraaviin tekijöihin omalla alueellanne?

Vastausvaihtoehdot:

- Vähenee merkittävästi
- Vähenee
- Ei muutosta
- Lisääntyy
- Lisääntyy merkittävästi

Muutokset:

- Kunnan työllistämien eläinlääkärien määrä
- Eläinlääkäripalvelusta kunnille aiheutuvat kustannukset
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Hyötyseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Kuntien hyötyeläimille tarjoamien muiden eläinlääkäripalveluiden kuin päivystyksen tarjoaminen
- Alueella saatavilla olevien eläinlääkäripalveluiden saatavuus asiakkaalle kokonaisuutena

14. Miten skenaario 1 vaikuttaisi mielestänne eläintauteja ja eläinten hyvinvointia koskevien valvontatehtävien hoitoon

- Helpottuu merkittävästi
- Helpottuu
- Ei muutosta
- Vaikeutuu
- Vaikeutuu merkittävästi

15. Skenaario 2: Kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovuttaisiin niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta, ja tämän lisäksi eläinlääkäripalveluiden järjestäminen annettaisiin kokonaan (sisältäen seura- ja harraste-eläimet ja hyötyeläimet) tulevien maakuntien järjestettäväksi siten, että kunnaneläinlääkärit saisivat palkan maakunnalta ja noudattaisivat työaikalainsäädäntöä ja matkoista aiheutuvat kustannukset tasattaisiin kaikkien eläintenomistajien välillä. Miten tämä skenaario mielestänne vaikuttaisi seuraaviin tekijöihin omalla alueellanne?

Vastausvaihtoehdot:

- Vähenee merkittävästi
- Vähenee
- Ei muutosta
- Lisääntyy
- Lisääntyy merkittävästi

Muutokset:

- Kunnan työllistämien eläinlääkärien määrä
- Eläinlääkäripalvelusta kunnille aiheutuvat kustannukset
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Hyötyseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Kuntien hyötyeläimille tarjoamien muiden eläinlääkäripalveluiden kuin päivystyksen tarjoaminen
- Alueella saatavilla olevien eläinlääkäripalveluiden saatavuus asiakkaalle kokonaisuutena

16. Miten skenaario 2 vaikuttaisi mielestänne eläintauteja ja eläinten hyvinvointia koskevien valvontatehtävien hoitoon

- Helpottuu merkittävästi
- Helpottuu
- Ei muutosta
- Vaikeutuu
- Vaikeutuu merkittävästi

17. Skenaario 3: Kunnallisen seura- ja harraste-eläinten kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä luovuttaisiin niillä alueilla, joilla vastaava palvelu on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta, ja tämän lisäksi eläinlääkäripalveluiden järjestäminen annettaisiin kokonaan (sisältäen seura- ja harraste-eläimet ja hyötyeläimet) tulevien maakuntien järjestettäväksi siten, että kunnaneläinlääkärit saisivat palkan maakunnalta ja noudattaisivat työaikalainsäädäntöä ja matkoista aiheutuvat kustannukset tasattaisiin kaikkien eläintenomistajien välillä. Lisäksi matkatuet avattaisiin sellaisille yksityisille palveluntuottajille, jotka tarjoaisivat maakunnan palveluja vastaavia peruspalveluja ja/tai kiireellistä eläinlääkäriapua hyötyeläimille. Miten tämä skenaario mielestänne vaikuttaisi seuraaviin tekijöihin omalla alueellanne?

Vastausvaihtoehdot:

- Vähenee merkittävästi
- Vähenee
- Ei muutosta
- Lisääntyy
- Lisääntyy merkittävästi

Muutokset:

- Kunnan työllistämien eläinlääkärien määrä
- Eläinlääkäripalvelusta kunnille aiheutuvat kustannukset
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Kuntien hyötyeläimille tarjoamien muiden eläinlääkäripalveluiden kuin päivystyksen tarjoaminen
- Alueella saatavilla olevien eläinlääkäripalveluiden saatavuus asiakkaalle kokonaisuutena

18. Miten skenaario 3 vaikuttaisi mielestänne eläintauteja ja eläinten hyvinvointia koskevien valvontatehtävien hoitoon

- Helpottuu merkittävästi
- Helpottuu
- Ei muutosta
- Vaikeutuu
- Vaikeutuu merkittävästi

19. Skenaario 4: Koko Suomessa siirryttäisiin osin alueittain tuettuun eläinlääkärijärjestelmään, jossa praktiikkaa tekevien kunnaneläinlääkärien tarjoamat palvelut siirtyisivät kokonaan muille toimijoille. Miten tämä skenaario mielestänne vaikuttaisi seuraaviin tekijöihin omalla alueellanne?

Vastausvaihtoehdot:

- Vähenee merkittävästi
- Vähenee
- Ei muutosta
- Lisääntyy
- Lisääntyy merkittävästi

Muutokset:

- Kunnan työllistämien eläinlääkärien määrä
- Eläinlääkäripalvelusta kunnille aiheutuvat kustannukset
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaille
- Seura- ja harrastuseläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden hinta asiakkaalle
- Hyötyeläinten päivystyspalveluiden saatavuus asiakkaalle
- Kuntien hyötyeläimille tarjoamien muiden eläinlääkäripalveluiden kuin päivystyksen tarjoaminen
- Alueella saatavilla olevien eläinlääkäripalveluiden saatavuus asiakkaalle kokonaisuutena

20. Miten skenaario 5 vaikuttaisi mielestänne eläintauteja ja eläinten hyvinvointia koskevien valvontatehtävien hoitoon

- Helpottuu merkittävästi
- Helpottuu
- Ei muutosta
- Vaikeutuu
- Vaikeutuu merkittävästi

21. Tässä voitte antaa palautetta kyselystä tai kommentoida vastauksianne. Klikatkaa lopuksi sivun alareunassa olevaa lähetä-painiketta, jolloin vastauksenne tallentuvat.

Liite 2: Yksityisille eläinlääkäripalveluiden tarjoajille lähetetty kysely

Kysely yksityisille eläinlääkäripalveluiden tarjoajille 2019

Pyydämme Teitä vastaamaan oheiseen kyselyyn, jossa tiedustellaan näkemyksiänne muun muassa eläinlääkäripäivystyspalveluiden järjestämisestä nyt ja tulevaisuudessa sekä pyydetään arvioimaan tiettyjen palveluiden kustannuksia. Kysely on osa Luonnonvarakeskuksen toteuttamaa ja Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaa hanketta, jossa selvitetään, millaisia vaikutuksia eläinlääkäripalveluiden järjestämistavalla voi olla palveluiden saatavuuteen ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. Vastaamalla kyselyyn autatte ottamaan huomioon palveluntarjoajien näkemykset mahdollisimman kattavasti. Kyselyyn vastaaminen vie vain noin 15 minuuttia. Kaikki vastauksenne käsitellään luottamuksellisesti, ja selvityksen tulokset julkaistaan niin, että yksittäinen vastaaja ei ole tunnistettavissa. Vastaamalla tähän kyselyyn hyväksytte, että tietoja voidaan käyttää selvityksessä.

1. Kuulutteko eläinlääkäriasemaketjuun?

- Emme kuulu
- Kyllä kuulumme, mutta tämän kyselyn vastaukset koskevat vain yhtä ketjun toimipistettä tai yhtä paikkakuntaa
- Kyllä kuulumme, ja tämän kyselyn vastaukset koskevat koko ketjua.

2. Missä osissa Suomea tarjoatte eläinlääkäripalveluita? (valitkaa yksi tai useampi vaihtoehto)

- Helsinki, Espoo, Vantaa tai Kauniainen
- Uusimaa poislukien Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa

3. Mille eläimille tarjoatte eläinlääkäripalveluja tällä hetkellä (valitkaa yksi tai useampi vaihtoehto)?

- Koirat ja kissat
- Jyrsijät ja jäniseläimet
- Häkkilinnut
- Hevoset
- Naudat
- Lampaat ja vuohet
- Siat
- Siipikarja
- Vesieläimet
- Muu, mikä?

4. Mille eläimille voisitte tarjota eläinlääkäripalveluja tulevaisuudessa (valitkaa yksi tai useampi vaihtoehto)?

- Koirat ja kissat
- Jyrsijät ja jäniseläimet
- Häkkilinnut
- Hevoset
- Naudat
- Lampaat ja vuohet
- Siat
- Siipikarja
- Vesieläimet
- Muu, mikä?

5. Tarjoatteko seuraaville eläimille päivystyspalvelua? Päivystyksellä tarkoitamme ympäri vuorokauden ilman ajanvarausta saatavilla olevaa eläinlääkäripalvelua.

Vastausvaihtoehdot:

- Kyllä, joka viikonpäivä
- Kyllä, mutta ei joka
- Ei

Eläimet

- Koirat ja kissat
- Jyrsijät ja jäniseläimet
- Häkkilinnut
- Hevoset
- Naudat
- Lampaat ja vuohet
- Siat
- Siipikarja
- Vesieläimet
- Muut eläimet

6. Seuraavaksi kysymme taustatietoja toimintanne laajuudesta. Jos vastaatte kyselyyn yhden toimipaikan tai paikkakunnan osalta, ilmoittakaa kaikissa tämän sivun kysymyksissä vain toimipaikkanne henkilömäärä tai kustannus. Kuinka monta henkilötyökuukautta (htkk) eläinlääkäripalveluita tarjoavat eläinlääkärit tekivät yrityksessänne tai toimipaikallanne vuonna 2017? Yksi henkilötyökuukausi vastaa noin 153 työtuntia.

7. Kuinka monta henkilötyökuukautta (htkk) muu palveluksessanne oleva henkilökunta kuin eläinlääkärit tekivät yrityksessänne tai toimipaikkallanne vuonna 2017?

8. Mikä oli yrityksenne tai toimipaikkanne liikevaihto vuonna 2017 (tuhatta euroa)?

9. Oletteko tehnyt kunnan, kaupungin tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa sopimuksen eläinlääkäripalveluiden tarjoamisesta kuntalaisille?

- Ei
- Kyllä, peruseläinlääkäripalveluista seura- ja harraste-eläimille
- Kyllä, peruseläinlääkäripalveluista hyötyeläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta seura- ja harraste-eläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta hyötyeläimille
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella seura- ja harrastuseläimille (virka-ajan ulkopuolinen päivystys)
- Kyllä, kiireellisestä eläinlääkäriavusta hyötyeläimille virka-ajan ulkopuolella (virka-ajan ulkopuolinen päivystys)

10. Mitä seuraavista palveluista tai toimenpiteistä tarjoatte tällä hetkellä tai voisitte tarjota tulevaisuudessa? Vastatkaa kunkin palvelun kohdalla mielestänne parhaiten sopiva vaihtoehto.

Vastausvaihtoehdot:

- Tarjoamme nyt
- Emme tarjoa nyt, mutta voisimme tarjota tulevaisuudessa
- Emme tarjoa

Palvelut:

- Puhelinpalvelu
- Kliininen perustutkimus eläinlääkärin vastaanotolla (tavanomainen diagnoosi, hoito ja ohjeet)
- Kliininen perustutkimus eläimen pitopaikassa (tavanomainen diagnoosi, hoito ja ohjeet)
- Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus ja/tai hoitotoimenpide eläimen pitopaikassa (esim. synnytysapu, kohtuprolapsi, letkutus, ontumatutkimus)
- Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus ja/tai hoitotoimenpide vastaanotolla (esim. synnytysapu, ontumatutkimus, pieneläinten iho- ja sisäelinsairauksien jatkotoimenpiteet)
- Peruskirurgia vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille (esim. pienen haavan ompelu, katetrointi tai kissan kastratio, hammaskiven tai maitohampaan poisto, yksittäisen ihokasvaimen poisto)
- Peruskirurgia hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla (esim. lisävetimen poisto, sarven amputaatio, pienen haavan ompelu, yksittäisen ihokasvaimen poisto)
- Vaativa kirurginen toimenpide vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille (esim. hampaan poisto, ison haavan ompelu, kasvaimen poisto, silmän paikalleen laittaminen, vatsaonteloon ulottuva kirurgia)
- Vaativa kirurginen toimenpide hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla (esim. hampaan poisto, vierasesineleikkaus, dislokaatioleikkaus, ison haavan ompelu, kasvaimen poisto, kastratio)
- Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide vastaanotolla pienille seura- ja harrastuseläimille (esim. nivustyrä, koiran laaja utarekasvaimen poisto, vatsalaukun kiertymän leikkaus, luukirurgia, vierasesineleikkaus, sektio, silmän poisto)

- Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide hevosille, naudoille, sioille, lampaille tai vuohille eläimen pitopaikassa tai vastaanotolla (esim. nivustyrä, sektio, luukirurgia, silmän poisto)
- Erikoiseläinlääkärin suorittama tutkimus ja hoito
- Suunnitelmallinen eläinterveydenhuolto (esim. terveydenhoitosuunnitelman laatiminen, Sikavan ja Nasevan käynnit)

11. Mitä seuraavista palveluista tai toimenpiteistä tarjoatte tällä hetkellä tai voisitte tarjota tulevaisuudessa? Vastatkaa kunkin palvelun kohdalla mielestänne parhaiten sopiva vaihtoehto.

Vastausvaihtoehdot:

- Tarjoamme nyt
- Emme tarjoa nyt, mutta voisimme tarjota tulevaisuudessa
- Emme tarjoa

Palvelut:

- Terveystarkastus ja todistus
- Näytteen otto (perusnäyte)
- Näytteen otto (vaativa näyte, esim. sperman otto, katetrointi, kohtunäyte, kohtubiopsia)
- Peruslaboratoriotutkimus
- Vaativa laboratoriotutkimus (esim. valkosolut verestä, valkosolujen erittelylaskenta, herkkyysmääritys, näytteen viljely, sperman tutkiminen)
- Röntgentutkimus
- Magneettikuvaus
- Ultraäänitutkimus
- Tähystystutkimus
- Verensiirto
- Rokotus
- Madotus
- Synnytyksen avustaminen
- Eläimen lopetus
- Sorkkahoito tai kengitys
- Ruokintaneuvonta
- Eläimen tunnistusmerkintä
- Päivystyspalvelu
- Takapäivystyspalvelu
- Lääkityksen tai reseptin kirjoitus
- Hoitajan vastaanotto
- Muu palvelu

12. Lisätietoja tarjottavista palveluista tai eläimistä, joille niitä tarjotaan

13. Alla on viisi erilaista toimenpidetyyppiä. Mikä on arvionne kunkin toimenpiteen hinnasta (asiakkaalta tyypillisesti veloitettu kokonaishinta tai hinnan tyypillinen vaihteluväli), jos yrityksenne tuottaisi kyseisen palvelun?

Palvelu seura- ja harraste-eläimille

- Kliininen perustutkimus
- Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus
- Peruskirurgia
- Vaativa kirurginen toimenpide
- Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide

Palvelu hyötyeläimille

- Kliininen perustutkimus
- Perusteellinen ja aikaa vievä kliininen tutkimus
- Peruskirurgia
- Vaativa kirurginen toimenpide
- Erittäin vaativa, aikaa vievä tai erityistä perehtyneisyyttä vaativa kirurginen toimenpide

Alla on esitetty neljä esimerkinomaista toimenpidettä, jotka voitaisiin tehdä päivystyksessä. Pyydämme arvioimaan, minkä verran tapauksen hoitamisesta veloittaisiin asiakkaalta, jos hoitaisitte kyseisen tapauksen päivystyksessä. Ilmoittakaa tyypillinen veloitus tai veloituksen tyypillinen vaihteluväli

14. Huonokuntoisen koiran (noin 25 kg) lopetus.

- Käyntimaksu, €
- Lääkkeet ja tarvikkeet, €
- Mahdolliset matkakulut, €
- Muut kulut, €

15. Oksenteleva ja ripuloiva koira. Hoitona on nesteytys, pahoinvointilääke ja mahdollinen muu tukihoito.

- Käyntimaksu, €
- Lääkkeet ja tarvikkeet, €
- Mahdolliset matkakulut, €
- Muut kulut, €

16. Kissan (noin 5 kg) virtsaumpi. Hoitona on tavanomainen katetrointi. Kissa hoidetaan nukutuksessa.

- Käyntimaksu, €
- Lääkkeet ja tarvikkeet, €
- Mahdolliset matkakulut, €
- Muut kulut, €

17. Koiran (noin 25 kg) haavan ompelu. Haava on noin 5 cm pitkä viiltohaava.

- Käyntimaksu, €
- Lääkkeet ja tarvikkeet, €
- Mahdolliset matkakulut, €
- Muut kulut, €

Lopuksi kysymme mielipidettänne eläinlääkäripalveluiden tarjonnan lisäämisestä. vastatkaa kysymyksiin sen paikkakunnan tai paikkakuntien tilanteen mukaan, jossa tarjoatte eläinlääkäripalveluita.

18. Olisimme valmiita lisäämään eläinlääkäripalvelujen tarjontaa, jos kunnat...

Vastausvaihtoehdot:

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- Ei vastausta

Kysymykset:

- Hinnottelisivat tuottamiaan eläinlääkäripalvelujaan vähintään tuotantokustannusten mukaisesti
- Vähentäisivät eläinlääkäripalvelujen tuottamista
- Ryhtyisivät muihin toimenpiteisiin kilpailuvääritysten korjaamiseksi
- Emme ole valmiita lisäämään eläinlääkäripalvelujen tarjontaa nykyisestä

19. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) seura- ja harrastuseläimille, jos kunnat eivät tarjoaisi päivystystä alueellanne? Valitkaa mielestänne sopivat vaihtoehdot.

- Emme päivystäisi nykyistä enempää
- Kyllä, arkisin virka-aikaan
- Kyllä, arkisin ilta ja yöaikaan
- Kyllä, viikonloppuisin ja pyhinä
- Kunnan järjestämän päivystyspalvelun toteutuksesta alueellamme vastaa jo yksityinen toimija

20. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) seura- ja harrastuseläimille, jos kuntien alueellanne järjestämä päivystyspalvelu veloitettaisiin asiakkailta palvelun tuottamisesta aiheutuvan kustannuksen mukaan? Valitkaa mielestänne sopivat vaihtoehdot.

- Emme päivystäisi nykyistä enempää
- Kyllä, arkisin virka-aikaan
- Kyllä, arkisin ilta ja yöaikaan
- Kyllä, viikonloppuisin ja pyhinä
- Kunnan järjestämän päivystyspalvelun toteutuksesta alueellamme vastaa jo yksityinen toimija

21. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) seura- ja harrastuseläimille, jos kunnat eivät tuottaisi niille lainkaan eläinlääkäripalveluita? Valitkaa mielestänne sopivat vaihtoehdot.

- Emme päivystäisi nykyistä enempää
- Päivystäisimme nykyistä enemmän vain, jos yksityistä palveluntuotantoa tuottamista tuettaisiin julkisista varoista
- Kyllä, arkisin virka-aikaan
- Kyllä, arkisin ilta ja yöaikaan
- Kyllä, viikonloppuisin ja pyhinä
- Kunnan järjestämän päivystyspalvelu toteutuksesta vastaa alueellamme jo yksityinen toimija

22. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) hyötyeläimille? Valitkaa mielestänne sopivat vaihtoehdot.

- Emme ole
- Kyllä
- Kyllä, jos palvelulle olisi enemmän kysyntää
- Kyllä, jos yksityistä palvelun tuottamista tuettaisiin julkisista varoista

23. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) seura- ja harrastuseläimille, jos yksityistä palveluntarjontaa tuettaisiin (oletus: tuki olisi 20 euroa per päivystysasiakas) ja tuen edellytyksenä olisi kiireellisen eläinlääkärinavun sekä kunnan peruspalveluja vastaavien palvelujen tuottaminen myös hyötyeläimille?

- Emme päivystäisi nykyistä enempää
- Kyllä, arkisin virka-aikaan
- Kyllä, arkisin ilta ja yöaikaan
- Kyllä, viikonloppuisin ja pyhinä
- Kunnan järjestämän päivystyspalvelu toteutuksesta vastaa alueellamme jo yksityinen toimija

24. Olisitteko valmiita tarjoamaan nykyistä enemmän päivystyspalvelua (24/7) hyötyeläimille, jos yksityistä palveluntarjontaa tuettaisiin korvaamalla matkakulut 15 km matkan ylittävältä osalta?

- Emme päivystäisi nykyistä enempää
- Kyllä, arkisin virka-aikaan
- Kyllä, arkisin ilta ja yöaikaan
- Kyllä, viikonloppuisin ja pyhinä
- Kunnan järjestämän päivystyspalvelu toteutuksesta vastaa alueellamme jo yksityinen toimija

25. Lopuksi voitte antaa palautetta kyselystä tai lisätietoja vastauksiinne. Klikatkaa lopuksi 'Lähetä', jolloin kyselyvastauksenne tallentuvat.

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000